

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และท่องเที่ยว)

ปริญญา

อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว

อนุรักษ์วิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง
จังหวัดเลย

Visitor Response Behavior to Warning Signs in Phu Kradueng National Park,
Loei Province

นามผู้วิจัย นางสาวนิภาพร ไพศาล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.รชนี เอมพันธุ์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปนัดดา ชำนาญสุข, ปร.ค.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.รชนี เอมพันธุ์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย

Visitor Response Behavior to Warning Signs in Phu Kradueng National Park, Loei Province

โดย

นางสาวนิภาพร ไพศาล

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และท่องเที่ยว)

พ.ศ. 2551

นิภาพร ไพศาล 2551: พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยงที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานนันทนาการ และท่องเที่ยว) สาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ชนิเอมพันธ์, Ph.D. 129 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน พฤติกรรมตอบสนองต่อป้าย และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อป้ายที่มีข้อความแตกต่างกัน 3 ลักษณะ คือ ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ข้อความอธิบายผลของการห้าม และข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย ณ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยทำการวิจัยในลักษณะการวิจัยกึ่งทดลองในพื้นที่ธรรมชาติ ทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต พฤติกรรมแบบธรรมชาติและใช้แบบสอบถาม จำนวน 460 ตัวอย่าง ใช้สถิติพรรณนา ไคว์แอสควร์ t-test, F-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมอ่านป้ายเตือนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการตอบสนองของนักท่องเที่ยง โดยนักท่องเที่ยงที่อ่านป้ายมีพฤติกรรมตอบสนองเชิงบวกมากกว่านักท่องเที่ยงที่ไม่ได้อ่านป้าย ร้อยละ 60.3 และร้อยละ 10.8 ตามลำดับ ปัจจัยภูมิหลังที่มีความสัมพันธ์กับการอ่านป้ายเตือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ ระดับการศึกษา และขนาดกลุ่ม ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยงที่ได้อ่านป้ายเตือนกับความคิดเห็นที่มีต่อป้ายข้อความต่างๆ พบว่า มีเพียงปัจจัยเรื่องเพศที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงต่อป้ายข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม และข้อความเชิงบังคับระบุโทษตามกฎหมาย ผลการศึกษานำไปใช้ในการจัดการป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง โดยป้ายที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยงมากที่สุดคือ ป้ายเตือนเชิงอธิบายเหตุผลและป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ

Nipaporn Paisarn 2008: Visitor Response Behavior to warning signs in Phu Kradueng National Park, Loei Province. Master of Science (Parks Recreation and Tourism), Major Field: Parks Recreation and Tourism, Department of Conservation. Thesis Advisor: Assistant Professor Dachanee Ampandhu, Ph.D. 129 pages.

The objectives of this research were to study the sign reading behavior, the visitor compliance behavior and visitor opinions toward to the three different types of warning signs: collaboration warning sign, explanatory warning sign, and punishment sign at Phu Kradueng National Park, Loei Province. The research was designed as quasi-experimental research in the real environment. The data was collected by natural behavior observation and visitor questionnaire survey of 460 samples. The results were analyzed by descriptive statistics, chi square, t-test and F-test at 0.05 statistically significant level.

The results showed that the reading sign behavior was significantly related to the positive compliance behavior. Visitors who read the signs had more positive behavior towards compliance of park regulations and warnings than those who did not at 60.3 and 10.8 percent respectively. Furthermore, visitor age, education level, and group size factors were significantly related to the visitor behavior in sign reading. Finally, gender factor was significantly related to the visitor opinions on explanatory warning sign and punishment sign but not to the collaboration warning sign. Thus, the most effective warning signs for Phu Kradueng National Park are collaboration and explanatory signs.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศศ.ดร.ดรชณี เอมพันธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านมิใช่เพียงให้คำแนะนำกระบวนการคิด แนวทางการศึกษาวิจัย และให้คำปรึกษาระหว่างการดำเนินการศึกษาวิจัย ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังได้แสดงบทบาทของความเป็นครูได้อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด ขอขอบพระคุณ ศศ. ดร.ปนัดดา ชำนาญสุข กรรมการร่วม รศ.ดร.สันต์ เกตุประณีต ประธานการสอบ และ ดร.สุระ พัฒนเกียรติ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก สำหรับคำแนะนำ ตลอดจนการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยสำนักอุทยานแห่งชาติ ที่ได้มอบทุนการศึกษา

ขอขอบคุณพี่ศุภชาติ วรรณวงษ์ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นอย่างสูง สำหรับความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึงทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่อยู่บนกระดึง ขอขอบคุณบริษัท บุญหอ จำกัด ที่สนับสนุนจักรยานเสือภูเขา พาหนะสำหรับการเดินทางเพื่อเก็บข้อมูลตามจุดต่างๆ ขอขอบคุณคุณกุสिता ออบมาลี และทีมงานผู้ช่วยเก็บข้อมูลที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพทุกท่านที่สละเวลามาร่วมฝ่าความยากลำบากในการเดินทาง ต่อสู้กับความหนาวเหน็บและเหน็ดเหนื่อยในการเก็บข้อมูลบนภูสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องขอขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือ ความห่วงใย และกำลังใจด้วยดีเสมอมาจากท่าน ทสจ.วินิจ รักชาติ ผอ.สุชัย โอมอภิญญาณ พี่เรื่องศักดิ์ ทีชะสุข พี่วสา สุทธิพิบูลย์ ตลอดจนพี่ๆ น้องๆ ในสำนักอุทยานแห่งชาติผู้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกทุกท่าน นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณสำหรับน้ำใจไมตรี จากพี่ เพื่อน และน้อง นิสิต ป.โทสาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว เพื่อนๆ วนศาสตร์ 61 โดยเฉพาะรุ่ง โคม และโชค ที่ร่วมเดินทางสำรวจวางแผนการเก็บข้อมูล และช่วยเก็บภาพอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

เหนือสิ่งอื่นใด ขอขอบคุณความดีและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แต่ครอบครัวไพศาล และบุพการีผู้มีพระคุณยิ่งที่สนับสนุนทุกก้าวทางของชีวิต ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่านที่ทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

นิภาพร ไพศาล

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(6)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	5
อุปกรณ์และวิธีการ	49
อุปกรณ์	49
วิธีการ	49
ผลและวิจารณ์	60
สรุปและข้อเสนอแนะ	103
สรุป	103
ข้อเสนอแนะ	105
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	108
ภาคผนวก	114
ภาคผนวก ก แบบสอบถามนักท่องเที่ยว	115
ภาคผนวก ข แบบบันทึกพฤติกรรม	122
ภาคผนวก ค ค่าความน่าเชื่อถือของตัวแปรความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	127
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	129

สารบัญญัตราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อห้ามและบทกำหนดโทษในอุทยานแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	15
2	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	66
3	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามลักษณะกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	67
4	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน	69
5	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนจำแนกตามพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนที่มีข้อความต่างๆ	71
6	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน และพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน	72
7	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือนที่มีข้อความแตกต่างกัน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	75
8	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนของนักท่องเที่ยว	76
9	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนของนักท่องเที่ยว	77
10	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนของนักท่องเที่ยว	78
11	ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกลุ่มกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนของนักท่องเที่ยว	79
12	ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน	80
13	สรุปผลการศึกษารวมความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายเตือนของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือน จำแนกตามประเภทของข้อความในป้ายเตือน	81
15	ความสัมพันธ์ระหว่างข้อความในป้ายเตือนกับพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือน	82
16	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความในป้ายเตือน	85
17	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในประเด็นต่างๆ	86
18	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำแนกตามรูปลักษณะของป้ายเตือน	87
19	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำแนกตามข้อความในป้ายเตือน	90
20	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	92
21	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	95
22	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย จำแนกตามลักษณะเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	98
23	ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อข้อความในป้ายเตือนที่ต่างกัน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อ ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ จำแนกตามเพศ	101
25	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อ ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	102
26	ความแตกต่างระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อข้อความอธิบาย เหตุผลของการห้าม จำแนกตามเพศ	103
27	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อ ข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ขนาด กลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	104
28	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อ ข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย จำแนกตามเพศ	105
29	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อ ข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย จำแนกตามอายุ ระดับ การศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	106
30	สรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยงที่มีต่อข้อความในป้ายเตือนประเภทต่างๆ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่

หน้า

1	การทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของความคิดเห็นของนักทองเทียวที่มีต่อป้ายเตือน

133

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แบบจำลองแนวคิดพื้นฐานของการสื่อความหมาย	14
2	รูปแบบการเกิดพฤติกรรมของบุคคล	21
3	ลักษณะของพฤติกรรม	23
4	สภาพภูมิประเทศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง	35
5	แหล่งท่องเที่ยวประเภทหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย	39
6	สถิตินักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึงย้อนหลัง 10 ปี	40
7	แสดงจุดติดตั้งป้าย จุดเสี่ยงอันตราย และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวบริเวณผานาน้อย	53
8	แสดงจุดติดตั้งป้าย จุดเสี่ยงอันตราย และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวบริเวณผาเหยียบเมฆ	54
9	แสดงจุดติดตั้งป้าย จุดเสี่ยงอันตราย และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวบริเวณผาล่มสัก	55
10	ตำแหน่งติดตั้งป้ายเตือนที่ 3 ประเภท ได้แก่ 1) ผานาน้อย 2) ผาเหยียบเมฆ และ 3) ผาล่มสัก อุทยานแห่งชาติภูกระดึง	56
11	รูปลักษณะของป้ายเตือนลักษณะต่างๆ จากการเสนอแนะของนักท่องเที่ยว	83

พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง
จังหวัดเลย

Visitor Response Behavior to Warning Signs in Phu Kradueng National Park,
Loei Province

คำนำ

การจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น ผู้ดูแลรับผิดชอบต้องจัดระบบการจัดการด้านความปลอดภัย ซึ่งถือว่าเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานตามหลักการลำดับความต้องการของมนุษย์ให้รัดกุมและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเข้มงวดกับนักท่องเที่ยวที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือมีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงที่จะสร้างอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น (สุรเชษฐ์, 2539; ธรรมณี, 2549) นอกจากการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแล้ว อีกแนวทางหนึ่งที่อุทยานแห่งชาติในประเทศไทยนิยมนำมาใช้ในการจัดการเพื่อป้องกันอันตรายและปรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว คือ การติดตั้งป้ายบังคับและป้ายเตือน (regulatory and warning sign) อันเป็นการแนะนำให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงกฎระเบียบ ข้อห้าม และเตือนให้ทราบเกี่ยวกับอันตรายและอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามอุบัติเหตุที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวได้รับอันตรายจนถึงแก่ชีวิตระหว่างการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งพบว่า ในปี 2548 มีนักท่องเที่ยวเสียชีวิตจำนวน 13 คน ปี 2549 จำนวน 8 คน และในปี 2550 มีจำนวน 13 คน สาเหตุของการเสียชีวิตดังกล่าวส่วนใหญ่มากจากการจมน้ำ ลื่นน้ำตก และตกหน้าผา ตามลำดับ (ส่วนนั้นทนการและสื่อความหมาย, 2550) ซึ่งมักปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่างๆ ให้เห็นอยู่เป็นประจำ และเมื่ออุบัติเหตุเกิดขึ้นก็มักมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับป้ายเตือนตามมาเสมอ เช่น อุทยานแห่งชาติมีป้ายเตือนหรือไม่ นักท่องเที่ยวเห็นและอ่านป้ายหรือไม่ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามป้ายเตือนมากน้อยเพียงใด ในขณะที่การศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติต่อปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อประเภทป้ายในอุทยานแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวนั้น หัวหน้าอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่เห็นว่ากรณีที่นักท่องเที่ยวไม่สนใจอ่านและไม่ให้ความสำคัญกับป้ายที่ติดตั้งไว้มีส่วนทำให้เกิดอุบัติเหตุและการฝ่าฝืนกฎระเบียบต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติเกิดขึ้น (นิภาพร, 2550)

ป้าย แม้จะเป็นเครื่องมือที่นิยมนำมาใช้อย่างแพร่หลายในอุทยานแห่งชาติ แต่เนื่องจากการใช้สื่อประเภทป้ายนั้นเป็นการสื่อสารแบบทางเดียวจึงมีข้อจำกัดอยู่พอสมควร ดังนั้น “ข้อความ” ที่บรรจุอยู่ในแผ่นป้าย จึงเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวถ่ายทอดข้อมูล และอธิบายให้ผู้อ่านได้เข้าใจและปฏิบัติตาม หากข้อความที่ถ่ายทอดลงไปไม่เหมาะสม เช่น ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกทำทนายหรือต่อต้าน ก็เป็นการยากที่จะประสบความสำเร็จได้ ซึ่งในปัจจุบันก็ยังไม่มีการศึกษาอย่างชัดเจนว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติได้อ่านป้ายที่อุทยานแห่งชาติติดตั้งไว้หรือไม่ นักท่องเที่ยวตอบสนองต่อป้ายอย่างไร รวมทั้งข้อความในลักษณะใดจึงจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสนใจ และมีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวก นอกจากนี้ การศึกษาปัจจัยภูมิหลังของนักท่องเที่ยว เช่น เพศ อายุ การศึกษา ขนาดกลุ่มเดินทางท่องเที่ยว และประสบการณ์การเคยมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์ต่อระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกับข้อความต่างๆ ในป้ายหรือไม่ ยังเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนจัดการเกี่ยวกับป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย จึงนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการหาคำตอบเพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการจัดการเกี่ยวกับป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อการอ่านป้ายเตือน และปัจจัยภูมิหลังของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการตอบสนอง และระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยว กับระดับความคิดเห็นที่มีต่อป้ายเตือน

นิยามศัพท์

“นักท่องเที่ยว” หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ในขอบเขตระยะเวลาที่ทำการศึกษา เป็นบุคคลที่ไม่ใช่ผู้อยู่อาศัย โดยถาวรในพื้นที่ศึกษา และไม่ใช่ผู้ที่เดินทางไปเยือนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ประจำ

“อุทยานแห่งชาติ” หมายถึง อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย

“ป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ” หมายถึง ป้ายที่บรรจุข้อความ “อันตราย โปรดอย่ายื่นซิดริมหน้าผา” เพื่อเป็นการขอความร่วมมือให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม

“ป้ายที่มีข้อความอธิบายการให้เหตุผลของการห้าม” หมายถึง ป้ายที่บรรจุข้อความ “หน้าผาสูงชันและอันตราย เพื่อความปลอดภัยของท่าน โปรดอย่ายื่นซิดริมหน้าผา” เพื่อเป็นการบอกเหตุผล หรือผลที่จะตามมาจากการไม่ปฏิบัติตาม

“ป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย” หมายถึง ป้ายที่บรรจุข้อความ “ห้ามยื่นซิดริมหน้าผา ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่ มีโทษปรับ 500 บาท” เพื่อเป็นการบังคับให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระเบียบของอุทยานแห่งชาติ

“พฤติกรรมตอบสนอง” หมายถึง การแสดงออกของนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นการกระทำในลักษณะที่ปฏิบัติตาม และไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือข้อความที่อยู่ในป้ายเตือน

“พฤติกรรมตอบสนองในทางบวก” หมายถึง การแสดงออกของนักท่องเที่ยวที่เป็นการกระทำที่สอดคล้อง หรือปฏิบัติตามคำแนะนำ หรือข้อความที่อยู่ในป้ายเตือน

“พฤติกรรมตอบสนองในทางลบ” หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวแสดงออก หรือ การกระทำที่ไม่สอดคล้อง ละเมิด หรือฝ่าฝืนคำแนะนำ หรือข้อความที่อยู่ในป้ายเตือน

“ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว” หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยว

“อายุ” หมายถึง จำนวนปีนับตั้งแต่ออกเดินทางจนถึงวันตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

“การศึกษา” หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

“ขนาดกลุ่ม” หมายถึง จำนวนสมาชิกของนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มเดียวกันที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

“ประสบการณ์การท่องเที่ยว” หมายถึง ความถี่หรือจำนวนครั้งในการไปเยือนอุทยานแห่งชาติภูกระดึงของนักท่องเที่ยว

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารั้วนี้เพื่อเป็นพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการวิจัย การตรวจสอบเอกสารผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อและสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอุทยานแห่งชาติ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง
2. การสื่อความหมายและป้ายในอุทยานแห่งชาติ
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
4. พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอุทยานแห่งชาติและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของอุทยานแห่งชาติ

สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN,1984) กำหนดความหมายของอุทยานแห่งชาติว่าเป็น “พื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศที่สำคัญที่เป็นตัวแทนของภูมิภาค ลักษณะเด่นตามธรรมชาติหรือทิวทัศน์งดงาม เป็นแหล่งของพืชพรรณและสัตว์ป่า ธรณีสัณฐาน และเป็นที่อยู่อาศัยที่มีคุณค่าด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษา และนันทนาการ โดยไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม”

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ระบุว่า อุทยานแห่งชาติ หมายถึง “ที่ดินซึ่งรวมความทั้งพื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล ที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ...ลักษณะที่ดินดังกล่าว เป็นที่ที่มีสภาพน่าสนใจ และมีได้

อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดที่มีใช้ทบวงการเมือง ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวก็เพื่อให้คงสภาพธรรมชาติ เพื่อสงวนไว้ให้เป็นแหล่งการศึกษา และความรื่นรมย์ของประชาชนสืบไป”

สรุปได้ว่า อุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ที่รัฐสงวนไว้ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เพื่อคุ้มครองรักษาสภาพทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนทิวทัศน์ธรรมชาติที่งดงามมิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป สำหรับการใช้ประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัยและการประกอบกิจกรรมนันทนาการของประชาชน ทั้งนี้เพื่อเป็นสมบัติทางธรรมชาติตกทอดสู่ชนรุ่นหลัง และสำนักอุทยานแห่งชาติ (2549) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการอุทยาน-แห่งชาติในประเทศไทย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อคุ้มครองพื้นที่ธรรมชาติที่มีทรัพยากรที่โดดเด่นและหายากในพื้นที่นั้น 2) เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป และวิจัยค้นคว้าในวิชาการต่างๆ และ 3) เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

การจัดการอุทยานแห่งชาติ

สุรเชษฐ์ (2536) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติไว้ว่า ในการจัดการอุทยานแห่งชาตินั้น จำเป็นต้องยึดปรัชญาของการอนุรักษ์ไว้ซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของพื้นที่ให้คงอยู่อย่างไม่เสื่อมสลาย และสามารถเอื้อประโยชน์ต่อสาธารณชนในเรื่องต่างๆ เช่น นันทนาการและการท่องเที่ยว การศึกษาวิจัย และการพัฒนาชนบทได้ตลอดไป โดยมีมาตรการหรือวิธีการในการจัดการ ดังนี้

1. การวางแผนจัดการและอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ

มาตรการในการดำเนินงานเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและการพัฒนาสิ่งต่างๆ อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงศักยภาพและข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ รวมทั้งรูปแบบการใช้ประโยชน์และความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งโดยปกติการวางแผนจัดการมักทำในระดับพื้นที่ โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการวางแผน คือ แผนงาน (plan) ซึ่งอาจเรียกว่า แผนแม่บท (master plan) หรือแผนการจัดการ

(management plan) แผนการจัดการที่ผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบจะสามารถเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานด้านต่างๆ ตั้งแต่การจัดการและพัฒนาสิ่งแวดล้อม การดูแลความปลอดภัยแก่ผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ รวมไปถึงการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากร เป็นเครื่องมือสื่อสารกับผู้บริหารและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือในการของบประมาณ และหารายได้มาสนับสนุนการดำเนินงาน เป็นต้น โดยแผนการจัดการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ ควรครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ การดูแลรักษาทรัพยากร นันทนาการและสื่อความหมาย การบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร การอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมชุมชนท้องถิ่น การจัดการด้านการบริหารทรัพยากร และการกำหนดความสำคัญก่อนหลังของการดำเนินงาน

2. การแบ่งเขตการจัดการ

เป็นการกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติให้สอดคล้องกับสถานภาพและศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และใช้เป็นแนวทางในการควบคุมการจัดการ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 เขต ได้แก่

2.1 เขตบริการ (service zone) หรืออาจเรียกว่า เขตการใช้ประโยชน์อย่างเข้มข้น (intensive use zone) หมายถึง เขตที่แบ่งไว้เพื่อการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ ได้แก่ อาคารสถานที่เพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น ที่ทำการ บ้านพัก โรงเก็บวัสดุครุภัณฑ์ โรงเรือนสำหรับสาธารณูปโภคสาธารณูปการ เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพักนักท่องเที่ยว ร้านค้า ร้านอาหาร ลานจอดรถ สุขุม ฯลฯ โดยอุทยานแห่งชาติหนึ่งๆ อาจกำหนดให้มีเขตบริการเพียงจุดเดียวหรือหลายจุดก็ได้ ขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่และปริมาณการใช้ประโยชน์ แต่ควรมีพื้นที่ไม่เกินร้อยละ 5 ของพื้นที่

2.2 เขตนันทนาการ (recreation zone) หมายถึง เขตที่รวมเอาสิ่งที่น่าสนใจหรือจุดเด่นต่างๆ ที่เหมาะสมกับกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เช่น น้ำตก ถ้ำ แหล่งน้ำ ชายหาด จุดชมวิว ทางเท้า ที่ตั้งแคมป์ บริเวณที่จัดไว้สำหรับการสื่อความหมายธรรมชาติแบบต่างๆ ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นแก่การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของประชาชนเท่านั้น เช่น ที่จอดรถ ห้องสุขา ตัวกลางสื่อความหมาย เป็นต้น เขตนันทนาการมีเนื้อที่ที่ไม่

แน่นอน ขึ้นอยู่กับลักษณะเด่นของพื้นที่ว่ามีมากน้อยมากแค่ไหน และประชาชนมีความพอใจที่จะใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

2.3 เขตป่าเปลี่ยน (primitive zone) หรืออาจเรียกว่า เขตสงวนสภาพธรรมชาติ (environmental preservation zone) หมายถึง บริเวณที่มีสภาพสมบูรณ์และมีความเปราะบาง หรือเกิดผลกระทบได้ง่าย หากให้มีการใช้ประโยชน์โดยไม่มี การควบคุม ตลอดจนเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ปกติจะไม่มีการอนุญาตให้พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ ทั้งสิ้น นอกจากจัดให้มีทางเท้าแบบง่ายๆ ให้นักนันทนาการที่นิยมการเดินป่าและศึกษาธรรมชาติเข้าไปใช้บางฤดูกาล เขตป่าเปลี่ยนโดยมากมีเนื้อที่กว้างใหญ่ บางกรณีมีเนื้อที่ถึงร้อยละ 90 – 95 ของพื้นที่

นอกจากเขตหลักๆ ทั้งสามดังกล่าวแล้ว อุทยานแห่งชาติบางแห่ง อาจจำเป็นต้องแบ่งเขตการจัดการเพิ่มขึ้นอีกเพื่อประโยชน์ในการจัดการ เช่น เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ (recovery zone) หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติเสื่อมโทรมที่ถูกทำลายต้องการให้มีการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ เขตการใช้ประโยชน์ในกรณีพิเศษ (special use zone) คือ บริเวณที่มีการใช้ประโยชน์มาก่อนแล้ว แต่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการแหล่งนันทนาการ เช่น เป็นที่ตั้งของหมู่บ้าน ที่ตั้งของสถานที่ราชการ เป็นต้น

3. การวางผังบริเวณและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

การวางผังบริเวณและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นกิจกรรมหนึ่งของการวางแผนการจัดการและพัฒนาอุทยานแห่งชาติ ที่เน้นการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของสิ่งอำนวยความสะดวก (facilities) ต่างๆ ที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ของนักนันทนาการ และกำหนดกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวด้วย เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ควรจะอยู่บริเวณไหน มีความเหมาะสมกับบริเวณนั้นหรือไม่ เวทีกลางแจ้งที่จะสร้างขึ้นอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมกับความลาดชันและการใช้ประโยชน์หรือไม่เพียงใด สภาพดินและหินเปิดโอกาสให้มีการก่อสร้างมากน้อยเพียงใด กิจกรรมนันทนาการที่กำหนดขึ้นมีความเหมาะสมกับบริเวณนั้นมากน้อยเพียงใด และขัดแย้งกับกิจกรรมอื่นๆ หรือไม่ เป็นต้น หน้าที่หลักของสิ่งอำนวยความสะดวกจะรวมไปถึง การให้บริการและการตอบสนองแก่ผู้มาเยือน การป้องกัน

ผลกระทบอันเกิดจากผู้มาใช้ประโยชน์ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดการและบำรุงรักษาพื้นที่และสิ่งที่จะสร้างภาพลักษณ์แก่อุทยานแห่งชาติในสายตาของผู้มาเยือน

4. การจัดการผู้มาเยือน /นักท่องเที่ยว

การจัดการผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยว หมายถึง การนำเอากฎระเบียบ ข้อมูล การให้การศึกษามาใช้ในการควบคุมจำนวน ประเภท และพฤติกรรมผู้มาเยือน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของผู้มาเยือนเอื้อประโยชน์ด้านต่างๆ แก่ตนเอง และขณะเดียวกันเป็นการป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้เมื่อมีการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยว หรืออุทยานแห่งชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เทคนิคการจัดการผู้มาเยือน และ/หรือนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวได้ เทคนิคในการจัดการผู้มาเยือน/นักเที่ยวยังมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบมีความเหมาะสมในสถานการณ์หรือในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไป ได้แก่ การจำกัดปริมาณการใช้ประโยชน์ การกระจายการใช้ประโยชน์ การรวมการใช้ประโยชน์ การจำกัดระยะเวลาการใช้ประโยชน์ การจำกัดฤดูกาล การจำกัดขนาดกลุ่มผู้ใช้ การให้การศึกษาเรื่องผลกระทบ และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น

อุทยานแห่งชาติ เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการศึกษาวิจัย และการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน และในสถานการณ์ปัจจุบันการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุทยานแห่งชาติเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อคนสังคมมากขึ้น และไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการใช้ประโยชน์ดังกล่าวย่อมเกิดผลกระทบทางด้านลบที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการตามหลักการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาตินั้นยังต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ให้เกิดผลกระทบในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงของระบบนิเวศ และไม่เกิดความเสื่อมโทรมของระบบตามมา

ระเบียบอุทยานแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว

สำนักอุทยานแห่งชาติ (2547) ได้กำหนดมาตรการควบคุมกิจกรรมนันทนาการและการบริการนักท่องเที่ยว ให้อุทยานแห่งชาติทั่วประเทศดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ อาทิ ใช้เจ้าหน้าที่ หรือการทำป้ายคำแนะนำเพื่อเตือนมิให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดังอันเป็นการรบกวน พร้อมทั้งแจ้งบทลงโทษให้ชัดเจน หากพบการฝ่าฝืนในขั้นแรกให้ทำการตักเตือน ถ้าไม่เชื่อฟังให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ให้จัดให้มีหน่วยความปลอดภัยพร้อมเจ้าหน้าที่อยู่ประจำตลอด 24 ชั่วโมง อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะผู้ที่มาจากพื้นที่พักแรม และให้มีการลาดตระเวนดูแล ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยและปลอดภัยตลอดจนทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่มาพัก นอกจากนี้ สำนักอุทยานแห่งชาติ ได้มีข้อห้ามและบทลงโทษในอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นข้อแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยวในการเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อห้ามและบทกำหนดโทษในอุทยานแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

ลำดับที่	ข้อความ	บทกำหนดโทษ	
		ปรับ/บาท	จำคุก/ปี
1	เก็บหิน	500 – 20,000	5-20
2	เก็บพันธุ์ไม้ กว้าง ไม้ ดอกไม้ ใบไม้ ผลไม้	500	-
3	ขีดเขียนในที่ต่างๆ	500	-
4	นำอาวุธเข้าไป	500	-
5	ล่าสัตว์	500 – 20,000	-
6	ยิงปืน จุดประทัด วัตถุระเบิด	500	-
7	ส่งเสียงอื้อฉาว	500	-
8	ทิ้งขยะ	500	-
9	ทำลายป้ายต่างๆ	500	-
10	ไม่เชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่	500 – 1,000	1 เดือน
11	นำภาชนะที่ทำด้วยโฟมเข้าไป	1,000	1 เดือน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	บทกำหนด	
		ปรับ/บาท	จำคุก/ปี
12	ไม่นำบรรณภัณฑ์ยะหรือมูลฝอยออกมาจากพื้นที่ควบคุมพิเศษ	500	-

ที่มา : สำนักอุทยานแห่งชาติ (2547)

การสื่อความหมายและป้ายในอุทยานแห่งชาติ

สุรเชษฐ์ (2539) ได้สรุปไว้ว่า การสื่อความหมายหรือการสื่อความหมายธรรมชาติ (nature interpretation) เป็นกระบวนการสื่อสาร (communication process) ความหมาย และคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยทั้งศิลปะและเทคนิคต่างๆ ไปสู่ผู้มาเยือนในแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งนันทนาการ และยังได้ให้คำจำกัดความของการสื่อความหมายไว้ว่า “เป็นการนำเทคนิคหรือวิธีการอันเหมาะสมมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและผลผลิตทางวัฒนธรรมในลักษณะที่ง่ายต่อการเข้าใจของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินและเป็นการกระตุ้นคนเหล่านั้นให้เกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหน และมีจิตใจอนุรักษ์” นอกจากนี้ สारัฐ (2547) ยังได้กล่าวถึงนิยามของการสื่อความหมายที่สมาคมการสื่อความหมายแห่งชาติ (The National Association for Interpretation: NAI) ได้ให้ไว้ว่า เป็นกระบวนการสื่อสารที่หลอมความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจของผู้รับและความหมายตามธรรมชาติของทรัพยากรให้เกิดความรู้สึกรักและความรู้

การสื่อความหมายธรรมชาติ ว่าเป็นรากฐานสำคัญในการจัดการอุทยานแห่งชาติ โดยที่ข้อมูลข่าวสารที่จะถ่ายทอดไปยังผู้ใช้ประโยชน์นั้นจะต้องออกแบบให้สอดคล้องกับสถานที่และผู้ใช้ประโยชน์ด้วย จะเห็นว่าพฤติกรรมบางอย่างของผู้ใช้ประโยชน์อาจเหมาะสมและยอมรับได้ในพื้นที่หนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะสมในอีกพื้นที่หนึ่ง ดังนั้นต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ (สุรเชษฐ์, 2539)

1. เน้นที่ข้อความ ควรเลือกเน้นข้อมูลข่าวสารที่นำไปสู่ความเข้าใจถึงปัญหาและการแก้ไข เฉพาะเรื่องเฉพาะอย่าง ไม่ควรให้ข้อมูลมากจนผู้มาเยือนไม่สามารถเข้าใจประเด็นได้ ควรอธิบายถึง ปัญหาให้ชัดเจน ประเภทของพฤติกรรมที่สร้างปัญหา และจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไรจึงจะ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ถ้าหากแนวความคิดและเหตุผลของการให้มีการเปลี่ยนแปลงชัดเจน ผู้มา เยือนก็สามารถจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ เเสรี (2545) กล่าวว่า การจัดทำและเผยแพร่กฎเกณฑ์การประพฤติตัวของนักท่องเที่ยว โดยให้มีหลายภาษาตามความ เหมาะสม และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวก็ควรให้การสนับสนุนเพื่อช่วยเผยแพร่ด้วยเช่นกัน

2. ต้องรู้จักผู้มาเยือน หากรู้ว่ากลุ่มผู้มาเยือนเป็นใคร มีลักษณะอย่างไร และต้องการ อะไรบ้างจะช่วยให้การออกแบบและเลือกข้อความที่จะสื่อทำได้ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะ อย่างยิ่งกลุ่มผู้ใช้เป็นกลุ่มๆ ไป

3. เลือกสื่อหรือวิธีการสื่อ โดยปกติแล้วสื่อหรือตัวกลางมีมากมายหลายรูปแบบและมีข้อดี ข้อเสียแตกต่างกันออกไป สื่อบางชนิดได้มีการทดลองมาแล้ว บางชนิดยังไม่เคยทดลองใช้มาก่อน เลย และมีสื่อบางอย่างเท่านั้นที่ได้รับการประเมินประสิทธิภาพมาก่อน ดังนั้น ควรพิจารณาใช้สื่อ ต่างๆควบคู่กันไปแล้วแต่สถานการณ์

4. ระบุสถานที่ การระบุสถานที่ที่จะสื่อมักขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายและตัวกลางที่ใช้เป็น สำคัญ ส่วนใหญ่มักจะเป็นตัวอุทยานแห่งชาติเอง ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสม โดย ปกติแล้วควรจะมีการสื่อในบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวรวมตัวกันอยู่มากๆ เช่น ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว ด่านเก็บค่าธรรมเนียม จุดชมวิว ที่ตั้งแคมป์ ปากทางเข้าทางเท้า เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมาย

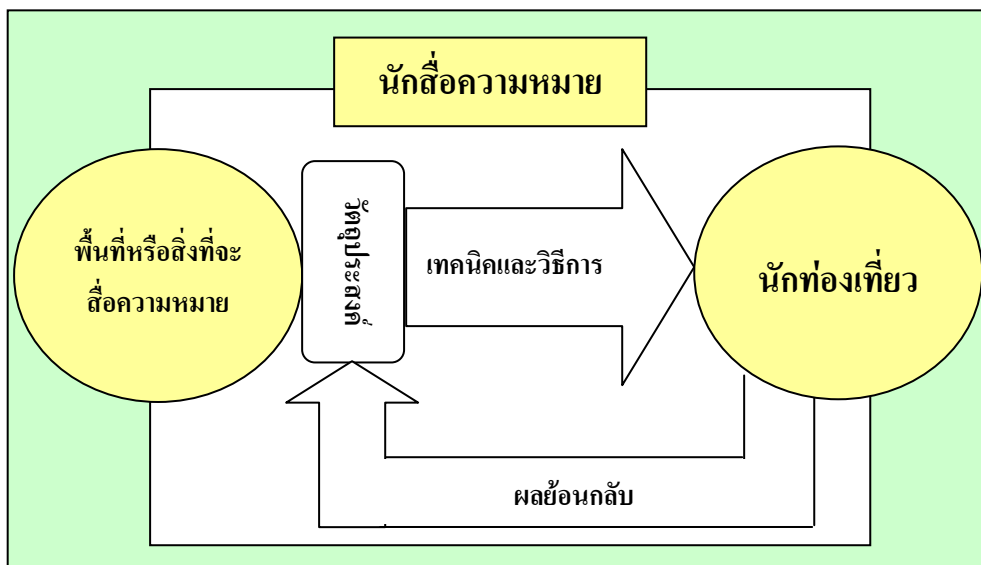
วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายธรรมชาติสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประการหลัก (Sharpe, 1982) ดังนี้

1. เป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจต่อสภาพธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อันอาจก่อให้เกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่อไป

2. เป็นเครื่องมือในการจัดการพื้นที่ เพราะการสื่อความหมายเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวรู้จักความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวมากขึ้น โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่

3. เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์หน่วยงาน ซึ่งการสื่อความหมายที่ดีย่อมทำให้ภาพพจน์ของหน่วยงานที่มีต่อนักท่องเที่ยวตามไปด้วย อันจะช่วยให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการด้านต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสื่อความหมายจะมุ่งให้เกิดผลใน 3 ส่วนสำคัญ คือ นักท่องเที่ยว/ผู้มาเยือน พื้นที่/ทรัพยากร และองค์กรที่จัดการพื้นที่/ทรัพยากร ดังนั้น แนวคิดทางการสื่อความหมายสำหรับพื้นที่ท่องเที่ยว จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำไปสู่การลดผลกระทบต่อทรัพยากรในพื้นที่ และยังสามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ในธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเข้าใจอันนำไปสู่จิตสำนึกในการปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของส่วนรวมได้มากขึ้น สามารถอธิบายแนวคิดพื้นฐานของการสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับสภาพองค์กรและการบริหาร พื้นที่หรือสิ่งที่จะสื่อความหมาย นักท่องเที่ยว เทคนิคและการบริการ และผลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองแนวคิดพื้นฐานของการสื่อความหมาย

ที่มา: สุรเชษฐ์ (2527)

รูปแบบของการสื่อความหมายธรรมชาติ

สื่อหรือตัวกลาง (media) ในการสื่อความหมาย หมายถึง วิธีการ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความหมายที่จะให้ข้อมูลข่าวสาร หรืออธิบายเรื่องราวที่ให้ความรู้และความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว/ผู้รับ การสื่อความหมายอาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ตามลักษณะของตัวกลางที่ใช้ในการสื่อความหมาย ดังนี้

การใช้บุคคลในการให้บริการ (personal services)

การให้ข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่กำหนดไว้ โดยส่วนใหญ่เป็นการให้ข้อมูล ณ ปากทางเข้าพื้นที่ ต้นทางเส้นทางเดินเท้า และในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มักมีโปรแกรมพิเศษ เช่น การเดินพาเที่ยว การจัดแคมป์ไฟ หรือการแสดงละคร เป็นต้น การให้บริการด้วยบุคคลเป็นสิ่งที่มีความประสิทธิภาพสูง สามารถปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มและสถานการณ์ แต่มีค่าใช้จ่ายสูงมากต่อการบริการแต่ละครั้ง และบุคคลนั้นจะต้องได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง

การให้บริการโดยไม่ใช้บุคคล (non-personal services)

เป็นการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวโดยอาศัยเทคโนโลยีมีเทคนิคหลากหลายมีการให้บริการ ได้แก่ ป้ายเครื่องหมาย สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อทางวิทยุกระจายเสียง การให้บริการโดยไม่ใช้บุคคลสามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก และมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำ แต่บางครั้งมีประสิทธิภาพน้อยกว่าการใช้บุคคล เนื่องจากการสื่อสารแบบทางเดียว และไม่สามารถปรับตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมที่สนับสนุนการสื่อความหมาย ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ลานแสดงกลางแจ้ง เส้นทางศึกษาธรรมชาติ (nature trail) ป้ายให้ข้อมูล เครื่องหมาย เป็นต้น กิจกรรมที่สนับสนุนทั่วไปเพื่อพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตสื่อ ผู้เชี่ยวชาญด้านอุปกรณ์แสงเสียง และผู้ประเมินผล เป็นต้น

ป้ายในอุทยานแห่งชาติ

ป้าย (sign) หมายถึง แผ่นวัสดุที่บรรจุข้อมูล คำเตือน หรือข้อแนะนำ จัดทำขึ้นเพื่อสื่อสารข้อมูลที่จำเป็นระหว่างอุทยานแห่งชาติกับนักท่องเที่ยว รวมถึงตัวกลางเชื่อมโยงสิ่งทีอุทยานแห่งชาติต้องการจะสื่อไปยังนักท่องเที่ยว ป้ายในอุทยานแห่งชาติสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการและควบคุมนักท่องเที่ยว รวมถึงสามารถช่วยป้องกันและรักษาทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวได้ ดังนั้น ในการจัดทำป้ายจึงควรต้องตอบสนองความจำเป็นและความต้องการทั้งของเจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติ (สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2546)

สำนักอุทยานแห่งชาติ (2546) แบ่งประเภทของป้ายในอุทยานแห่งชาติ ตามวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ป้ายบอกทิศทาง (directional sign) ใช้เพื่อบอกทิศทางและแนะนำนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เป้าหมายที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก บริเวณประกอบกิจกรรมและจุดสำคัญต่างๆ ได้โดยถูกต้อง ปลอดภัยและรวดเร็ว
2. ป้ายข้อบังคับและเตือน (regulatory and warning sign) ใช้เพื่อแนะนำนักท่องเที่ยวให้ทราบถึงกฎ ระเบียบและข้อห้าม รวมทั้งข้อควรปฏิบัติที่จำเป็นและควรทราบเมื่อมาเยือนอุทยาน

แห่งชาติ นอกจากนี้ยังใช้เตือน บอกข้อควรระวังและแนะนำให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับอันตรายและอุบัติเหตุ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสภาพพื้นที่หรือกิจกรรมต่างๆ และอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบด้านนันทนาการในพื้นที่ ป้ายบังคับและเตือน ยังแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะตามการใช้ประโยชน์ ดังนี้

2.1) ป้ายบังคับและเตือนสำหรับรถยนต์ ใช้ติดตั้งริมถนนและบนพื้นถนน ในบริเวณทางโค้ง ทางแยก ทางลาดชัน ผิวจราจรแคบ สิ่งกีดขวางและจุดสำคัญอื่น ซึ่งรายละเอียดในป้าย ควรประกอบด้วยตัวอักษรบอกข้อความทั้งที่แจ้งเตือน ข้อควรระวัง ข้อแนะนำ ข้อห้าม กฎ และระเบียบเป็นตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยภาษาไทยอยู่แถวบนมีขนาดเท่ากันหรือใหญ่กว่าตัวอักษรภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เป็นอักษรนำ และตัวพิมพ์เล็กเป็นอักษรตาม รูปแบบสัญลักษณ์กำหนดขนาด 30 x 30 เซนติเมตร และมีเครื่องหมายของหน่วยงาน ขนาดไม่ต่ำกว่า 7.5 x 7.5 เซนติเมตร รูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือสามเหลี่ยมด้านเท่ามุมแหลมอยู่ด้านล่าง หรือรูปแปดเหลี่ยมพร้อมเส้นขอบตามมาตรฐานกรมทางหลวง วัสดุเป็นเหล็กหรืออะลูมิเนียม เคลือบด้วยวัสดุสะท้อนแสง โครงสร้างของป้ายใช้เสาคอนกรีตหรือไม้เนื้อแข็งอาบน้ำยา ทาสีน้ำตาลดำ

2.2) ป้ายบังคับและเตือนสำหรับคน ใช้ติดตั้งริมทางเดิน ลานจอดรถ แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว พื้นที่กิจกรรมนันทนาการ และจุดสำคัญอื่นๆ รายละเอียดของป้ายควรประกอบด้วยตัวอักษรทั้งที่แจ้งเตือน ข้อควรระวัง ข้อแนะนำ ข้อห้าม กฎระเบียบ เป็นตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรภาษาไทยอยู่แถวบนมีขนาดเท่ากันหรือตัวใหญ่กว่าภาษาอังกฤษ และใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เป็นอักษรนำและตัวพิมพ์เล็กเป็นอักษรตาม สัญลักษณ์ที่ใช้กำหนดขนาด 15 x 15 เซนติเมตร เครื่องหมายของหน่วยงาน ขนาดไม่ต่ำกว่า 7.5 x 7.5 เซนติเมตร รูปร่างของแผ่นป้ายข้อความให้ใช้เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดความกว้าง 30 เซนติเมตร ความยาวขึ้นอยู่กับความยาวของข้อความหรือตัวอักษรทั้งหมด มีด้านกว้างเป็นส่วนตั้ง ลบมุมทั้งสี่ด้านและมีเส้นขอบ ส่วนป้ายสัญลักษณ์ใช้เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 18 x 18 เซนติเมตร โดยใช้วัสดุที่เป็นอะลูมิเนียม สแตนเลส หรือ ไม้เนื้อแข็งอาบน้ำยา พื้นป้ายใช้สีเหลือง ตัวอักษรและสัญลักษณ์ใช้สีเหลือง สกรีนสี กัดหรือเซาะร่อง ใช้เสาคอนกรีตหรือไม้เนื้อแข็งอาบน้ำยา ทาสีน้ำตาลดำ

3. ป้ายสถานที่ (identification sign) ใช้เพื่อแสดงชื่ออุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยว หรือ บริเวณต่างๆ รวมถึงจุดสำคัญอื่นๆ ภายในอุทยานแห่งชาติให้นักท่องเที่ยวทราบว่ากำลังเข้าไปในสถานที่นั้น

4. ป้ายสื่อความหมาย (interpretation sign) ใช้เพื่อบอก แสดงหรืออธิบายข้อมูลและเรื่องราวที่น่าสนใจในอุทยานแห่งชาติ ทั้งสภาพพื้นที่ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้และเข้าใจเรื่องราว ทั้งยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการนักท่องเที่ยว โดยใช้อธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจและเกิดความรู้สึกตระหนักถึงคุณค่าและให้ความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรนั้นทดแทนการอย่างถูกวิธี

ป้ายในอุทยานแห่งชาติยังเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลงได้ในพื้นที่อันตรายหากมีป้ายเตือนภัยจะช่วยให้ผู้มาเยือนสามารถปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและเสียงอันตราย ได้แก่ กิจกรรมที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของพื้นที่ ปีนป้ายในน้ำตกที่ลาดชัน ยืนถ่ายรูปบริเวณหน้าผาชัน นอกจากนี้ในบางครั้งนักท่องเที่ยวอาจไม่ทราบว่าพื้นที่บางแห่งมีความเปราะบางต่อการถูกทำลาย หากมีป้ายสื่อความหมายเพื่อให้อ่าน จะช่วยให้นักท่องเที่ยวทราบถึงเหตุผล ความจำเป็น และปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือมีความระมัดระวังมากขึ้น เช่น การเดินออกนอกเส้นทาง การเหยียบย่ำพืชพรรณ การส่งเสียงดัง เป็นต้น ดังนั้นการมีป้ายสื่อความหมายที่เหมาะสม นอกจากจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความเพลิดเพลิน มีความปลอดภัยระหว่างการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวแล้วยังช่วยเพิ่มประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีแก่ผู้มาเยือน ทำให้ผู้มาเยือนเข้าใจและตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ลดการทำลายธรรมชาติ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และกระตุ้นความรู้สึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (นภวรรณ และคณะ, 2541; ดรธรณี, 2547; นุชรีย์, 2549)

ข้อพิจารณาในการเลือกสื่อประเภทแผ่นป้ายสื่อความหมายที่สำคัญ คือ เมื่อตัวกลางอื่นไม่เหมาะสม มีนักท่องเที่ยวมากพอที่จะใช้ประโยชน์ และ โครงสร้างของป้ายกลมกลืนกับธรรมชาติ การก่อสร้างและติดตั้งป้ายต้องไม่ทำลายธรรมชาติ และพื้นที่ปลอดภัย สะดวกที่จะติดตั้ง และสะดวกสำหรับการชม/อ่าน นอกจากนี้แล้ว การกำหนดให้มีป้าย จะต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติ และความต้องการในการรับรู้ข้อมูลของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ประเภทของข้อมูล และป้ายที่นำเสนอต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงการไหลเวียนของนักท่องเที่ยว รวมทั้งรูปแบบของ

เส้นทาง เช่น ใช้การขับรถยนต์ หรือนั่งเรือ เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะมีเวลาที่จำกัดในการมอง และอ่านเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่เสนอในป้าย ข้อดีของการสื่อความหมายประเภทนี้ก็คือ ไม่สิ้นเปลืองเอกสารสิ่งพิมพ์ อย่างไรก็ตามป้ายต่างๆ มักมีอายุการใช้งาน 2-5 ปี และต้องการดูแลซ่อมแซมสม่ำเสมอ ข้อเสีย คือ สูญหาย/ถูกทำลายได้ง่าย และค่อนข้างแพงในการสร้างและซ่อมแซม การสื่อความหมายประเภทนี้จึงเหมาะสมมากในเขตท่องเที่ยวที่ยอมให้มีการพัฒนา ตั้งแต่เขตกึ่งสัน โดยใช้ยานยนต์ เป็นต้นไปจนถึงเขตเมือง ซึ่งในอุทยานแห่งชาติมักใช้สื่อประเภทป้ายในเขตบริการ (service zone) และเขตนันทนาการ (recreation zone) เป็นส่วนใหญ่ (ดร.รชนี และคณะ, 2547; สารัฐ, 2547)

นภวรรณ และคณะ (2541) อธิบายว่า ในแง่ของสิ่งอำนวยความสะดวก ป้ายนอกจากจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวแล้ว ป้ายยังถือว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันผลกระทบจากกิจกรรมท่องเที่ยวและกิจกรรมของมนุษย์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ สำหรับการท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป้ายที่จำเป็นได้แก่ ป้ายให้ข้อมูล (information sign) ป้ายบอกทิศทาง (directional sign) ป้ายบอกระเบียบกฎเกณฑ์ในการใช้พื้นที่ (regulatory sign) และป้ายเตือนภัย (warning sign) การใช้ป้ายเป็นวิธีการจัดการ/ควบคุมนักท่องเที่ยวทางอ้อมที่จำเป็นต่อแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การออกแบบป้ายให้ข้อมูลและป้ายคำเตือนมีข้อพึงปฏิบัติดังนี้

1. การใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่เป็นสากล (ยกเว้นสัญลักษณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบเฉพาะเรื่องในพื้นที่ๆ ไม่มีสัญลักษณ์สากล) และใช้สัญลักษณ์แทนตัวอักษรให้มากที่สุดเท่าที่สามารถกระทำได้เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว
2. แบบตัวหนังสือ และสีที่ใช้ควรเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งพื้นที่ (และทุกพื้นที่ ถ้าเป็นไปได้) สีที่เหมาะสมสำหรับเป็นสีพื้น คือ สีน้ำตาลเข้มหรือสีโอ๊ก ส่วนสีตัวอักษรควรใช้สีขาว หรือสีเหลือง หรือสีที่เป็นส่วนผสมของสีขาวกับสีเหลือง
3. ป้ายทุกลักษณะที่มีชื่อ หรือคำบรรยาย ควรมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ในแผ่นป้ายเดียวกัน

4. การออกแบบป้ายควรเน้นความที่เรียบง่าย ใช้วัสดุที่หาง่ายในพื้นที่เพื่อความกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ และเพื่อให้ง่ายต่อการซ่อมแซมและบำรุงรักษา

5. ควรติดตั้งป้ายในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัด และไม่บดบังทิวทัศน์ และเป็นบริเวณที่ผู้ใช้ประโยชน์จำนวนมากผ่านและไม่เกิดการทำลายธรรมชาติ และเมื่อติดตั้งแล้วจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว

ข้อความในป้าย

สำนักอุทยานแห่งชาติ (2546) สรุปว่า ข้อความในป้ายจะต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน น่าสนใจ เนื้อหาต้องมีการเรียกร้องความสนใจ ง่ายที่จะอ่านและทำความเข้าใจ และจำกัดในการใช้ชื่อวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้แล้ว ควรเลือกชนิดตัวอักษรที่ง่ายแก่การอ่าน และดูสวยงาม ภาษาอังกฤษใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เท่าที่จำเป็นเท่านั้น หากเป็นไปได้ควรใช้รูปสัญลักษณ์และภาพลายเส้นประกอบด้วย พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรเพียงอย่างเดียว โดยทั่วไปป้ายควรประกอบด้วย

1. หัวเรื่อง เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของข้อความในป้าย หัวเรื่องจะเป็นส่วนที่เรียกร้องความสนใจจากผู้อ่านและชวนให้ติดตามอ่านข้อความต่อไป หัวเรื่องที่ดีจะต้องสั้น อักษรตัวโตกว่าข้อความที่ตามหลัง

2. ย่อหน้านำเรื่อง หากจะต้องมีการอธิบายเกิน 1 ตอน จะต้องมีย่อหน้านำเรื่องเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างหัวเรื่องกับคำอธิบายต่อไป ในส่วนนี้จะต้องสั้น ได้ใจความ และน่าสนใจ

3. ย่อหน้าตอนใน เป็นการอธิบายให้เข้าใจถึงเรื่องนั้น และก่อให้เกิดความประทับใจกับสิ่งนั้น ปกติจะได้อใจความจบในตัวเอง

4. บทสรุป เป็นส่วนที่ต้องการให้ผู้อ่านปฏิบัติต่อไปอย่างไรบ้าง เช่น ถ้าเป็นบริเวณที่เปราะบาง เกิดความเสียหายได้ง่าย ก็ขอให้ช่วยกันระมัดระวังมิให้เกิดการทำลายเกิดขึ้น

5. ภาพประกอบ การใช้ภาพประกอบจะทำให้เข้าใจง่าย น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูง และรูปที่ใช้ควรมีขนาดใหญ่ชัดเจน ได้แก่ รูปถ่าย รูปเขียน ลายเส้น หรือไดอะแกรม การใช้จะต้องให้กลมกลืนดูแล้วเข้าใจง่าย และสวยงามด้วย

สำหรับป้ายคำเตือน/ ข้อห้าม ไม่ควรขึ้นต้นด้วย “อย่า” หรือ “ห้าม” เนื่องจากจะทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกต่อต้าน ควรใช้ข้อความที่สุภาพอ่อนน้อม สั้นกะทัดรัด ชัดเจน ในลักษณะของการแนะนำ ช่วยให้เกิดทัศนคติในทางสร้างสรรค์และขอความร่วมมือ และหากเป็นไปได้ควรแฝงไว้ด้วยเหตุผลของข้อห้ามดังกล่าว (Trapp *et al.*, 1994; นภวรรณ และคณะ, 2541; สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2546)

เนื่องจากการสื่อสารทางเดียว การใช้ป้ายเป็นเครื่องมือสำหรับสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวจึงมีข้อจำกัดอยู่พอสมควร ดังนั้น “ข้อความ” ซึ่งเป็นตัวถ่ายทอดข้อมูล และอธิบายให้ผู้อ่านได้เข้าใจ จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพิจารณาอย่างละเอียด หากข้อความที่ถ่ายทอดลงไปไม่เหมาะสม เช่น ข้อความเยิ่นเย้อไม่ดึงดูด ไม่สุภาพ หรือบางข้อความอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้อ่าน เช่น ทำให้ผู้อ่านรู้สึกต่อต้านหรือทำทนาย แม้ว่าจะมีการออกแบบรูปลักษณ์สวยงาม กลมกลืนหรือน่าสนใจอย่างไร ก็ไม่อาจทำให้การสื่อความหมายประสบความสำเร็จได้ ปัจจุบันหลักการเขียนข้อความสื่อความหมายนั้นมีเพียงหลักเกณฑ์กว้างๆ และไม่ได้มีสูตรสำเร็จว่าข้อความในลักษณะใดบนแผ่นป้ายจึงจะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว หรือส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรในทางที่ดีตลอดจนมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของการสื่อความหมายที่แท้จริง ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญต่อข้อความที่ใช้ในป้ายเตือน เพื่อป้องกันอันตรายหรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว และการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติอันเกิดจากพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

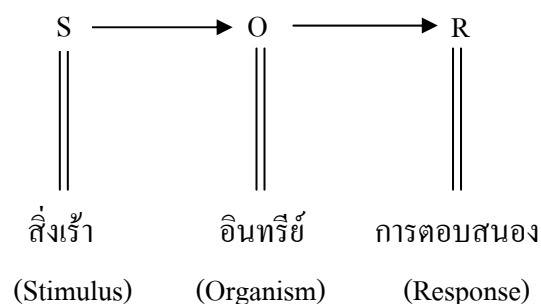
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

พฤติกรรมมนุษย์

พฤติกรรม เป็นการแสดงออกแห่งการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ หรือปฏิกิริยาที่เลือกแล้วว่าเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ และนักจิตวิทยาหลายท่านเชื่อกันว่า พฤติกรรมมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากแรงจูงใจและวุฒิภาวะทั้งสิ้น (กันยา, 2532)

สมโภชน์ (2539) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออกตอบสนอง หรือ ได้ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินได้ อีกทั้งวัดได้ด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าจะการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกาย

พฤติกรรม (behavior) หมายถึง การกระทำและปฏิกิริยาอาการทุกอย่างของมนุษย์ ที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตใจ เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าที่มากระตุ้นทั้งภายในและภายนอก ไม่ว่าจะการกระทำหรือการแสดงอาการนั้นบุคคลจะผ่านการใคร่ครวญมาก่อน หรือเป็นไปอย่างไม่รู้ตัว และบุคคลอื่นจะสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรม คือ “สิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น (stimulus) โดยสิ่งเร้าจะกระตุ้นต่ออินทรีย์ (organism) ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำตอบสนองสิ่งเร้า เรียกว่า ปฏิกิริยาตอบสนอง (response) (ชูดา, 2525 ; กันยา, 2532; ปราณี, 2542 วิภาพร, 2543 ; ถวิล, 2545) ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการเกิดพฤติกรรมของบุคคล

ที่มา: ถวิล (2545)

สิ่งเร้า หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มาอิทธิพลหรือผลกระทบต่ออินทรีย์ แบ่งออกเป็นสิ่งเร้าภายนอก และสิ่งเร้าภายใน

อินทรีย์ หมายความว่า สิ่งมีชีวิต ซึ่งหมายถึงมนุษย์และสัตว์

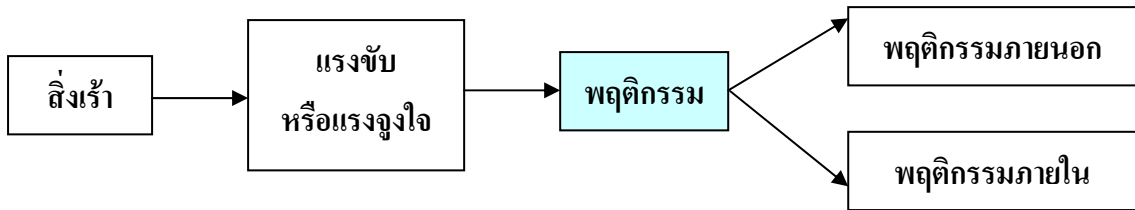
การตอบสนอง หมายถึงพฤติกรรมที่อินทรีย์แสดงออกมา เช่น การยิ้ม การนอนหลับ เป็นต้น

นักจิตวิทยาต่างกล่าวว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นทุกอย่างย่อมมีสาเหตุ อินทรีย์จะมีพฤติกรรมตอบสนองเป็นอย่างไร จะต้องมียุทธศาสตร์มากระตุ้นเสมอ สิ่งเร้า คือ ตัวการที่ทำให้บุคคลแสดงอาการตอบโต้ออกมา และจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงอาการตอบสนองออกมาในลักษณะหนึ่งๆ ความรุนแรงของการตอบสนองนั้นขึ้นอยู่กับความมากน้อยของสิ่งเร้า และสิ่งเร้าที่มากระตุ้นนี้จะทำให้เกิดแรงจูงใจ ผลักดันให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งบางครั้งสามารถรู้ได้ชัดเจนว่ามีสิ่งเร้าใดมากระตุ้น แต่ในบางครั้งคนที่แสดงพฤติกรรมออกมาไม่รู้สึกรู้ว่าทำไมจึงทำอย่างนั้น อย่างไรก็ตามสาเหตุที่เหมือนกันอาจทำให้เกิดพฤติกรรมแตกต่างกัน หมายความว่า บุคคลพบกับสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง จะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้นไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นไปตามสามัญสำนึกว่าแต่ละคนมีความรู้สึกรู้สึกนึกคิดไม่เหมือนกัน การกระทำต่างๆ ย่อมแตกต่างกัน นอกจากนี้สาเหตุที่แตกต่างกัน อาจมีพฤติกรรมเหมือนกัน มีความหมายว่าเมื่อบุคคลพบกับสาเหตุต่างๆ หลายอย่าง อาจมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อสิ่งนั้นเหมือนกัน หรือมีพฤติกรรมเหมือนๆ กัน ทั้งๆ ที่สาเหตุแตกต่างกัน (ยูพินพรธ, 2541; ถวิล, 2545)

วิภาพร (2543) จำแนกพฤติกรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมเปิดเผยหรือพฤติกรรมภายนอก (overt behavior) หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ซึ่งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตนต้องการ เช่น การพูดคุยสนทนา การสัมผัสมือ การโอบไหล่ หรือการพยักหน้า เป็นต้น

2. พฤติกรรมปกปิดหรือพฤติกรรมภายใน (covert behavior) หมายถึง การทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกาย รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายใน เช่น ความคิด เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ หรือคุณธรรม เป็นต้น

ภาพที่ 3 ลักษณะของพฤติกรรม

ที่มา : วิภาพร (2543)

สิ่งเร้าที่เป็นตัวผลักดันให้มนุษย์เกิดพฤติกรรมต่างๆ ขึ้นได้นั้น ต้องเป็นสิ่งเร้าที่บุคคลนั้นเกิดความต้องการและเกิดความสนใจ ทั้งสิ่งเร้าภายนอกและสิ่งเร้าภายใน ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เมื่อถูกเร้าหรือกระตุ้น บุคคลย่อมตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจสังเกตได้ง่ายหรือไม่รู้สึกตัวก็ได้ ซึ่งพฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลมักซับซ้อน กล่าวคือ เมื่ออวัยวะรับสัมผัสได้รับสิ่งเร้าแล้วส่งไปยังสมอง คิด เข้าใจ เกิดการรับรู้ แล้วสมองจึงส่งไปยังอวัยวะให้ตอบสนอง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลได้รับสิ่งเร้า แล้วอาศัยความคิด ความเข้าใจ อาศัยประสบการณ์ และบางครั้งก็กระทำโดยมีอารมณ์ประกอบ เป็นพฤติกรรมที่มีความมุ่งหมาย ตามที่บุคคลนั้นปรารถนา แม้บางครั้งจะพบอุปสรรคหรือปัญหามาประการก็ตาม (ปราณี, 2542; วิภาพร, 2543)

ที่มาของพฤติกรรม

ปราณี (2542) อธิบายว่า พฤติกรรมหรือพฤติกรรมต่างๆ ว่าการกระทำ เป็นกิริยาที่มนุษย์แสดงออกในแต่ละวัน การกระทำต่างๆ โดยทั่วไปเรารู้ว่าทำไมต้องทำอย่างนั้น และมีหลายอย่างที่เราไม่รู้ว่าทำไมจึงทำอย่างนั้น ซึ่งมีที่มาดังนี้

1. พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด (inborn behavior) หมายถึงพฤติกรรมที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นพฤติกรรมที่อินทรีย์สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยที่ไม่มีการเรียนรู้มาก่อน

2. พฤติกรรมการเรียนรู้ (learned behavior) หมายถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการได้รับการฝึกฝน การอบรม หรือประสบการณ์ ซึ่งเป็นผลให้อินทรีย์สามารถมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ได้ ซึ่งพฤติกรรมมนุษย์ส่วนใหญ่จะเป็นอาการตอบสนองที่เกิดจากการเรียนรู้

วิภาพร (2543) ให้ข้อสังเกตว่า นักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ซึ่งเป็นการควบคุมโดยสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมทั้งปกติและผิดปกติของมนุษย์เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น การเรียนรู้สามารถทำให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดสภาพแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขแบบต่างๆ ดังนั้นบุคคลสามารถที่จะควบคุมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการเรียนรู้ และได้สรุปปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ 8 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการ (need) หรือ แรงจูงใจ (motivation) หมายถึง พลังที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด
2. การรับรู้ (perception) หมายถึง กระบวนการซึ่งบุคคลแปลหรือตีความหมายของการรู้สึกสัมผัสที่ได้รับจากการมองเห็น จมูกได้กลิ่น หูได้ยินเสียง ลิ้นรู้รส ผิวหนังรับรู้การสัมผัส ฯลฯ โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง
3. การเรียนรู้ (learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร ภายหลังจากที่บุคคลได้รับประสบการณ์หรือการฝึกหัด พฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการพัฒนา วุฒิภาวะหรืออิทธิพลของยาหรือสารเคมี ไม่จัดเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้
4. ความเชื่อ (belief) หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ หรือเจตคติที่บุคคลมีต่อโลก และต่อปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นการยอมรับในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งการยอมรับเช่นนี้อาจเกิดจากการใช้เหตุผลหรืออาจเกิดจากศรัทธาโดยไม่มีเหตุผลก็ได้ เมื่อบุคคลมีความเชื่อในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เขาจะยอมรับว่าสิ่งนั้นเป็นจริงหรือมีอยู่จริง
5. ความสนใจ (interest) ความโน้มเอียงที่บุคคลจะแสดง เลือกลง หรือเข้าร่วมทำกิจกรรมหนึ่งๆ หรือความใส่ใจที่มีต่อวัตถุ คน หรือสิ่งของ
6. ทักษณคติ (attitude) หมายถึง การแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล วัตถุ ความคิด หรือเหตุการณ์ต่างๆ ทักษณคติเป็นตัวการสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ การเข้าใจเรื่องทัศนคติทำให้เราสามารถเข้าใจและทำนายพฤติกรรมของคนนั้นได้

7. อารมณ์ (emotion) หมายถึง สภาวะของจิตใจที่เกิดความปั่นป่วนเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ทำให้เกิดภาวะที่ผิดไปจากธรรมดา เช่น หัวใจเต้นแรงขึ้น มือสั่น คอแห้ง อารมณ์จะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันใด ซึ่งกว่าจะสงบลงได้ต้องใช้เวลาานาน แต่จะนานเพียงใดขึ้นอยู่กับความแรงของอารมณ์บุคคล สิ่งเร้า และสภาพการณ์ในขณะนั้น

8. ค่านิยม (value) หมายถึง การให้ค่าแก่สิ่งต่างๆ ว่าสิ่งใดดีหรือไม่ ชอบหรือไม่ชอบ เช่น เราให้ค่าแก่ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา เป็นต้น ค่านิยมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสิ่งกำหนดและช่วยขัดเกลาพฤติกรรมมนุษย์ในสังคม

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านกลุ่มสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ เนื่องจากกลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล และเป็นสาเหตุของพฤติกรรม 4 ประเภท ได้แก่ 1) พฤติกรรมเกี่ยวกับการชักจูง 2) การทำให้บุคคลเกิดการคล้อยตามอันเนื่องมาจากบรรทัดฐานของกลุ่ม บุคคลจะคล้อยตามกลุ่มของตนและขนาดของกลุ่ม 3) การทำให้เกิดการกระทำตาม และ 4) การทำให้บุคคลอื่นเชื่อฟัง (สิทธิโชค, 2546)

การศึกษาพฤติกรรม

สมจิตต์ (2534) กล่าวถึงการวิธีการศึกษาพฤติกรรมไว้ 2 วิธี คือ

1. การศึกษาพฤติกรรมโดยตรง อาจทำได้ 2 วิธี คือ

1.1 การสังเกตแบบให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว (direct observation) เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยบอกให้ในชั้นทราบว่าครูจะสังเกตดูว่าใครทำกิจกรรมอะไรบ้างในห้อง การสังเกตพฤติกรรมโดยบอกให้ผู้ถูกสังเกตทราบนี้ บุคคลบางคนอาจไม่แสดงพฤติกรรมที่แท้จริงของตนเองออกมาได้

1.2 การสังเกตแบบธรรมชาติ (naturalistic observation) คือ การที่บุคคลผู้ต้องการสังเกตพฤติกรรมไม่ได้กระทำตนเป็นที่รบกวนพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกสังเกต และเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกสังเกตไม่ทราบว่าถูกสังเกตพฤติกรรม การสังเกตแบบนี้จะได้พฤติกรรมที่แท้จริงมาก เพราะบุคคลที่ถูกสังเกตจะไม่เกิดความรู้สึกตัวว่าบุคคลอื่นคอยสังเกตพฤติกรรมของ

ตนเองจึงเป็นความอิสระที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการกระทำ การศึกษาพฤติกรรมแบบนี้จะทำให้สามารถนำผลที่ได้ไปอธิบายพฤติกรรม ในสภาพที่ใกล้เคียงกันหรือเหมือนกันได้ การสังเกตพฤติกรรมโดยวิธีนี้ต้องใช้เวลามาก จึงสังเกตพฤติกรรมที่ต้องการได้ และการสังเกตต้องทำเป็นเวลาติดต่อกันเป็นจำนวนหลายครั้ง

การศึกษาพฤติกรรมโดยตรงนี้ ผู้สังเกตต้องอาศัยความละเอียดในการสังเกต และต้องสังเกตให้เป็นระบบ นอกจากนี้ยังต้องมีการบันทึกอย่างเป็นระบบด้วย ความถูกต้องของพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตขึ้นอยู่กับอคติของผู้สังเกตด้วย ความรู้สึก ค่านิยม ทศนคติ ประสบการณ์ของบุคคล ย่อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาพฤติกรรมโดยการสังเกตทั้งนั้น หลักในการสังเกต 5 ประการ ได้แก่ 1) ต้องสังเกตพฤติกรรมคู่กับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม เนื่องจากว่าหากเราสังเกตเพียงพฤติกรรม ผลที่ได้จากการสังเกตอาจจะไม่ตรงกับความเป็นจริง 2) สังเกตแต่พฤติกรรมที่แสดงออก เพราะพฤติกรรมที่ไม่แสดงออกสังเกตยาก และง่ายต่อการผิดพลาด 3) สังเกตเพียงคนใดคนหนึ่งในแต่ละครั้ง แต่ในหลายสถานการณ์และหลายๆ วัน 4) หากเป็นไปได้ควรมีผู้สังเกตหลายๆ คน เพื่อป้องกันความบกพร่องและได้ข้อมูลที่กว้าง 5) บันทึกและสังเกตไว้ทุกครั้ง พฤติกรรมที่น่าสังเกตอันได้แก่ การกระทำที่ไม่เหมาะสม เช่น อาการก้าวร้าวชอบแค้นคน หรือเก็บตัว การแสดงออกที่ผิดไปจากธรรมชาติ เช่น เคยร่วมมือกับเพื่อนในการทำกิจกรรม แต่กลับเฉยเมยในภายหลัง การผิดปกติด้านสรีระ เช่น พูดัดอ่าง ยักคิ้วบ่อยๆ เดินคอเอียง เป็นต้น อาการที่เกิดขึ้นใหม่โดยไม่เคยเป็นมาก่อน เช่น หลับใน ท้องอืดบ่อยๆ และการปรับตัว เช่น การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นไม่ได้ พุดจาไม่สุภาพ เป็นต้น (สมจิตต์ 2534, ยุพินพรรณ, 2541)

2. การศึกษาพฤติกรรมโดยทางอ้อม แบ่งออกได้หลายวิธี ได้แก่

2.1 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่บุคคลหนึ่งต้องการซักถามข้อมูลจากบุคคลหรือกลุ่มของบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การสัมภาษณ์โดยตรง ผู้สัมภาษณ์จะซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ไปเป็นเรื่อยๆ ไปตามที่ได้มุ่งหมายเอาไว้ ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์จะรู้ตัวตลอดเวลาว่าผู้สัมภาษณ์ต้องการทราบข้อมูลในเรื่องใด อีกประเภทหนึ่งคือ การสัมภาษณ์โดยทางอ้อม หรือไม่เป็นทางการ ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ทราบว่าผู้สัมภาษณ์ต้องการอะไร ผู้สัมภาษณ์จะพูดคุยไปเรื่อยๆ โดยสอดแทรกเรื่องที่จะสัมภาษณ์เมื่อมีโอกาส ซึ่งผู้ตอบจะไม่รู้ตัวว่าเป็นสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์จะเจาะจงที่จะได้ทราบถึงพฤติกรรมเรื่องนั้นๆ

2.2 การใช้แบบสอบถาม เหมาะสำหรับการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นจำนวนมาก โดยบุคคลเหล่านั้นอาจอยู่ห่างไกลกระจัดกระจายมาก หรือพฤติกรรมที่ต้องการทราบเป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว ผู้ศึกษาไม่สามารถย้อนไปดูพฤติกรรมนั้นได้ ในบางกรณีผู้ศึกษามีความต้องการที่จะทราบถึงแนวโน้มของพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาพฤติกรรมโดยวิธีนี้ผู้ถูกศึกษาสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปกปิด หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่ยอมแสดงให้บุคคลอื่นทราบได้โดยวิธีอื่น และสามารถที่จะให้ข้อมูลในเวลาใดก็ได้ โดยผู้ถูกศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านออกเขียนได้

2.3 การทดลอง เป็นการศึกษาโดยผู้ถูกศึกษาจะอยู่ในสภาพการควบคุมตามที่ต้องการ โดยสภาพแท้จริงแล้วการควบคุมจะทำได้ในห้องปฏิบัติการ แต่ในชุมชนการศึกษา พฤติกรรมของชุมชนโดยการควบคุมตัวแปรต่างๆ คงเป็นไปได้เล็กน้อยมาก การทดลองในห้องปฏิบัติการนั้นจะให้ข้อมูลมีขีดจำกัด ซึ่งบางครั้งอาจนำไปใช้ในสภาพความเป็นจริงได้ไม่เสมอไป

2.4 การทำบันทึก เป็นวิธีการให้บุคคลแต่ละคนได้ทำบันทึกพฤติกรรมของตนเอง เช่น อาจออกมาในรูปของบันทึกประจำวัน หรือเป็นการศึกษาพฤติกรรมแต่ละประเภทก็ได้ เช่น พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ

สำหรับการศึกษาพฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายเตือนในครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว หรือพฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวแสดงออกมาเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ สิ่งเร้า คือ ข้อความที่บรรจุลงไปในป้ายเตือน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบธรรมชาติ และการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน เป็นการศึกษาพฤติกรรมภายใน โดยการใช้แบบสอบถาม

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็น เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการยอมรับ หรือต่อต้าน ชอบ ไม่ชอบ หรือเฉยๆ ที่มีอาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ การแสดงความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อสิ่งใดหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะช่วยให้เราทราบความเข้าใจและการตอบสนองความต้องการระหว่างผู้แสดงความคิดเห็นกับผู้รับทราบในความคิดเห็นนั้นๆ ได้ (สุชา, 2529; ปิยวรรณ, 2548) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกได้แก่ ความรัก จนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ การรังเกียจความคิดเห็นรุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้และความเข้าใจ การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งนั้นๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของบุคคลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไปและอาจแตกต่างกันออกไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล ซึ่ง ปิยวรรณ (2548) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น 5 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย ซึ่งมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล และมีผลต่อการศึกษาทัศนคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ เช่น ส่วนปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติด จะมีผลต่อความคิดเห็นและทัศนคติของบุคคล

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลจะมีความรู้สึกและความคิดต่างๆ จากประสบการณ์ตรง เป็นการกระทำหรือได้พบเห็นสิ่งต่างๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดทัศนคติ และความคิดจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว บุคคลที่เป็นเด็กและได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูจากพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็กเล็กๆ จะได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การ

ตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัวและจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. ทักษะคิดและความเห็นของกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็น หรือทัศนคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลต้องมีสังคมและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ทัศนคติและความเห็นต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิงกรต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดการคล้อยตามของกลุ่มได้

5. สื่อมวลชนที่บุคคลได้รับสื่อต่างๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ต่างๆ จะมีผลทำให้บุคคลมีความเห็นมีความรู้สึกต่างๆ เป็นไปตามสื่อข้อมูลที่ได้รับ

การวัดความคิดเห็น

รวีวรรณ (2538) ได้สรุป การวัดความคิดเห็นสามารถทำได้โดยการสร้างแบบวัด ที่นิยมนำมาใช้สร้างแบบวัด 2 วิธี ได้แก่

1. การวัดแบบลิเคิร์ท เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีสร้างแบบวัดแบบง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงทัศนคติในทางชอบ ไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบไม่ชอบ โดยใช้มาตรวัด 3 ระดับ คือ มากที่สุด ปานกลาง น้อยที่สุด และให้+คะแนน 5, 4, 3, 2,1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 เป็นต้น

2. วิธีวัดของออสกูต เป็นการวัดโดยเขียนคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามหลายคู่ เพื่อให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่จะวัด และครอบคลุมสิ่งที่จะวัดทุกด้าน และนำคำคุณศัพท์แต่ละคู่มาสร้างมาตรวัดโดยอาจแบ่งเป็นมาตรวัด 3, 5, 6 หรือ 7 ระดับ

นักท่องเที่ยวและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวว่า หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่โดยปกติของตน ไปยังท้องถิ่นอื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ ส่วนพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 (ราชกิจจานุเบกษา, 2535) ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวว่า เป็นบุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่ปกติของตนเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ และให้หมายความถึงผู้รับบริการหรือความสะดวกจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว โดยเสียค่าบริการด้วย

ดร.ชนิ (2549) ให้คำจำกัดความไว้ว่า นักท่องเที่ยว (tourist) คือ ผู้ที่เดินทางมายังพื้นที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ไม่ใช่การทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำหรือศึกษาอยู่ในพื้นที่นั้น ผู้เดินทางนี้จะต้องพักค้างแรมอย่างน้อย 1 คืน (แต่ไม่เกิน 90 วัน) วัตถุประสงค์ในการเดินทางอาจเพื่อใช้เวลาว่าง (การนันทนาการ การพักผ่อนวันหยุด การรักษาสุขภาพ การศึกษาเรียนรู้ การศาสนา และการกีฬา) ธุรกิจ เชื่อมญาติ การปฏิบัติหน้าที่ และการประชุม เป็นต้น

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2538) จำแนกนักท่องเที่ยวตามพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการและการท่องเที่ยว ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ

1. กลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมธรรมชาติ และ/หรือการผจญภัย กลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทนี้มีแนวโน้มที่จะมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และมีความรับผิดชอบในการใช้พื้นที่ จำนวนคนต่อกลุ่มไม่มากนัก และไม่ชอบความแออัด มีความสนใจกิจกรรมท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยให้ตนได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ศึกษาธรรมชาติ ตลอดจนการผจญภัยตื่นเต้น ทำท่าย ไม่นั่งสิ่งอำนวยความสะดวกที่ฟุ่มเฟือยและมากเกินไปจนความต้องการขั้นพื้นฐาน แต่สนใจในธรรมชาติ และวิถีชีวิต/วัฒนธรรมท้องถิ่น มีการศึกษาสูง มีรายได้ต่อหัวต่อปีสูง และมักไม่สนับสนุนกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการทำลายทรัพยากร- ธรรมชาติที่ควรสงวนรักษาไว้

2. กลุ่มนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป นักท่องเที่ยวประเภทนี้ มักจะไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูง ไม่สนใจกับความแออัด ส่วนใหญ่เป็นการไปเที่ยวหรือกระทำกิจกรรมเพื่อให้ได้

ความสนุกสนาน ความบันเทิง มักขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ไม่เคารพสถานที่ และขาดความรับผิดชอบในการเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี อาจเพราะขาดความเอาใจใส่ ไม่สนใจปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือไม่รู้จักวิธีการเที่ยวที่เหมาะสมถูกต้อง ขาดความสนใจที่จะเรียนรู้ธรรมชาติที่อยู่รอบข้าง และต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่หรูหราฟุ่มเฟือย

ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใดก็ตาม การเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีในพื้นที่ธรรมชาติ ควรเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณีเฉพาะ ตลอดจนปฏิบัติตามในพื้นที่ การเตรียมตัวไปเที่ยวอย่างเหมาะสม โดยสอบถามจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เชื่อถือได้ล่วงหน้า และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ นักท่องเที่ยวควรมีแนวคิดและความตั้งใจที่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ โดยยึดถือหลักที่ว่า จะไม่ทิ้งอะไรไว้ นอกจากรอยเท้า และจะไม่เก็บเกี่ยวสิ่งใดไปนอกจากความทรงจำ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของพื้นที่ รักษาความสะอาด หลีกเลี่ยงการนำขยะ โดยเฉพาะของที่ย่อยสลายยากเข้าไปในพื้นที่ธรรมชาติ เพื่อลดภาระของหน่วยงานในพื้นที่ สอดส่องดูแลพฤติกรรมในเชิงทำลายพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติและรายงานต่อเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็น ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2538)

สุรเชษฐ์ และศิริลักษณ์ (2535) กล่าวว่าไว้ว่า การกระทำของบุคคลไม่ว่าในที่ใดก็ตามอาจมีทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม และแม้แต่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลและสภาพแวดล้อมในบริเวณนั้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางพฤติกรรมบางอย่างด้วย เช่น แรงกระตุ้นภายใน (motivation) กลุ่มสังคมในขณะที่กระทำนั้นเกิดขึ้น ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในอดีตของบุคคลเป็นตัวกำหนด ดังนั้น ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้ใช้ประโยชน์ และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมต่อปัจจัยแวดล้อม จะเป็นประโยชน์สำหรับฝ่ายจัดการพื้นที่นันทนาการ เมื่อนำไปพิจารณาปรับเปลี่ยนการกระทำอันไม่เหมาะสมของผู้ใช้เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อไป ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบ หน่วยงานที่รับผิดชอบและเจ้าหน้าที่ของแหล่งนันทนาการ อาจจัดบริการให้ข้อมูลหรือการสื่อความหมาย (interpretation) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ใช้ทรัพยากรเกี่ยวกับผลกระทบและการลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ด้วยเหตุผลที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนเองมีส่วนรบกวนธรรมชาติหรือทรัพยากรธรรมชาติ โดยการให้ความรู้ที่เหมาะสมจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมที่ถูกต้องในตัวของนักท่องเที่ยวอย่างถาวรสืบไป

2. ประสิทธิภาพของผู้ใช้ ผู้ใช้เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้พื้นที่อย่างถูกต้องเหมาะสม มีแนวโน้มต่อการใช้แหล่งนันทนาการที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดในทางตรงกันข้ามผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์หรือมีประสบการณ์น้อยเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม แล้วมีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดผลกระทบแก่ทรัพยากรในครั้งต่อ ๆ ไป ดังนั้นการให้ประสบการณ์ที่ถูกต้องเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ผู้รับผิดชอบจะต้องพิจารณา

3. แรงกระตุ้นของผู้ใช้ประโยชน์ เหตุผลว่า ทำไมนักนันทนาการจึงเข้าร่วมกิจกรรมบางชนิดหรือทำไมจึงมีแรงกระตุ้นให้ไปเยือนแหล่งนันทนาการบางประเภท ก็มีอิทธิพลต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในแหล่งนันทนาการ เช่น บุคคลที่เกิดแรงกระตุ้นให้ไปเยือนแหล่งนันทนาการเพื่อแสวงหาความสันโดษและกระทำกิจกรรมนันทนาการแบบง่าย ๆ มีแนวโน้มก่อให้เกิดผลกระทบน้อยกว่าบุคคลที่มีแรงกระตุ้นให้ไปเยือนแหล่งนันทนาการโดยหวังพบปะผู้คนและกิจกรรมแบบอุปกรณ์หรือเครื่องยนต์ต่างๆ เป็นต้น

4. กลุ่มสังคมและโครงสร้าง กิจกรรมนันทนาการเกือบทุกชนิดเกิดขึ้นภายใต้อิทธิพลของผู้ใช้ประโยชน์ นักนันทนาการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในฐานะสมาชิกของกลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มครอบครัว หรือกลุ่มผสมระหว่างเพื่อนและครอบครัว กลุ่มสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกและโครงสร้างของสมาชิกภายในกลุ่มจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมด้านนันทนาการและมีอิทธิพลต่อปริมาณและชนิดของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กลุ่มผู้มาพักผ่อน 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 8 คน กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มเพื่อนที่เป็นวัยรุ่น อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มครอบครัว ทั้งสองกลุ่มจะมีพฤติกรรมการใช้พื้นที่หรือทำกิจกรรมแตกต่างกัน เพราะแรงกดดันจากกลุ่มเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกให้กระทำหรือมีพฤติกรรมเฉพาะแตกต่างกัน เช่น การทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลขนาดของแคมป์ไฟ และการกระทำกิจกรรมอื่นๆ นอกบริเวณที่ตั้งแคมป์ และเป็นไปได้ว่ากลุ่มวัยรุ่นมีแนวโน้มจะสร้างปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากกว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำที่เป็นการทำลายทรัพยากรซึ่งส่งผลกระทบต่อแหล่งนันทนาการได้มาก

ความหลากหลายของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปแบบที่หลากหลายของแต่ละบุคคล การแสดงออกเหล่านั้นทำให้สามารถวัดคุณภาพของนักท่องเที่ยวได้ โดยทั่วไปการแสดงออกมักจะสะท้อนถึงภูมิหลัง วัฒนธรรม ระดับการเรียนรู้ เป้าหมายของการท่องเที่ยว รวมทั้งการเอาใจใส่ดูแลของผู้นำเที่ยว และการให้บริการนำเที่ยวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่แสดงความรักและหวงแหนทรัพยากร หรือการกระทำตามใจตัวเอง

โดยทั่วไปแล้ว นักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในการท่องเที่ยวสูง มีความสนใจที่จะเรียนรู้และระมัดระวังการแสดงออกระหว่างการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี มีจิตสำนึกสูง มีความรับผิดชอบสูงจนเป็นนิสัย เรียกว่า นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ส่วนนักท่องเที่ยวที่แสดงออกแต่ในทางที่ผิด โดยไม่สนใจกฎเกณฑ์แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว มีพฤติกรรมเชิงทำลายทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งต่อหน้า (เจ้าหน้าที่) และลับหลัง โดยรวมถึงนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยมและนำพฤติกรรมมาใช้ในพื้นที่อนุรักษ์จนเห็นได้อย่างชัดเจน และเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรและบรรยากาศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการแนะนำตักเตือนรวมถึงลงโทษในกรณีที่จำเป็น ถือว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2541)

พื้นที่ศึกษา: อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย

อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีข้อมูลทั่วไป (สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2549; อุทยานแห่งชาติภูกระดึง, 2549) ดังนี้

ความเป็นมา

ภูกระดึงเป็นภูเขาหินทรายสูงใหญ่โดดเดี่ยว มีส่วนยอดตัดเป็นที่ราบกว้างใหญ่ “ภูกระดึง” มาจากการเรียกขานชื่อแต่โบราณ กล่าวคือ ทุกวันพระเคยมีผู้ไต่ย่นเสียงระฆังลอยมาตามลมจากยอดเขา คำว่า “ภู” หมายถึง ภูเขา และ “กระดึง” มาจาก “กระดิ่ง” ภาษาพื้นเมืองจังหวัดเลย หมายถึง ระฆังใหญ่ ภูกระดึงเป็นที่รู้จักกันมาช้านานตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังปรากฏว่า สมุหเทศาภิบาล (พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม) ได้ทำรายงานเสนอกระทรวงมหาดไทยและได้มีนายอำเภอวังสะพุงผู้หนึ่งขึ้นไปสร้างพระพุทธรูปไว้เมื่อปี พ.ศ. 2463 (องค์พระพุทธรูปเมตตาปัจจุบัน) ก่อนหน้านั้น Dr. A.F.G. Kerr นายแพทย์ชาวไอร์แลนด์ ซึ่งรับราชการเป็นหัวหน้ากองตรวจพันธุ์รุกขชาติ ประจำกระทรวงพาณิชย์ (ในสมัยนั้น) และเป็นนักพฤกษศาสตร์ที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของโลก อีกทั้งเป็นผู้วางรากฐานงานค้นคว้าวิจัยพรรณไม้ของประเทศไทย ได้เคยเดินทางไปสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห่งบนภูกระดึง กรมป่าไม้ (เดิม) ได้ประกาศพื้นที่ป่าภูกระดึงให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2486 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาสภาพป่าแห่งนี้ไว้ให้คงสภาพอยู่ถาวรตลอดไป เพื่อรักษาธรรมชาติ ต้นน้ำลำธาร และเพื่อศึกษาค้นคว้าชนิดพรรณพืช พรรณสัตว์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษา ชีวภูมิศาสตร์ หรือเขตการกระจายพันธุ์ของพรรณไม้และพรรณสัตว์จากประเทศใกล้เคียง ต่อมากรมป่าไม้ได้

กำหนดป่าภูกระดึงให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2502 และได้ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79 ตอนที่ 104 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2505 โดยมีเนื้อที่ทั้งหมด 217,581.25 ไร่ (348.13 ตารางกิโลเมตร) ซึ่งนับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 2 ของประเทศไทยต่อจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติอันมีลักษณะเด่นเฉพาะเป็นพิเศษยกที่จะมีที่ใดเสมอเหมือน ไว้สำหรับอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาค้นคว้าวิจัย และเพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ต่อมาได้มีการประกาศเพิกถอนพื้นที่บางส่วนเนื้อที่ 5 ไร่ ให้กองทัพอากาศตั้งสถานีโทรคมนาคม เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2521 ลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 118 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2521

ที่ตั้งและขอบเขต

อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ $16^{\circ} 49'$ ถึง $16^{\circ} 59'$ เหนือ และลองจิจูดที่ $101^{\circ} 41'$ ถึง $101^{\circ} 5'$ ตะวันออก หรือระหว่างค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ 785560 – 803350 ตะวันออก และ 1858730 – 1877820 เหนือ ของ Zone 47 ในระบบ UTM อยู่ในท้องที่ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ห่างจากตัวอำเภอไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 5 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดเลย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ และกรุงเทพฯ ประมาณ 77, 136, 150 และ 460 กิโลเมตร ตามลำดับ มีเนื้อที่ 348.122 ตารางกิโลเมตร (217,576.25 ไร่) พื้นที่ราบบนยอดภูกระดึง มีเนื้อที่ประมาณ 60 ตารางกิโลเมตร (37,500 ไร่)

ทิศเหนือ	จด ป่าสงวนแห่งชาติป่าภูค้อและป่าภูกระแต จังหวัดเลย
ทิศใต้	จด อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ในเขตอำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันออก	จด อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
ทิศตะวันตก	จด อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

สภาพภูมิประเทศ

ภูกระดึงเป็นภูเขาหินทรายยอดตัด (mesa) ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของที่ราบสูงโคราช ใกล้กับด้านลาดทางทิศตะวันออกของเทือกเขาเพชรบูรณ์ โดยมีความสูงระหว่าง 400 – 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล จุดสูงสุดหรือยอดภูกระดึงเป็นเนินเล็ก ๆ อยู่ด้านทิศตะวันตกบริเวณคอกเมย มีความสูง 1,316 เมตร ส่วนฐานหรือเชิงเขาภูกระดึงเริ่มจากจุดต่ำสุดของพื้นที่ที่ระดับความสูง 260 เมตร จากระดับน้ำทะเล ไปจนถึงระดับความสูง 400 เมตร ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา ล้อมรอบตัวภูกระดึง และพื้นที่ที่อยู่ในระดับที่สูงขึ้นมีสภาพลาดชันยกตัวขึ้นเป็นขอบเขาและหน้าผาสูงชันของภูกระดึง หากดูจากภาพถ่ายทางอากาศ จะเห็นว่าที่ราบยอดภูกระดึงมีลักษณะคล้ายใบบอน มีส่วนปลายใบ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และส่วนเว้าด้านในอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตรงส่วนเว้านี้ คือ หุบเขาซึ่งลาดต่ำลงไปและเป็นทางน้ำของลำธารทุกสายที่เกิดบนยอดภูกระดึง ไหลไปรวมกันและไหลลงไปสู่เบื้องล่างทางหุบนี้ ซึ่งเป็นต้นน้ำของลำน้ำพอง แม่น้ำสายสำคัญสายหนึ่งของภาคอีสาน (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 สภาพภูมิประเทศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

ที่มา : อุทยานแห่งชาติภูกระดึง (2549)

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึงแบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ สภาพภูมิอากาศบนที่ระดับต่ำตามเชิงเขาและสภาพภูมิอากาศบนยอดภูกระดึง สภาพภูมิอากาศบนที่ระดับต่ำตามเชิงเขา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ประมาณ 1,228 มิลลิเมตร/ปี ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายปีร้อยละ 72 อุณหภูมิเฉลี่ยรายปี 25.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคมและอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน ส่วนสภาพภูมิอากาศบนยอดภูกระดึงจะมีความแตกต่างจากสภาพภูมิอากาศในที่ราบต่ำเป็นอย่างมาก ปริมาณน้ำฝนบนยอดภูกระดึงเพิ่มขึ้นอีกประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณน้ำฝนบนที่ต่ำ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายปีร้อยละ 89 อุณหภูมิเฉลี่ย เท่ากับ 19.7 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนธันวาคม – มกราคม และอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ระหว่าง 0 - 10 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรป่าไม้

ลักษณะและชนิดสังคมพืชของภูกระดึง ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ความแตกต่างของ ความสูง (elevation) ภูมิอากาศ (climatic) สภาพดิน-หิน (edaphic) และชีวปัจจัย (biotic) รวมทั้งการรบกวนของคน สัตว์ และไฟป่า ป่าในอุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นป่าที่มีสภาพอุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งมีทั้งป่าผลัดใบ (deciduous forests) และป่าคงใบหรือป่าไม่ผลัดใบ (evergreen forests) ซึ่งพบได้ที่ระดับความสูงต่างๆ จำแนกได้เป็น 6 ชนิด คือ

1. ป่าเต็งรัง ป่าแดง ป่าพะยอม หรือป่าโคก (deciduous dipterocarp forest) พบบนพื้นที่ราบเชิงเขาและบนที่ลาดชัน ตั้งแต่ระดับความสูงประมาณ 250 - 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีพื้นที่ประมาณ 28 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณร้อยละ 8 ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง
2. ป่าเบญจพรรณหรือป่าผลัดใบผสม (mixed deciduous forest) จะเป็นสังคมพืชหลักของภูกระดึง พบได้ตามพื้นที่ราบเชิงเขาและที่ลาดชันตามไหล่เขารอบภูกระดึง จนถึงระดับความสูงประมาณ 950 เมตร จากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 233 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณร้อยละ 67 ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง
3. ป่าดิบแล้ง (seasonal rain forest หรือ dry evergreen forest) เป็นป่าไม่ผลัดใบประเภทหนึ่ง พบตามฝั่งลำธารของหุบเขาที่ชุ่มชื้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันตก ตั้งแต่เชิง

เขาจนถึงระดับความสูงประมาณ 950 เมตร จากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 17 ตาราง กิโลเมตร หรือ ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

4. ป่าดิบเขา (lower mountain forest หรือ hill evergreen forest) สังกมพืชชนิดนี้จะพบ เฉพาะในพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ 1,000 เมตร ขึ้นไป มีเนื้อที่ประมาณ 31 ตาราง กิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 9 ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

5. ป่าละเมาะเขา (lower mountain scrub) จัดอยู่ในประเภทป่าไม้ผลัดใบ สภาพป่า พบ เฉพาะบนที่ราบยอดภูกระดึงที่ระดับความสูง 1,200 – 1,300 เมตร จากระดับน้ำทะเล ครอบคลุม พื้นที่ประมาณ 3 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 1 ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ภูกระดึง

6. ป่าสนเขา-ก่อ-ทุ่งหญ้า (pine-oak-savanna forest) พบเฉพาะบนที่ราบยอดภูกระดึง ที่ ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลระหว่าง 1,200 – 1,316 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 35 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10% ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

การท่องเที่ยวและนันทนาการ

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทหน้าผา (ภาพที่ 5) ประกอบด้วย

ผานกแอ่น เป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นที่อยู่ใกล้ที่พักมากที่สุด ช่วงฤดูหนาวจะเห็นทะเลหมอกสีขาวปกคลุมเหนือภูเขาเบื้องล่าง

ผาหมากดุก เป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่ใกล้ที่สุด ในฤดูร้อนกุหลาบขาวจะบานสะพรั่ง อยู่ริมหน้าผา จากจุดนี้มองออกไปยังฝั่งตรงกันข้ามจะเห็นทิวทัศน์ของภูผาจิต อุทยานแห่งชาติน้ำหนาวอย่างชัดเจน

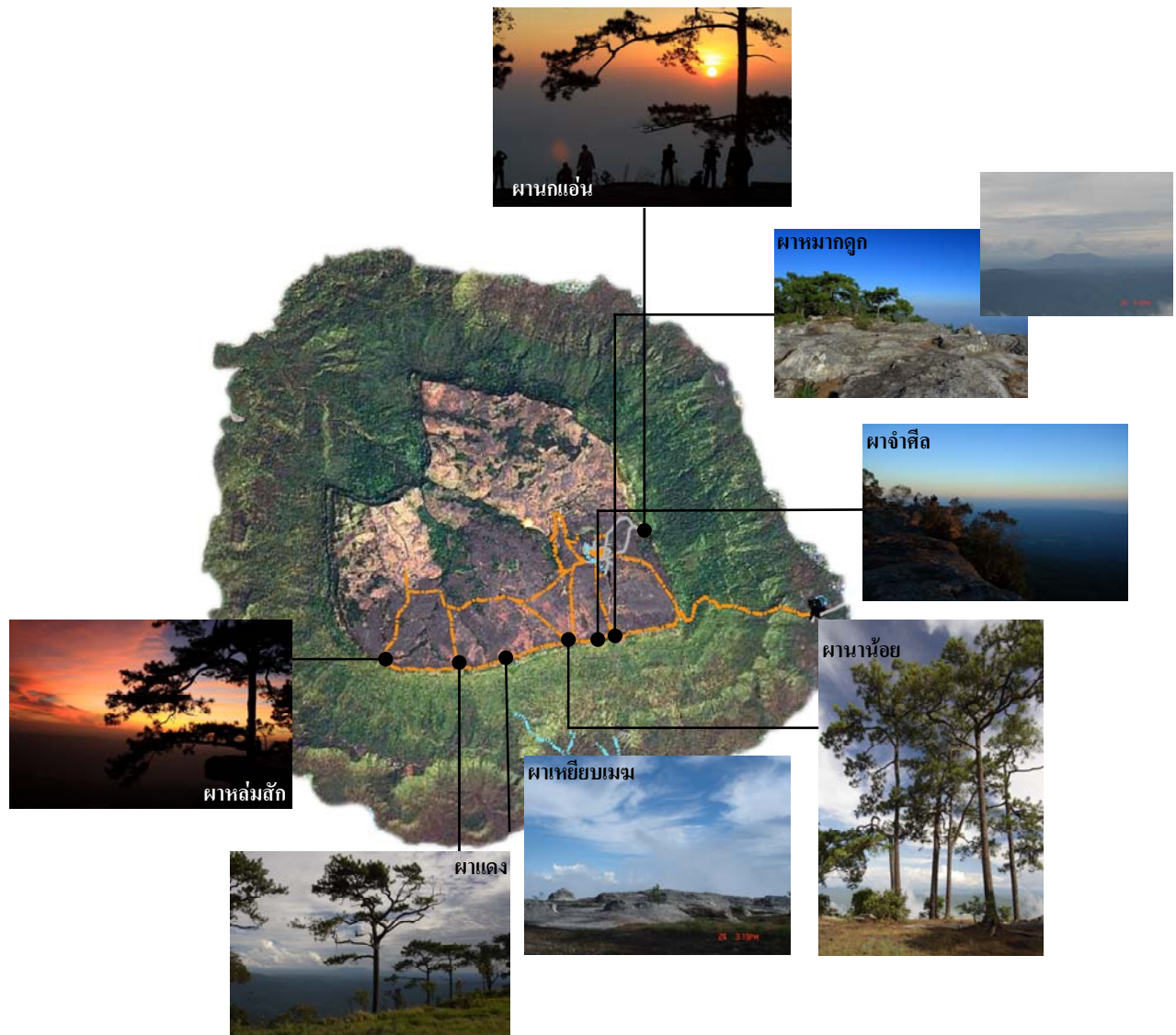
ผาจำศีล อยู่ไม่ห่างจากผาหมากคูกมามากนัก จุดนี้ยังสามารถมองเห็น
ภูผาจิตชัดเจน ระหว่างทางมีหม้อข้าวหม้อแกงลิง ซึ่งเป็นพืชกินแมลงที่น่าสนใจ และกุหลาบขาว
จำนวนมาก

ผานาน้อย ความร่มรื่นของแนวต้นสนริมหน้าผา คือเสน่ห์และความงดงามของหน้าผา
แห่งนี้ และจุดนี้มีทางแยกไปยังสระแก้วและสระอโนดาตได้

ผาเหยียบเมฆ เมื่อยืนอยู่หน้าผา จะมองเห็นเมฆ หมอก ปกคลุมทั่วหุบเขา ยามที่เมฆ
หมอกพัดผ่านเสมือนว่าอยู่ท่ามกลางปุยเมฆและเป็นที่มาของชื่อหน้าผา

ผาแดง นั่งชมพระอาทิตย์ตกบริเวณนี้ก็สวยงามไม่แพ้ผาหล่มสัก ดังนั้น ผาแดงจึงเป็น
อีกทางเลือกในการชมพระอาทิตย์ตกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ชอบความวุ่นวาย

ผาหล่มสัก จุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามและชัดเจนที่สุด หน้าผามีชะง่อนหินยื่น
ออกไป ประกอบกับต้นสนขนาดใหญ่ลักษณะกิ่งก้านอ่อนช้อยเป็นฉากหลัง นับว่าเป็น
องค์ประกอบที่ธรรมชาติจัดวางไว้อย่างลงตัว จึงเป็นจุดถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ที่นิยมและมีชื่อเสียง
ที่สุดของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จนมีคนกล่าวไว้ว่า “หากมาภูกระดึงแล้วไม่มาถ่ายรูปที่ผาหล่ม
สักถือว่ายังไม่ถึงภูกระดึง”

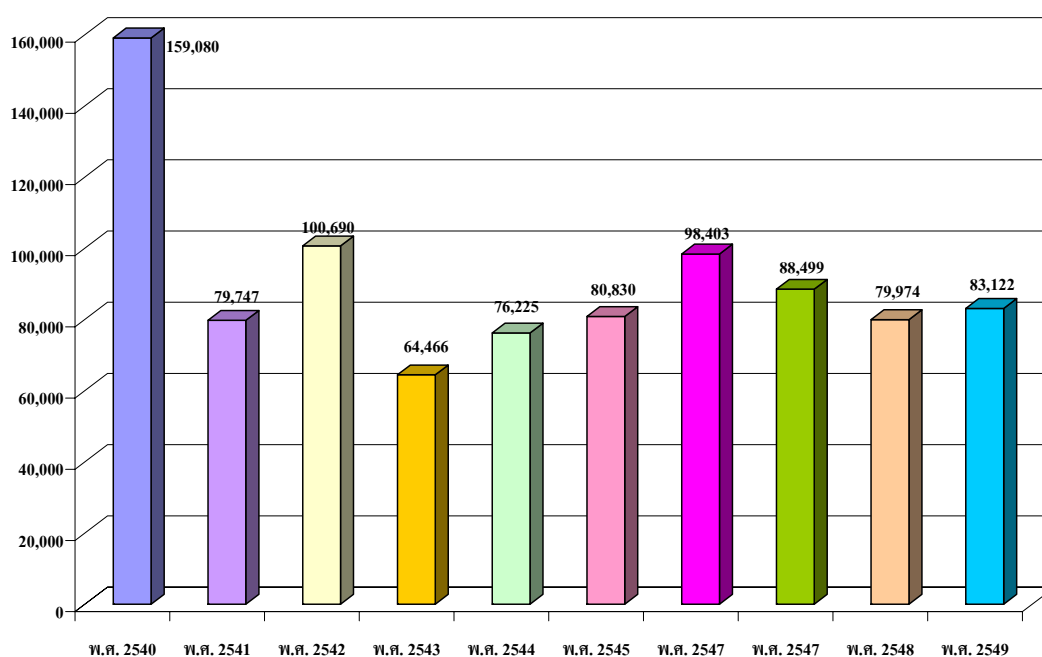
ภาพที่ 5 แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องประเภทหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย

2. ประเภทน้ำตก (waterfalls) ประกอบด้วย น้ำตกวังขาว น้ำตกถ้ำสอเหนือ น้ำตกเพ็ญพบ น้ำตกเพ็ญพบใหม่ น้ำตกโผนพบ น้ำตกถ้ำใหญ่ น้ำตกธารสวรรค์ และน้ำตกถ้ำสอใต้

3. ประเภททุ่งหญ้า-ป่าสน (savanna-pine) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ท่ามกลางท่ามกลาง ทุ่งหญ้า ป่าสน ซึ่งได้แก่ องค์พระพุทธรเมตตา สระอโนดาต สระแก้ว ลานวัดพระแก้ว และหลังแป

4. ปรุภทป่าปุด (wilderness areas) เป็นแหล่งท่งเท่ยวของอุทยานแห่งชาติภูกระดิ่งที่เป็ดใหนักท่งเท่ยวเข้าชมความสวยงามของธรรมชาติได้เฉพาะในเดือน เมษายน – พฤษภาคม ของทุกปี โดยจะต้องมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้นำทาง สถานที่ท่งเท่ยวที่สำคัญ ได้แก่ น้ำตกผาน้ำฟ้า น้ำตกขุนพอง น้ำตกรัตนา น้ำตกหงส์ท่ง โหล่นฟ้าโลมดิน โหล่นเจดีย์ แ่งทิดหา และผาส่องโลก

ข้อมูลนักท่งเท่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดิ่ง ย้อนหลัง 10 ปี

ภาพที่ 6 สถิตินักท่งเท่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดิ่งย้อนหลัง 10 ปี

ที่มา : ส่วนศึกษาและวิจัยในอุทยานแห่งชาติ (2549)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดารากร (2532) ศึกษาประสิทธิภาพของสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยการใช้แบบสอบถามไปสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 250 คน พบว่า สื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพและให้ความรู้มากมี 5 อันดับ ดังนี้คือ เครื่องหมายและแผ่นป้าย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แผ่นพับ สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ) และนิทรรศการ ตามลำดับ

บุญบง (2534) ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของตัวกลางในการสื่อความหมายการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม แก่นักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว จังหวัดจันทบุรี พบว่า สื่อที่มีประสิทธิภาพมาก ได้แก่ เครื่องหมาย แผ่นป้าย และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ประสิทธิภาพปานกลาง ได้แก่ แผนที่ และเจ้าหน้าที่ผู้แนะนำ ประสิทธิภาพน้อย ได้แก่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของอุทยานแห่งชาติ นิทรรศการ และเอกสารสำหรับแจก และพบว่า ข้อความบนแผ่นป้ายที่นักท่องเที่ยวชอบมากที่สุด คือ “ท่องเที่ยวเพลินตา ถ้ำทึ่งของลูกที่” และชอบน้อยที่สุด คือ “ห้ามจับปลา”

สุภัก (2537) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ความรู้กับการใช้เข็มขัดนิรภัยของผู้ขับขี่รถยนต์ในกรุงเทพมหานคร รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากผู้ขับขี่รถยนต์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 972 คน จากกลุ่มอาชีพที่มีการขับขี่รถยนต์เป็นประจำ พบว่า ผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อเข็มขัดนิรภัยอยู่ในระดับดี มีความรู้เรื่องเข็มขัดนิรภัยในระดับปานกลาง ผู้ขับขี่รถยนต์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ประสบการณ์ในการขับรถ และระยะทางที่ต้องขับขี่เป็นประจำที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อเข็มขัดนิรภัยที่แตกต่างกัน และทัศนคติต่อเข็มขัดนิรภัยของผู้ขับขี่รถยนต์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เข็มขัดนิรภัย

กำธร (2539) ทำการศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระดับ ปวส. และ ปวท. เขตการศึกษา 7 : กรณีศึกษาการกระทำผิดวินัยและข้อบังคับของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2538 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษาผู้มีพฤติกรรมกระทำผิด 26 คน และนักศึกษาที่ไม่มีพฤติกรรมกระทำผิด 516 คน รวม 542 คน โดยการใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า มูลเหตุที่ทำให้เยาวชนนักศึกษามีพฤติกรรมผู้การกระทำผิดในระเบียบวินัย ข้อบังคับ และความผิดกรณีอื่นๆ คือ

นักศึกษามีความเห็นว่าการละเมิดกฎเกณฑ์เพียงเล็กน้อย ไม่น่าถือว่าเป็นผิด สำหรับเจตคติที่นักศึกษามีต่อระเบียบข้อบังคับและกฎเกณฑ์อื่นๆ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการลงโทษกรณีต่างๆ อาทิ ตักเตือน เข้มข้น ทักท้วงบน พักการเรียน ให้ออก คัดชื่อออก ไม่สามารถทำให้เยาวชนกลับตัวเป็นคนดีได้ ซึ่งผู้ศึกษาอธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลมิได้อยู่ที่ความเข้มงวดของกฎเกณฑ์ข้อบังคับ หรือตัวบทกฎหมาย แต่อยู่ที่สำนึกแห่งตน ดังนั้น ระเบียบวินัยและข้อบังคับที่เข้มงวดนั้น มิได้เป็นปัจจัยที่จะยับยั้งการกระทำผิดของเยาวชนได้ และเมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเรื่องเจตคติดังกล่าวระหว่างนักศึกษาผู้กระทำผิดและนักศึกษาผู้ไม่กระทำผิด กลับพบว่า ความรู้สึกนึกคิดต่อระเบียบวินัยและข้อบังคับต่างๆ ของเยาวชนสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

พิมพ์ลภัส (2542) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการทำลายและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบการใช้พื้นที่ของนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกเอราวัณ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ พบว่า รูปแบบของพฤติกรรมทำลายหรือการฝ่าฝืนกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวที่พบมากที่สุดคือ การดื่มสุราแล้วเสียดัง ว่ายน้ำ และปิกนิกในบริเวณที่ห้าม และเดินออกนอกเส้นทาง ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบถึงกฎระเบียบของพื้นที่ แต่ที่กระทำดังกล่าวก็เพื่อความสนุกสนาน รองลงมาคือ เพื่อระบายความเครียด และเพื่อดึงดูดความสนใจจากคนอื่น ตามลำดับ ส่วนสาเหตุของพฤติกรรมทำลายหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบการใช้พื้นที่ของนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกเอราวัณที่พบมากที่สุดคือ เหตุผลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวเอง รองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติไม่เพียงพอ และ/หรือ ไม่สนใจให้ใช้ และไม่ทราบว่าทางอุทยานแห่งชาติห้าม ตามลำดับ และจากสรุปความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับผลกระทบ รวมไปถึงกฎ ระเบียบ การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องขณะประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

ชลดา (2543) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อความหมายธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พบว่า สถานภาพของสื่อความหมายธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติประกอบด้วยสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ เครื่องหมาย แผ่นป้าย สัญลักษณ์ สิ่งพิมพ์ โสตทัศนูปกรณ์ ห้องแสดงนิทรรศการ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ โดยมีพนักงานพิทักษ์ป่าทำหน้าที่สื่อความหมายให้แก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะใช้ประโยชน์จากสื่อที่เป็นเครื่องหมาย แผ่นป้าย และสัญลักษณ์

คมเชษฐา (2545) ทำการศึกษาพฤติกรรมการณ์ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปเยือนน้ำตกเอราวัณ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 438 ตัวอย่าง พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 35.2 มีพฤติกรรมการณ์ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ โดยส่วนใหญ่จะละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติอย่างน้อย 1 ลักษณะ/รูปแบบ และเหตุผลสำคัญที่สุดที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบเรียงลำดับดังนี้ เพราะจำเป็นหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่สำคัญหรือไม่เป็นไร เพราะไม่ทราบหรือไม่รู้ เพราะไม่ได้ตั้งใจหรือประมาท และเพราะเห็นคนอื่นทำได้จึงทำบ้าง ซึ่งการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์มาปฏิบัติตามระเบียบ คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ การรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของกฎระเบียบ การรับรู้เกี่ยวกับความเข้มงวดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การรับรู้เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของนักท่องเที่ยวอื่น แรงจูงใจในการเข้าร่วมประกอบกิจกรรมนันทนาการ รูปแบบการท่องเที่ยว และระยะทางในการเดินทางจากแหล่งที่อยู่อาศัยไปยังอุทยานแห่งชาติ

สาธิต (2544) ศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ศึกษาเฉพาะกรณีป้ายและสัญลักษณ์สื่อความหมายในอุทยานแห่งชาติทางทะเล จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวผู้ซึ่งเดินทางไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติทางทะเล 3 แห่ง โดยการใช้แบบสอบถาม ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด จำนวน 40 ชุด อุทยานแห่งชาติหาดวนกร จำนวน 30 ชุด อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จำนวน 30 ชุด นักท่องเที่ยวเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทป้ายสื่อความหมายมีความสำคัญต่อการให้ความรู้ในอุทยานแห่งชาติทางทะเลมากที่สุด สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายมีประโยชน์มากในการเดินทางและบอกตำแหน่งของสถานที่ต่างๆ และสื่อประเภทป้ายยังมีปริมาณไม่เพียงพอและอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมกับการรับรู้ของนักท่องเที่ยว

ปรีชา (2546) ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักทัศนศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและสุ่มตัวอย่างจากนักทัศนศึกษาจำนวน 394 คน ทำการเปรียบเทียบพบว่า เพศและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุ อาชีพ รายได้

ประสบการณ์การทัศนศึกษา ขนาดกลุ่ม เวลาที่ใช้ในการทัศนศึกษา และระดับความรู้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติไม่แตกต่างกัน

วันวิสา (2548) ศึกษาปัญหาและความต้องการป้ายสัญลักษณ์และป้ายสื่อความหมายของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยการใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 300 คน ที่เข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในเดือนมกราคม 2548 ช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการป้ายสื่อความหมายและป้ายสัญลักษณ์เพื่อประโยชน์ต่อผู้ขับรถและนักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ เพื่อป้องกันการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อให้เกิดอันตรายและอุบัติเหตุน้อยลง ตามลำดับ ส่วนปัญหาด้านความเหมาะสมของป้าย ได้แก่ ขนาดตัวอักษรที่เล็ก สีของตัวอักษรบนป้ายไม่มีความชัดเจนหรือมีสีจางแล้ว และบางป้ายไม่สะท้อนแสง ปริมาณข้อมูลในแต่ละป้ายบางป้ายก็สั้นเกินไป และบางป้ายก็ยาวเกินไป ตำแหน่งของภาพที่ติดตั้งอยู่ใกล้ต้นไม้ จึงมีการมองเห็นไม่ชัดเจนเพราะถูกต้นไม้ กิ่งไม้ปิดบังไว้ บางป้ายควรมีการปรับปรุงให้ดูสวยงามเสมอเพราะเก่า บางป้ายชำรุด และนักท่องเที่ยวดูไม่ออกว่าเป็นสัญลักษณ์ในป้ายคืออะไร แทนภาพอะไร และเห็นไม่ชัดเจน

National Park Service (1987) ได้กล่าวถึงการศึกษาในอุทยานแห่งชาติเกรท สโมกกี เมาน์เทน พบความแตกต่างระหว่างความต้องการของนักจัดการพื้นที่และนักท่องเที่ยวว่า นักจัดการพื้นที่จะเชื่อว่าประชาชนต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ความสนุกสนาน และเอาใจใส่กับทรัพยากรในพื้นที่ ดังนั้น นักจัดการพื้นที่จะให้ความสำคัญกับการป้องกันพื้นที่ สุขภาพ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ในขณะที่นักท่องเที่ยวต้องการข้อมูลเพื่อที่จะบอกให้พวกเขาทราบว่าในการเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่พวกเขามีอยู่อย่างจำกัดนั้น พวกเขาจะสนุกได้อย่างไร และสำหรับข้อความที่ใช้ในการสื่อถึงนักท่องเที่ยวนั้น พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการข้อความจำขึ้น โดยเฉพาะในรูปแบบของการ์ตูนเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเรียกร้องมากที่สุด

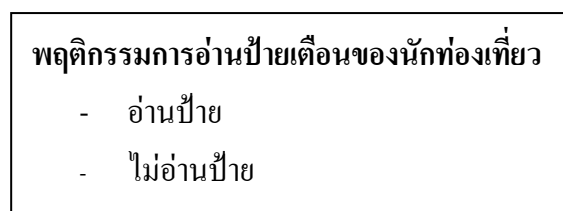
Dewer and Ells (1997) ได้ทำการศึกษาตัวชี้วัดการรับรู้และความเข้าใจความแตกต่างของความหมายภาษาสัญลักษณ์ ในสัญลักษณ์การจราจร โดยการวัดระยะห่างของความหมายทางจิตวิทยาและวัดโดยความต่างของภาษาสัญลักษณ์ที่ส่งผลต่อความเข้าใจในสัญลักษณ์จราจร และการหาความสัมพันธ์ระหว่างความหมายทางจิตวิทยา และความชัดเจนของการสื่อความหมายในสัญลักษณ์จราจร พบว่า การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์จะประสบความสำเร็จได้เมื่อผู้ถูกทดสอบรู้สึกชอบการออกแบบสัญลักษณ์นั้น

Knudson *et al.* (1995) ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อความหมาย ว่าเมื่อมีการติดโปสเตอร์สื่อความหมาย แผ่นปลิว รูปลอก ป้าย วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ที่ประชาสัมพันธุ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ขับเรือ ใน Detroit Lake ผู้ขับเรือยินยอมปฏิบัติตามเครื่องหมายเตือนในทะเลสาบ กล่าวคือ เรือเร็ว (speed boat) ขับเข้ามาบริเวณที่มีเครื่องหมายเตือนอันตรายลดลงร้อยละ 53 การฝ่าฝืนของนักสกีน้ำลดลงร้อยละ 70 โดยพบว่าแผ่นปิดประกาศ และสัญลักษณ์ตามข้างทาง เป็นสื่อที่ส่งผลมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า การเผยแพร่ข้อมูลในรูปของแผ่นพับสื่อความหมายสามารถลดปริมาณการทำลายต้นไม้ และปริมาณขยะได้อย่างน้อยร้อยละ 50 ซึ่งการใช้ข้อมูลเชิงบังคับจะส่งผลกระทบต่อผู้อ่านเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้หากหากมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ปราศจากข้อความเชิงบังคับจะสามารถลดปริมาณการทำลายลงได้อย่างน้อยร้อยละ 80

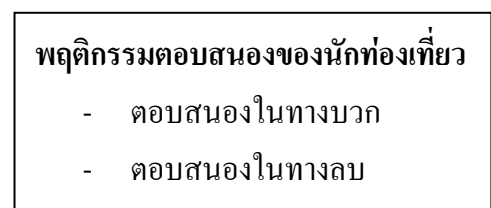
กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1 พฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยว

ตัวแปรอิสระ

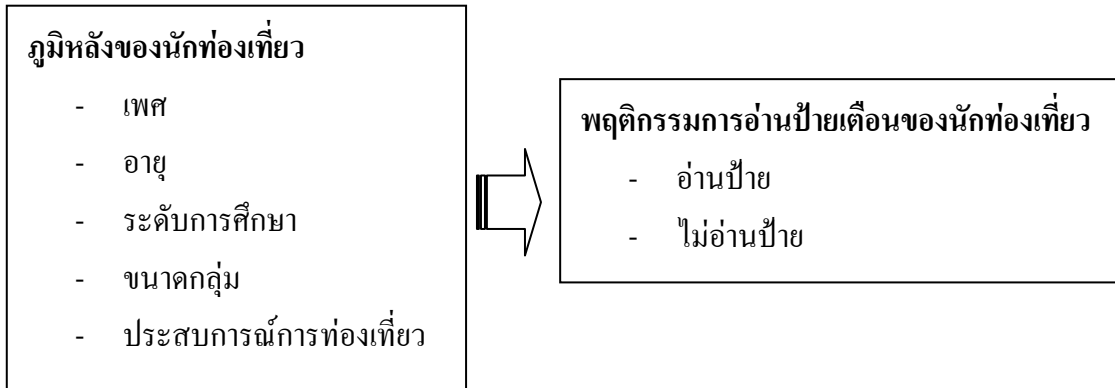
ตัวแปรตาม

สมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการอ่านป้ายเดือนแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

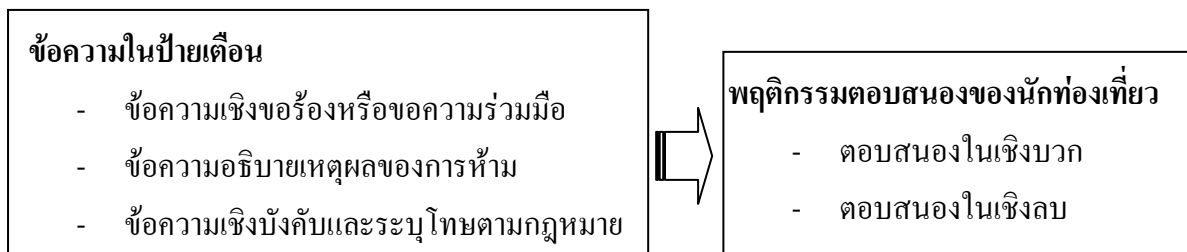
ตัวแปรตาม

สมมติฐานที่ 3 ป้ายเดือนที่มีข้อความต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเดือนต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

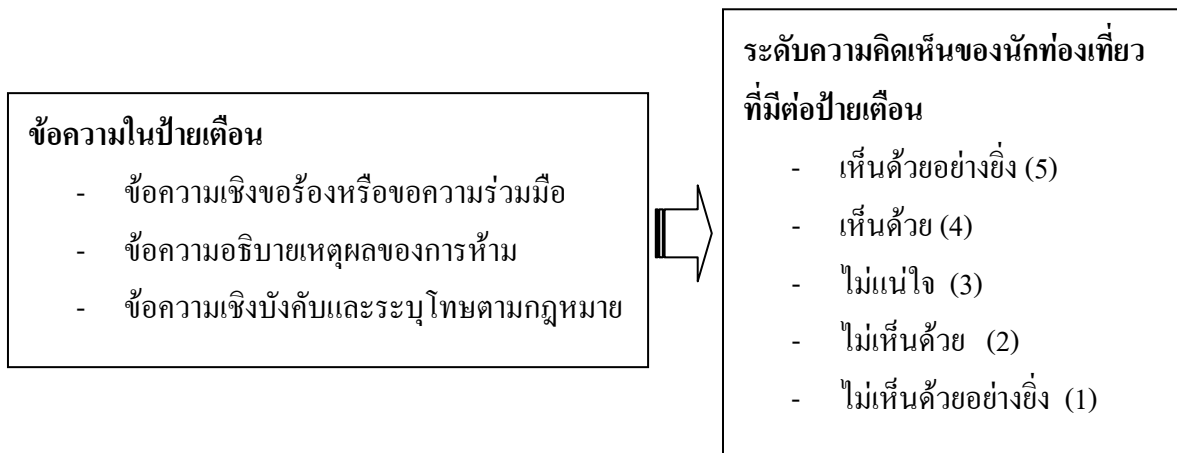
ตัวแปรตาม

สมมติฐานที่ 4 นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อข้อความในป้ายเตือนที่ต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

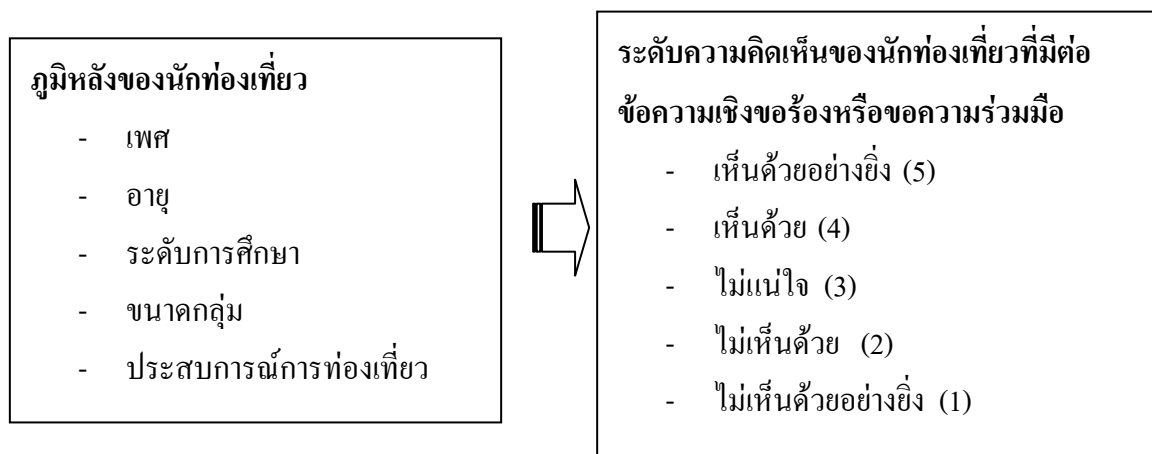
ตัวแปรตาม

สมมติฐานที่ 5 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

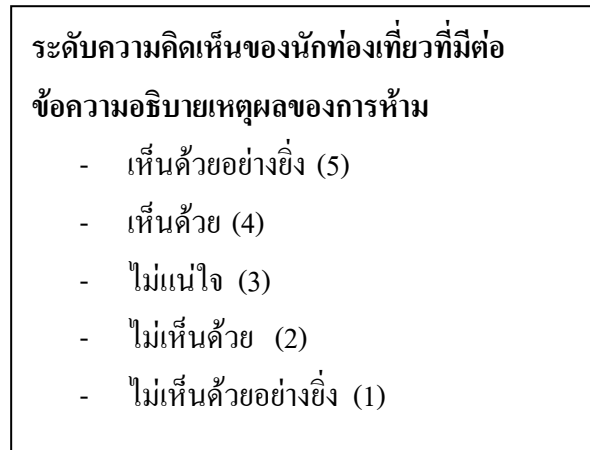
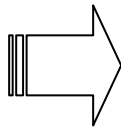
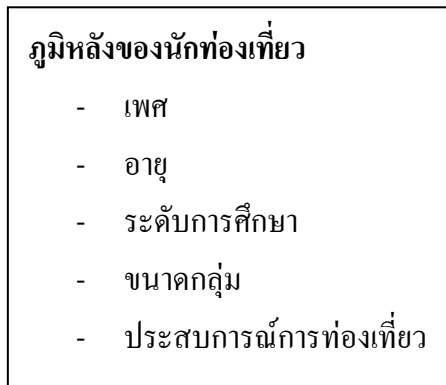
ตัวแปรตาม

สมมุติฐานที่ 6 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการห้ามต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

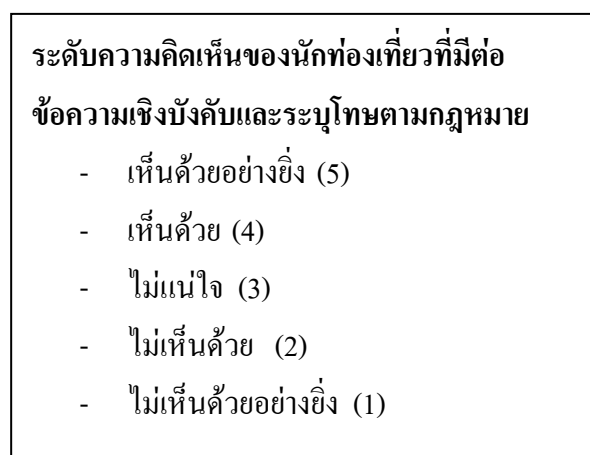
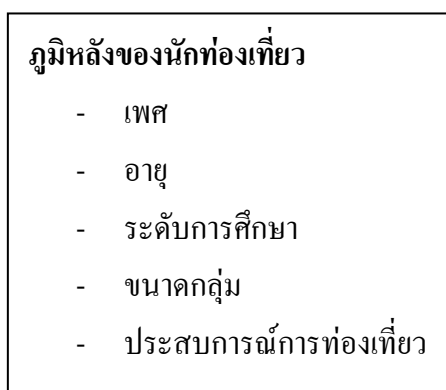
ตัวแปรตาม

สมมุติฐานที่ 7 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมายต่างกัน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ป้ายเตือน
2. แบบบันทึกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
3. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว
4. อุปกรณ์เครื่องเขียน
5. กล้องถ่ายภาพ และกล้องวิดีโอ
6. คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการ

การศึกษาพฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายเตือนในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นงานวิจัยกึ่งทดลองในสภาพแวดล้อมจริง (quasi – experimental design) โดยทำการสำรวจพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนข้อความต่างๆกัน ขั้นตอนของการศึกษามีดังนี้

1. ประเภทของข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุทยานแห่งชาติ ป้ายในอุทยานแห่งชาติ พฤติกรรม ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย รวมทั้งรวบรวมข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ในระยะเวลา 5 ปี ย้อนหลัง

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ทำการเก็บข้อมูลบริเวณหน้าผาที่ติดตั้งป้ายเตือน 3 แห่ง ได้แก่ ผานาน้อย ผาเหยียบเมฆ และผาล่มสัก โดยสำรวจโดยการสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่านป้ายเตือน และพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนข้อความต่างๆกัน และทำการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนข้อความต่างๆโดยใช้แบบสอบถาม

2. ประชากรเป้าหมาย หน่วยในการวิเคราะห์ และขนาดตัวอย่าง

กำหนดให้เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งสามารถสื่อสารทำความเข้าใจ ตอบแบบสอบถามหรือแสดงความคิดเห็นได้ และเดินทางมาท่องเที่ยวในเส้นทางชมหน้าผาอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2550 – มีนาคม 2551 หน่วยการวิเคราะห์คือปัจเจกบุคคล

3. ขนาดตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กำหนดขึ้นจากการใช้สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติภูกระดึงย้อนหลัง 5 ปี นำมาหาค่าเฉลี่ยรายปี แล้วนำมาคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่	n	=	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด (จำนวนนักท่องเที่ยวผู้ไปเยือนอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ระหว่าง ปี พ.ศ. 2545 – 2549)
	e	=	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05

จากสถิตินักท่องเที่ยวผู้ไปเยือนอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2549 (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2550) ดังนี้

<u>ปี พ.ศ.</u>	<u>จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)</u>
2545	80,830
2546	98,403
2547	88,499
2548	79,974
<u>2549</u>	<u>83,122</u>
เฉลี่ย	86,166

$$n = \frac{86,166}{1 + 86,166 (0.05)^2}$$

$$= 398 \text{ คน}$$

ผลจากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว ได้ขนาดตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ไม่น้อยกว่า จำนวน 398 ตัวอย่าง ซึ่งในการเก็บข้อมูลจริงได้รวบรวมตัวอย่าง จำนวน 460 ตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงอย่างเป็นระบบ (systematic purposive sampling) โดยทำการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เข้าไปชมหน้าผา ในเส้นทางชมหน้าผา คนที่ 1...5...10... 15... 20...460 ตามลำดับ จนครบตามขนาดตัวอย่างทั้งหมด

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

4.1 สร้างแบบบันทึกพฤติกรรม โดยออกแบบให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ และง่ายต่อการบันทึก ซึ่งประกอบด้วยลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมการอ่านป้าย และพฤติกรรมตอบสนองต่อป้าย (ภาคผนวกที่ ก)

4.2 สร้างแบบสอบถาม โดยครอบคลุมตัวแปรทุกตัวที่ต้องการวัด ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ภาคผนวกที่ ข)

5. การทดสอบเครื่องมือ

5.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำโครงร่างแบบบันทึกพฤติกรรม และแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปเสนอขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อคำถาม แล้วทำการปรับแก้

5.2 นำแบบบันทึกพฤติกรรมและแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (pretest) กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังเส้นทางชมหน้าผาอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม และทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของเครื่องมือ โดยการใช้วิธีวัดความสอดคล้องภายในแบบكرونบาค (Cronbach) แล้วแก้ไขปรับปรุง จนกระทั่งได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในของความคิดเห็นต่อป้ายเตือนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (alpha) 0.704 (ภาคผนวกที่ ค)

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลโดยใช้จำนวน 460 ตัวอย่าง โดยเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลได้แก่ การสังเกตแบบธรรมชาติ (naturalistic observation) กล่าวคือ เป็นการสังเกตพฤติกรรมไม่ได้กระทำเป็นที่รบกวนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยที่นักท่องเที่ยวไม่รู้ตัว หรือผู้ถูกสังเกตไม่ทราบว่าถูกสังเกตพฤติกรรม ในระหว่างที่นักท่องเที่ยวเดินชมหน้าผาต่างๆ โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน พฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายเตือนที่มีข้อความแตกต่างกัน โดยมีการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ช่วยวิจัยให้เข้าใจตรงกันถึงวิธีการสังเกตพฤติกรรม เหน้ในการพิจารณาว่าพฤติกรรมอย่างไรเป็นพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกหรือพฤติกรรมในทางลบ และทำการศึกษาภูมิหลังและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามเมื่อสิ้นสุดการเดินทางในเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย มีขั้นตอนดังนี้

6.1 สัมภาษณ์ที่ศึกษา โดยพิจารณาเส้นทางการท่องเที่ยว และทิศทางทางไหลเวียนของนักท่องเที่ยวในเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จากนั้นกำหนดตำแหน่งที่จะติดตั้งป้ายเตือนจำนวน 3 จุด ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากการตกหน้าผา และทั้ง 3 ตำแหน่งนั้นต้องมีเส้นทางเดินของนักท่องเที่ยวที่เชื่อมต่อกัน และคาดว่านักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน จะเดินผ่านหน้าผาและป้ายเตือนทั้ง 3 จุด

6.2 ทำการออกแบบและจัดทำป้ายเตือนอันตรายจากการตกหน้าผา จำนวน 3 ป้าย ซึ่งมีข้อความที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะ ดังนี้

ป้ายชุดที่ 1 ป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ซึ่งในแผ่นป้ายระบุข้อความว่า “อันตราย โปรดอย่ายืนชิดริมหน้าผา” และนำไปติดตั้งบริเวณผานาน้อย อุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 แสดงจุดติดตั้งป้าย จุดเสี่ยงอันตราย และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวบริเวณผานาน้อย

ป้ายจุดที่ 2 ป้ายเตือนที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม ในแผ่นป้ายระบุข้อความ “หน้าผาสูงชันและอันตราย เพื่อความปลอดภัยของท่าน โปรดอย่ายื่นชดริมน้ำผา” นำไปติดตั้ง บริเวณผาเหยียบเมฆ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 แสดงจุดติดตั้งป้าย จุดเสี่ยงอันตราย และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวบริเวณผาเหยียบเมฆ

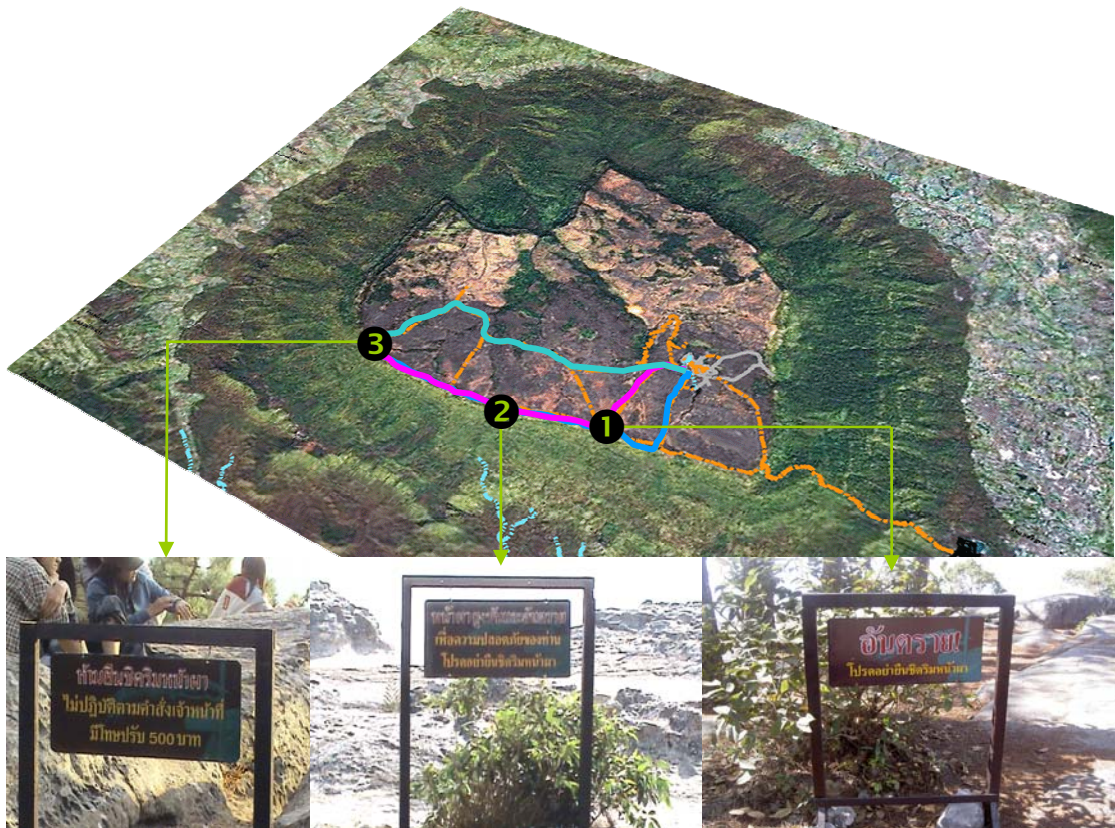
ป้ายชุดที่ 3 ป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย แผ่นป้ายระบุข้อความ “ห้ามยื่นชดริมน้ำผา ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่ มีโทษปรับ 500 บาท” นำไปติดตั้งบริเวณผาหล่มสัก อุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ภาพที่ 9)

ภาพที่ 9 แสดงจุดติดตั้งป้าย จุดเสี่ยงอันตราย และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวบริเวณผาหล่มสัก

6.3 สังเกตนักท่องเที่ยวที่เดินผ่านป้ายเตือนเพื่อเข้าไปชมหน้าผา ว่านักท่องเที่ยวพฤติกรรมอ่านป้ายหรือไม่ และตอบสนองต่อป้ายเตือนนั้นอย่างไร และบันทึกลงในแบบบันทึกพฤติกรรม เลือกสังเกตคนที่ 1...5...10...15.....460 ณ ผานาน้อย เป็นจุดที่ 1 ผาเหยียบเมฆ เป็นจุดที่ 2 และ ผาหล่มสัก เป็นจุดที่ 3 ตามลำดับ โดยที่นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 คน จะถูกสังเกตพฤติกรรมครบทั้ง 3 จุด (ภาพที่ 10)

6.4 รวบรวมข้อมูลภูมิหลังและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนข้อความต่างๆ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงจุดที่ 3 (ผาหล่มสัก) โดยใช้แบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 460 ตัวอย่าง

ภาพที่ 10 ตำแหน่งติดตั้งป้ายเตือนที่ 3 ประเภท ได้แก่ 1) ผานาน้อย 2) ผาเหยียบเมฆ และ 3) ผาหล่มสัก อุทยานแห่งชาติภูกระดึง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด

7.1.1 พฤติกรรมการอ่านป้ายของนักท่องเที่ยว จัดให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณในรูปตัวแปรหุ่น ซึ่งกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ไม่อ่านป้าย	ค่าคะแนนเป็น 0
อ่านป้าย	ค่าคะแนนเป็น 1

7.1.2 พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน จัดให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณในรูปตัวแปรหุ่น ซึ่งกำหนดค่าคะแนนดังนี้

พฤติกรรมตอบสนองในทางลบ	ค่าคะแนนเป็น 0
พฤติกรรมตอบสนองในทางบวก	ค่าคะแนนเป็น 1

7.1.3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อข้อความในป้ายเตือน ใช้ค่าคะแนนจริงตามลำดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความในป้ายเตือน ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความในป้ายเตือน	ค่าคะแนนเป็น 1
ไม่เห็นด้วยกับข้อความในป้ายเตือน	ค่าคะแนนเป็น 2
ไม่แน่ใจกับข้อความในป้ายเตือน	ค่าคะแนนเป็น 3
เห็นด้วยกับข้อความในป้ายเตือน	ค่าคะแนนเป็น 4
เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความในป้ายเตือน	ค่าคะแนนเป็น 5

7.1.4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความจำเป็นของการมีป้ายเตือน ใ้ใช้ค่าคะแนนจริงตามลำดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความจำเป็นของการมีป้ายเตือน ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

ไม่จำเป็น	ค่าคะแนนเป็น 0
จำเป็นน้อยที่สุด	ค่าคะแนนเป็น 1
จำเป็นน้อย	ค่าคะแนนเป็น 2
จำเป็นปานกลาง	ค่าคะแนนเป็น 3
จำเป็นมาก	ค่าคะแนนเป็น 4
จำเป็นมากที่สุด	ค่าคะแนนเป็น 5

7.1.5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความสามารถของป้ายเตือนในการป้องกันอุบัติเหตุจากการตกหน้าผาของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง กำหนดไว้ดังนี้

สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้น้อยที่สุด	ค่าคะแนนเป็น 1
สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้น้อย	ค่าคะแนนเป็น 2
สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้ปานกลาง	ค่าคะแนนเป็น 3
สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้มาก	ค่าคะแนนเป็น 4
สามารถป้องกันอุบัติเหตุได้มากที่สุด	ค่าคะแนนเป็น 5

7.1.6 ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำเตือนในป้าย ใช้ค่าคะแนนจริงตามลำดับระดับความยินดีให้ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตามข้อความเตือนในป้าย ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

ยินดีให้ความร่วมมือน้อยที่สุด	ค่าคะแนนเป็น 1
ยินดีให้ความร่วมมือน้อย	ค่าคะแนนเป็น 2
ยินดีให้ความร่วมมือปานกลาง	ค่าคะแนนเป็น 3
ยินดีให้ความร่วมมือมาก	ค่าคะแนนเป็น 4
ยินดีให้ความร่วมมือมากที่สุด	ค่าคะแนนเป็น 5

7.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสำรวจความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปจัดระเบียบเพื่อสร้างคู่มือลกรหัส หลังจากนั้นจึงนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ อัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อนำเสนอในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และทดสอบสมมุติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติวิเคราะห์ t-test, F-test และไคส์สแควร์ และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

สำหรับหลักเกณฑ์ในการแบ่งอันตรายภาคชั้นของช่วงคะแนนในแต่ละระดับชั้นของความคิดเห็น ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ค่าพิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นค่าอันตรายภาคชั้น} &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้นช่วงคะแนนในแต่ละระดับชั้นของความคิดเห็น เป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	4.21 – 5.00	คะแนน
เห็นด้วย	=	3.41 – 4.20	คะแนน
ไม่แน่ใจ	=	2.61 – 3.40	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	1.81 – 2.60	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	1.00 – 1.80	คะแนน

ผลและวิจารณ์

ผล

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน พฤติกรรมตอบสนอง และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนซึ่งมีข้อความแตกต่างกัน 3 ลักษณะ ได้แก่ ป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ข้อความที่อธิบายเหตุผลของการห้าม และข้อความเชิงบังคับและระบุนโยบายตามกฎหมาย โดยการออกแบบและนำไปติดตั้งไว้ ในระหว่างเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ได้แก่ บริเวณผานาน้อย ผาเหยียบเมฆ และผาล่มสัก ตามลำดับ รวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบธรรมชาติ หรือไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว และใช้แบบสอบถาม รายละเอียดผลการศึกษาสามารถนำเสนอตามลำดับ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว
2. พฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน
3. พฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายเตือน
4. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและประกอบกิจกรรม นันทนาการ ในบริเวณเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นเพศหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกับเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.3 และ 48.7 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมามีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี และ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.9 และ 6.1 ตามลำดับ อายุเฉลี่ยเท่ากับ 25 ปี และนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากที่สุดคือ 58 ปี มากกว่าครึ่งของนักท่องเที่ยวมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คือร้อยละ 70.9 ส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ

43.0 รองลงมาคือมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 26.3 โดยในจำนวนนี้เป็นคนจังหวัดเลย ร้อยละ 5.4 และมาจากภาคกลางและภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 11.7 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ (n = 460)			
ชาย	224	48.7	
หญิง	236	51.3	
อายุ (n = 460)			ค่าเฉลี่ย = 25.3
15 - 25	287	62.4	
26 - 35	133	28.9	
36 - 45	28	6.1	
> 45	12	2.6	
ระดับการศึกษา (n = 457)			
ประถมศึกษา	2	0.4	
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	9	2.0	
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	43	9.4	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	39	8.5	
ปริญญาตรี	324	70.9	
ปริญญาโท	37	8.1	
ปริญญาเอก	3	0.7	
ภูมิลำเนา (n = 446)			
ภาคเหนือ	29	6.5	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	93	20.9	
ภาคกลางและภาคตะวันตก	52	11.7	
ภาคตะวันออก	26	5.8	
ภาคใต้	30	6.7	
กรุงเทพ	192	43.0	
เลย	24	5.4	

นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางกันมาเป็นกลุ่ม ขนาดปานกลาง (3-5 คน) ร้อยละ 32.6 รองลงมาคือ กลุ่มขนาดค่อนข้างใหญ่ (6-10 คน) คิดเป็นร้อยละ 28.9 และกลุ่มขนาดเล็ก (1-2 คน) คิดเป็นร้อยละ 18.0 นักท่องเที่ยวเหล่านี้ส่วนใหญ่เดินทางกันมาเป็นกลุ่มเพื่อน รองลงมาคือมากับครอบครัว และกลุ่มผสมระหว่างเพื่อนกับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 75.7 11.8 และ 6.3 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติภูกระดึงครั้งนี้เป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 70.0 เดินทางมาเป็นครั้งที่สอง คิดเป็นร้อยละ 18.5 เดินทางมาเป็นครั้งที่ 3 ร้อยละ 6.5 และเดินทางมากกว่า 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.0 โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติภูกระดึงมากที่สุด คือ ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 45 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามลักษณะกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ลักษณะกลุ่มและประสบการณ์	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การท่องเที่ยว (n = 460)		
มาเป็นครั้งแรก	322	70.0
ครั้งที่ 2	85	18.5
ครั้งที่ 3	30	6.5
มากกว่า 3 ครั้ง	23	5.0
ขนาดกลุ่ม (n = 460)		
1-2 คน	83	18.0
3-5 คน	150	32.6
6-10 คน	133	28.9
11-20 คน	28	10.9
มากกว่า 20 คน	12	9.6
ประเภทกลุ่ม (n = 457)		
กลุ่มเพื่อน	346	75.7
กลุ่มครอบครัว	54	11.8
กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนกับครอบครัว	29	6.3
แฟน/คู่รัก	24	5.3
อื่นๆ เช่น การประชุมสัมมนา	4	0.9

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่ง สุชา(2529) และประนต (2549) กล่าวไว้ว่า เป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่พฤติกรรมอย่างสมบูรณ์ มีพลังกำลังมาก และมักจะมีการพัฒนาทางด้านจิตใจมากกว่าร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและปรัชญาชีวิต มีความต้องการอิสรภาพมาก ไม่ชอบการบังคับหรือเข้มงวดจนเกินไป ต้องการเพื่อน และมักจะคบเพื่อนเป็นกลุ่ม มีความกระตือรือร้นที่จะสร้างสิ่งที่ประทับใจต่างๆ ให้กับตนเอง ในขณะที่เดียวกันวัยรุ่นยังมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้นทั้งที่บ้านและโรงเรียน เนื่องด้วยเวลาว่างที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้วัยรุ่นเรียนรู้ที่จะเลือกสรรกิจกรรมสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น และมักจะเลือกทำกิจกรรมที่สร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับตนเองเท่านั้น วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะทำกิจกรรมสันทนาการอย่างมีแบบแผนมากขึ้น อาจมีการนัดพบกับเพื่อนที่สถานที่ใดสถานที่หนึ่งโดยเฉพาะและกำหนดเวลาที่แน่นอน

พฤติกรรมการอ่านป้าย

การศึกษาพฤติกรรมการอ่านป้ายเดือน ที่มีข้อความแตกต่างกัน 3 ลักษณะ โดยการสังเกตแบบธรรมชาติหรือไม่ให้นักท่องเที่ยวรู้ตัว และทำการจดบันทึกในแบบบันทึกพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 460 คน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อ่านป้ายเดือนที่ติดตั้งไว้ และนักท่องเที่ยวอ่านป้ายเดือนที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ซึ่งมีข้อความระบุว่า “อันตราย โปรดอย่ายื่นชดริมน้ำผา” มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมาคือป้ายที่มีข้อความที่อธิบายเหตุผลของการห้าม โดยมีข้อความระบุว่า “น้ำผาสูงชันและอันตราย เพื่อความปลอดภัยของท่าน โปรดอย่ายื่นชดริมน้ำผา” มีนักท่องเที่ยวอ่านร้อยละ 73.0 และป้ายเดือนที่มีข้อความในเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย โดยมีข้อความ “ห้ามยื่นชดริมน้ำผา ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่ มีโทษปรับ 500 บาท” มีนักท่องเที่ยวอ่านน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.3 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน

ประเภทของป้ายเตือน	พฤติกรรมการอ่านป้าย			
	อ่าน		ไม่อ่าน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้อง หรือขอความร่วมมือ (n = 460)	383	83.3	77	16.7
ป้ายที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม (n = 460)	336	73.0	124	27.0
ป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับ และระบุโทษตามกฎหมาย (n = 460)	305	66.3	155	33.7

การที่นักท่องเที่ยวอ่านป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือมากกว่าป้ายอื่นๆ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการติดตั้งป้ายในพื้นที่ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงขอร้องติดตั้งอยู่บริเวณผานาน้อย ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักไปหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน บริเวณนั้น ทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในบริเวณดังกล่าวค่อนข้างนาน การเดินผ่านป้ายและชมหน้าผาจึงเป็นไปได้โดยไม่รีบเร่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีเวลาที่จะสังเกตและอ่านป้ายที่ติดตั้งบริเวณนั้น ถึงแม้ว่าจุดดังกล่าวมีความเสี่ยงต่อการตกหน้าผาน้อยกว่าบริเวณอื่น เนื่องจากมีสภาพค่อนข้างร่มรื่น มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่นกว่าหน้าผาอื่นๆ

สำหรับป้ายที่อธิบายเหตุผลของการห้ามติดตั้งที่ผาเหยียบเมฆ ซึ่งถือว่าเป็นทางผ่านไปสู่ผาหล่มสัก แม้ว่าพื้นที่บริเวณนี้จะมีความเสี่ยงต่อการตกหน้าผาและอันตรายมากกว่าจุดแรก แต่นักท่องเที่ยวจะใช้เวลาบริเวณจุดนี้ไม่นานนัก โดยใช้เวลากับการถ่ายรูปบริเวณหน้าผาอย่างรวดเร็ว และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะเร่งเดินทางต่อไปให้ทันพระอาทิตย์ตกที่ผาหล่มสัก ซึ่งอยู่ห่างออกไปอีกประมาณ 4.3 กิโลเมตร ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวไม่ทันที่จะสังเกตป้ายเตือนที่ติดตั้งไว้ นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือนจึงน้อยกว่าประเภทแรก ส่วนป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมายติดตั้งบริเวณผาหล่มสัก ซึ่งถือว่าเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้บริเวณดังกล่าวยังมีจุดสนใจที่มีความสวยงามโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ และเป็นแรงจูงใจให้พวกเขาเดินทางมายังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งเร้าที่

รุนแรงมากกว่า ดังนั้นจึงมีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการป้ายและพฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายประเภทดังกล่าวน้อยที่สุด

เอื้อเอ็นดู (2543) กล่าวว่า อิทธิพลของสภาพแวดล้อมมีส่วนในการกำหนดสภาพทางพฤติกรรม อาจสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรม พฤติกรรมจะเกิดขึ้นหรือไม่แล้วแต่โอกาสที่สภาพแวดล้อมกายภาพจะส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมนั้นๆ เพราะโอกาสเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ นอกจากนี้ สิ่งที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไปยังมีผลต่อพฤติกรรมที่แตกต่างกันหลังจากที่กลุ่มเป้าหมายได้อ่านคู่มือแล้ว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำมาใช้ในงานออกแบบ ผลการศึกษานี้จึงชี้ให้เห็นว่า จุดติดตั้งป้ายหรือสภาพแวดล้อมบริเวณที่ติดตั้งป้ายก็มีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวแสดงพฤติกรรมออกมา ดังนั้น สิ่งที่สำคัญและอุทยานแห่งชาติต้องคำนึงถึงในการจัดการด้วยก็คือ ตำแหน่งที่ติดตั้งป้าย หรือสภาพแวดล้อมในบริเวณที่ติดตั้งป้ายที่เหมาะสม สามารถมองเห็นป้ายได้โดยง่าย

พฤติกรรมตอบสนองต่อการอ่านป้ายเตือน

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือทั้งสิ้น 383 คน มีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวก คิดเป็นร้อยละ 69.8 และมีพฤติกรรมตอบสนองในทางลบคิดเป็นร้อยละ 13.5 ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่อ่านป้ายประเภทนี้มีจำนวน 77 คน มีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกคิดเป็นร้อยละ 8.5 และพฤติกรรมตอบสนองในทางลบ คิดเป็นร้อยละ 8.3 นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม จำนวน 336 คน พบว่ามีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกมากกว่าพฤติกรรมตอบสนองในทางลบ คิดเป็นร้อยละ 61.3 และ 11.7 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่ไม่อ่านป้ายประเภทนี้ จำนวน 124 คน มีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกคิดเป็นร้อยละ 10.7 และพฤติกรรมตอบสนองในทางลบ ร้อยละ 16.3 สำหรับ นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย จำนวน 305 คน มีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวก คิดเป็นร้อยละ 49.8 และพฤติกรรมตอบสนองในทางลบคิดเป็นร้อยละ 16.5 นักท่องเที่ยวที่ไม่อ่านป้ายเตือนประเภทนี้ จำนวน 155 มีพฤติกรรมตอบสนองทางบวกคิดเป็นร้อยละ 13.3 และพฤติกรรมตอบสนองทางลบคิดเป็นร้อยละ 20.4 อธิบายดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยงที่มีต่อป้ายเตือน จำนวน
ตามพฤติกรรมกรรมการอ่านป้ายเตือนที่มีข้อความต่างๆ

(n = 460)

พฤติกรรมกรรมการอ่านป้ายเตือน	พฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายเตือน		
	ทางลบ	ทางบวก	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ			
- ไม่อ่านป้าย	38 (8.3)	39 (8.5)	77 (16.8)
- อ่านป้าย	62 (13.5)	321 (69.8)	383 (83.3)
รวม	100 (21.7)	360 (78.3)	460 (100)
ข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม			
- ไม่อ่านป้าย	75 (16.3)	49 (10.7)	124 (27.0)
- อ่านป้าย	54 (11.7)	282 (61.3)	336 (73.0)
รวม	129 (28.0)	331 (72.0)	460 (100)
ข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย			
- ไม่อ่านป้าย	94 (20.4)	61 (13.3)	155 (33.7)
- อ่านป้าย	76 (16.5)	229 (49.8)	305 (66.3)
รวม	170 (37.0)	290 (63.0)	460 (100)

การทดสอบสมมุติฐานที่ 1 พฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยว

เมื่อทำการทดสอบการหาความสัมพันธ์ในภาพรวมระหว่างพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนกับพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความในป้ายเตือน โดยที่ยังไม่ได้แยกว่าเป็นป้ายประเภทใดบ้าง โดยใช้ Chi-square พบว่า พฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองต่อข้อความในป้ายเตือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Pearson Chi-square (χ^2) = 199.477; df = 1, Sig. 0.000 ดังตารางที่ 6 สามารถสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะข้อความในป้ายเตือนจะมีลักษณะอย่างไร หากนักท่องเที่ยวได้อ่านป้าย ก็จะมีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกต่อข้อความในป้ายนั้น

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน และพฤติกรรมตอบสนองของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน

พฤติกรรมการอ่านป้าย	พฤติกรรมตอบสนอง		รวม
	ทางลบ	ทางบวก	
ไม่อ่านป้าย	207 (58.2) (15.0)	149 (41.8) (10.8)	356 (100) (25.8)
อ่านป้าย	192 (18.8) (13.9)	832 (81.2) (60.3)	1,024 (100) (74.2)
รวม	399 (28.9) (28.9)	981 (71.1) (71.1)	1,380 (100) (100)

Pearson Chi-square (χ^2) = 199.477; df = 1, Sig. 0.000

พฤติกรรมการอ่านป้ายของนักท่องเที่ยว เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่อุทยานแห่งชาติหรือผู้ส่งสารต้องการจะสื่อสาร โดยผ่านสื่อซึ่งในที่นี้คือป้ายเตือน และเมื่อนักท่องเที่ยวได้อ่านป้ายหรือไม่ได้อ่านป้ายเตือนนั้นแล้วก็จะแสดงเป็นพฤติกรรมออกมา นั่นคือ การตอบสนองในทางบวก หรือการตอบสนองในทางลบ

การอ่านป้ายเตือน เป็นขั้นของการรับหรือให้ความสนใจ (receiving or attending) เป็นขั้นที่แสดงว่าบุคคลนั้นถูกกระตุ้นให้รับทราบว่ามีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้าบางอย่างปรากฏอยู่ และบุคคลนั้นมีความยินดีหรือมีภาวะจิตใจที่พร้อมจะรับหรือให้ความสนใจต่อสิ่งเร้านั้น โดยขั้นของการยอมรับนี้มีส่วนประกอบย่อยที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกัน 3 ส่วน ได้แก่ 1) ความตระหนัก (awareness) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลได้ถูกคิด หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่ง หรือมีสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งการรู้สึกว่ามีนั้นเป็นสภาวะทางจิตใจ แต่ไม่ได้แสดงว่าบุคคลนั้นสามารถจำได้ 2) ความยินดีที่จะรับ (willingness to receive) เป็นขั้นที่เรียกว่าเกิดความพึงพอใจที่จะรับสิ่งเร้าที่มากระตุ้น เช่น การให้ความสนใจอย่างดิ้นรนที่ผู้อื่นกำลังพูด และ 3) การเลือกรับหรือการให้ความสนใจ (controlled or selected attention) เกิดจากขั้นที่ 1 และ 2 เมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้า หรือมีสถานการณ์บางอย่างเกิดขึ้น บุคคลนั้นเลือกที่จะรับหรือเลือกให้ความสนใจเฉพาะสิ่งที่เขาชอบหรือพึงพอใจ และในขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะไม่ให้ความสนใจกับสิ่งเร้า หรือสถานการณ์ที่เขาไม่ชอบ (ประภาเพ็ญ, 2520) ดังนั้น ป้ายเตือนที่ติดตั้งจะเป็นสิ่งเร้าที่มีคุณภาพได้ก็ต่อเมื่อสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ ได้อ่าน และยอมรับ ซึ่งจากผลการศึกษาอธิบายได้ว่า สิ่งที่อยู่ภายนอกจะต้องคำนึงถึงในการจัดการเกี่ยวกับป้ายเตือนก็คือ จะทำอย่างไรจึงจะทำให้นักท่องเที่ยวได้อ่านป้ายเตือน เพราะนั่นหมายถึง การกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบในสิ่งที่อุทยานแห่งชาติต้องการจะสื่อสารนั่นเอง

ภูมิหลังกับพฤติกรรมกรรมการอ่านป้ายเตือน

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว กับพฤติกรรมกรรมการอ่านป้ายเตือนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ตารางที่ 7) พบว่า

นักท่องเที่ยวอ่านป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ มีจำนวน 383 คน โดยนักท่องเที่ยวหญิงมีพฤติกรรมอ่านป้ายมากกว่านักท่องเที่ยวชาย คิดเป็นร้อยละ 50.7 และ 49.3 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายประเภทนี้ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 15 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมาคือ 26 – 35 ปี และมากกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.5 และ 9.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.8 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี และ

สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.6 และ 9.7 ตามลำดับ เดินทางมาเป็นกลุ่มขนาดกลาง (3 – 5 คน) คิดเป็นร้อยละ 31.1 รองลงมาคือ กลุ่มค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน) กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน) และ กลุ่มขนาดเล็ก (1 -2 คน) คิดเป็นร้อยละ 30.0, 19.6 และ 19.3 ตามลำดับ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 68.4 รองลงมาคือ มาเป็นครั้งที่ 2 และ มาเป็นครั้งที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 19.1 และ 12.5 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวอ่านป้ายที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม มีจำนวน 336 คน พบว่านักท่องเที่ยวหญิงมีพฤติกรรมอ่านป้ายมากกว่านักท่องเที่ยวชาย คิดเป็นร้อยละ 51.2 และ 48.8 ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายประเภทนี้ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 15 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาคือ 26 – 35 ปี และ มากกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.3 และ 8.9 ตามลำดับ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.1 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 22.4 และ 9.6 ตามลำดับ เดินทางมาเป็นกลุ่มขนาดกลาง (3 – 5 คน) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาคือ กลุ่มค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน) กลุ่มขนาดเล็ก (1 -2 คน) และ กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน) คิดเป็นร้อยละ 29.5, 19.0 และ 18.8 ตามลำดับ และพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมาคือ มาเป็นครั้งที่ 2 และ มาเป็นครั้งที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 18.8 และ 12.8 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวอ่านป้ายที่มีเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย มีจำนวน 305 คน พบว่านักท่องเที่ยวหญิงมีพฤติกรรมอ่านป้ายเดือนมากกว่านักท่องเที่ยวชาย คิดเป็นร้อยละ 53.8 และ 46.2 ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายประเภทนี้ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 15 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาคือ 26 – 35 ปี และ มากกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.5 และ 9.8 ตามลำดับ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.8 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.7 และ 8.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เดินทางมาเป็นกลุ่มขนาดกลาง (3 – 5 คน) คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาคือ กลุ่มค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน) กลุ่มขนาดเล็ก (1 -2 คน) และ กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน) คิดเป็นร้อยละ 29.8, 19.7 และ 18.4 ตามลำดับ และพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมาคือ มาเป็นครั้งที่ 2 และ มาเป็นครั้งที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 19.7 และ 11.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือนที่มีข้อความแตกต่างกัน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ภูมิภาค	นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือน					
	ข้อความเชิง ขอร้องหรือขอ ความร่วมมือ (n=383)		ข้อความอธิบาย เหตุผลของ การห้าม (n=336)		ข้อความเชิงบังคับ และระบุโทษตาม กฎหมาย (n=305)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
- ชาย	189	49.3	164	48.8	141	46.2
- หญิง	194	50.7	172	51.2	164	53.8
อายุ ($\bar{X} = 25.3$)						
- 15 – 25 ปี	232	60.6	201	59.8	185	60.7
- 26 – 35 ปี	113	29.5	105	31.3	90	29.5
- มากกว่า 35 ปี	38	9.9	30	8.9	30	9.8
ระดับการศึกษา						
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	90	23.6	75	22.4	72	23.7
- ปริญญาตรี	255	66.8	228	68.1	206	67.8
- สูงกว่าปริญญาตรี	37	9.7	32	9.6	26	8.6
ขนาดกลุ่ม						
- กลุ่มขนาดเล็ก(1- 2 คน)	74	19.3	64	19.0	60	19.7
- กลุ่มขนาดกลาง (3 - 5 คน)	119	31.1	110	32.7	98	32.1
- ค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	115	30.0	99	29.5	91	29.8
- กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	75	19.6	63	18.8	56	18.4
ประสบการณ์การท่องเที่ยว						
- มาเป็นครั้งแรก	262	68.4	230	68.5	209	68.5
- มาเป็นครั้งที่ 2	73	19.1	63	18.8	60	19.7
- มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	48	12.5	43	12.8	36	11.8

การทดสอบสมมุติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนต่างกัน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว กับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนที่มีข้อความแตกต่างกันทั้ง 3 ประเภท ของ นักท่องเที่ยว โดยใช้ Chi-square พบว่า

เพศของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไม่ว่าจะนักท่องเที่ยวจะเพศหญิงหรือเพศชาย ก็มีพฤติกรรมการอ่านป้ายไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนของนักท่องเที่ยว

เพศ	พฤติกรรมการอ่าน		รวม
	ไม่อ่าน	อ่าน	
ชาย	178 (26.5)	494 (73.5)	672 (100)
	(12.9)	(35.8)	(48.7)
หญิง	178 (25.1)	530 (74.9)	708 (100)
	(12.9)	(38.4)	(51.3)
รวม	356 (25.8)	1,024 (74.2)	1,380 (100)
	(25.8)	(74.2)	(100.0)

Pearson Chi-square (χ^2) = 0.327; df = 1, Sig. 0.568

อายุของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Pearson Chi-square (χ^2) = 8.003; df = 2, Sig. 0.018 ซึ่งเป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี มีพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนมากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 26 – 35 ปี และมากกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.8, 23.2 และ 7.1 ตามลำดับ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมการอ่านป๊ายเดือนของนักท่องเที่ยว

อายุ	พฤติกรรมการอ่าน		รวม
	ไม่อ่าน	อ่าน	
15 – 25 ปี	243 (28.2)	618 (71.8)	861 (100)
	(17.6)	(44.8)	(62.4)
26 – 35 ปี	91 (22.8)	308 (77.2)	399 (100)
	(6.6)	(22.3)	(28.9)
มากกว่า 35 ปี	22 (18.3)	98 (81.7)	120 (100)
	(1.6)	(7.1)	(8.7)
รวม	356 (25.8)	1,024 (74.2)	1,380 (100)
	(25.8)	(74.2)	(100.0)

Pearson Chi-square (χ^2) = 8.003; df = 2, Sig. 0.018

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวยุคที่มีอายุน้อยกว่าวัยอื่นๆ อธิบายได้ว่า ในกลุ่มนักท่องเที่ยวยุคที่มีอายุมากกว่า 35 ปี ถือว่าอยู่ในวัยผู้ใหญ่ หรือเป็นวัยทำงาน รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีวุฒิภาวะเพียงพอ ในขณะที่วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยเรียนหรือบางส่วนพึงจะจบการศึกษาไม่นานนักและค่อนข้างเคยชินกับการห้าม ไม่ว่าจะเป็กฎระเบียบของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาหรือกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนด ประภาเพ็ญ (2520) อธิบายไว้ว่า “อายุ” มีผลต่อทัศนคติของบุคคล ผู้ใหญ่มักจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ยาก ซึ่งมีผลต่อทัศนคติของเขาเองที่มีต่อสิ่งต่างๆ ในสังคม ดังนั้นการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมย่อมทำได้ยากในกลุ่มคนที่มีอายุ ซึ่งตรงกันข้ามกับวัยรุ่นที่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม และการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก็มีผลต่อการเปลี่ยนหรือสร้างทัศนคติของบุคคลเหล่านั้นด้วย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับพฤติกรรมการอ่านป๊าย พบว่า ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านป๊ายเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Pearson Chi-square (χ^2) = 24.070; df = 2, Sig. 0.000 ซึ่งเป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 10) โดยนักท่องเที่ยวนั้นที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรี มีสัดส่วนของคนี่อ่านป๊ายมากกว่าคนที่ไม่อ่านป๊าย คิดเป็นร้อยละ 84.9 และ 15.1 รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี ดังนั้น อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จึงควรวหาวิธีการในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีสนใจที่จะอ่านป๊ายมากขึ้น

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับพฤติกรรมการอ่านป๊ายเดือนของนักท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	พฤติกรรมการอ่าน		รวม
	ไม่อ่าน	อ่าน	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	42 (15.1) (3.1)	237 (84.9) (17.3)	279 (100) (20.4)
ปริญญาตรี	283(29.1) (20.6)	689 (70.9) (50.3)	972 (100) (70.9)
สูงกว่าปริญญาตรี	25 (20.8) (1.8)	95 (79.2) (6.9)	120 (100) (8.8)
รวม	350 (25.5) (25.5)	1,021 (74.5) (74.5)	1,371(100) (100.0)

Pearson Chi-square (χ^2) = 24.070; df = 2, Sig. 0.000

ขนาดกลุ่มที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการอ่านป๊ายเดือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า Pearson Chi-square (χ^2) = 9.583; df = 3, Sig. 0.022 ซึ่งเป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นกลุ่มขนาดกลาง (3 – 5 คน) มีพฤติกรรมการอ่านป๊ายมากที่สุด รองลงมาคือ ขนาดค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน) กลุ่มขนาดเล็ก (1 – 2 คน) และกลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน) คิดเป็นร้อยละ 23.7, 22.1, 14.3 และ 14.1 ตามลำดับ ปรากฏดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดกลุ่มกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเดือนของนักท่องเที่ยว

ขนาดกลุ่ม	พฤติกรรมการอ่าน		รวม
	ไม่อ่าน	อ่าน	
กลุ่มขนาดเล็ก (1 - 2 คน)	51 (20.5)	198 (79.5)	249 (100)
	(3.7)	(14.3)	(18.0)
กลุ่มขนาดกลาง (3 – 5 คน)	123 (27.3)	327 (72.7)	450 (100)
	(8.9)	(23.7)	(32.6)
กลุ่มขนาดค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	94 (23.6)	305 (76.4)	399 (100)
	(6.8)	(22.1)	(28.9)
กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	88 (31.2)	194 (68.8)	282 (100)
	(6.4)	(14.1)	(20.4)
รวม	356 (25.8)	1,024 (74.2)	1,380 (100)
	(25.8)	(74.2)	(100.0)

Pearson Chi-square (χ^2) = 9.583; df = 3, Sig. 0.022

ขนาดกลุ่มมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านป้ายเดือน โดยพบว่า โดยเฉลี่ย นักท่องเที่ยวกลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน) มีพฤติกรรมการอ่านป้ายน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของสุพล (2546) ซึ่งพบว่า นักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมดูนกในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ เป็นกลุ่มขนาดใหญ่มีพฤติกรรมเชิงลบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.9 นอกจากนี้ Swearingen and Johnson (1988) พบว่า ขนาดกลุ่มของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ กล่าวคือ สมาชิกในกลุ่ม 1 คน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบก็จะทำให้สมาชิกในกลุ่มทั้งหมดละเมิดกฎระเบียบไปด้วย และการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยว ในกิจกรรมเดินป่าเพิ่มมากขึ้นเมื่อขนาดกลุ่มมากขึ้น (1988, อ้างถึงใน คมเชษฐา, 2545)

นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการอ่านป้ายเดือนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไม่ว่านักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเป็นครั้งแรก ครั้งที่ 2 หรือเดินทางมาตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ก็มีพฤติกรรมการอ่านป้ายไม่แตกต่างกัน และไม่เป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน

ประสบการณ์การท่องเที่ยว	พฤติกรรมการอ่าน		รวม
	ไม่อ่าน	อ่าน	
มาเป็นครั้งแรก	265 (27.4)	701 (72.6)	966 (100)
	(19.2)	(50.8)	(70.0)
มาเป็นครั้งที่ 2	59 (23.1)	196 (76.9)	255 (100)
	(4.3)	(14.2)	(18.5)
มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	32 (20.1)	127 (79.9)	159 (100)
	(2.3)	(9.2)	(11.5)
รวม	356 (25.8)	1,024 (74.2)	1,380 (100)
	(25.8)	(74.2)	(100.0)

Pearson Chi-square (χ^2) = 4.964; df = 2, Sig. 0.084

ผลการศึกษาดังกล่าว บ่งชี้ถึงภูมิหลังของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาและขนาดกลุ่ม ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับเพศ และประสบการณ์การท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์มีพฤติกรรมการอ่านป้ายดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน

ปัจจัยเกี่ยวกับภูมิหลัง	Pearson Chi-square (χ^2)	ผลการทดสอบทางสถิติ(Sig.)
เพศ	0.337	0.568
อายุ	8.003	0.018*
ระดับการศึกษา	24.070	0.000**
ขนาดกลุ่ม	9.583	0.022*
ประสบการณ์การท่องเที่ยว	4.964	0.084

พฤติกรรมตอบสนองต่อข้อความในป้าย

การศึกษาพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อข้อความในป้ายเดือน เลือกพิจารณาเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมอ่านป้ายเดือน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลการเดือน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกต่อป้ายเดือนที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม ซึ่งมีข้อความระบุว่า “หน้าผาสงูชันและอันตราย เพื่อความปลอดภัยของท่าน โปรดอย่ายื่นชิลริมหน้าผา” มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.9 รองลงมาคือ ป้ายเดือนที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ซึ่งมีข้อความ “อันตราย โปรดอย่ายื่นชิลริมหน้าผา” นักท่องเที่ยว มีพฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายเดือนในทางบวกคิดเป็นร้อยละ 83.8 และป้ายเดือนที่มีข้อความในเชิงบังคับและระบุนโทษตามกฎหมาย มีข้อความระบุว่า “ห้ามยื่นชิลริมหน้าผา ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่ มีโทษปรับ 500 บาท” นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 75.1 รายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมตอบสนองต่อป้ายเดือนของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเดือน จำแนกตามประเภทของข้อความในป้ายเดือน

ประเภทของป้ายเดือน	พฤติกรรมตอบสนองต่อป้าย			
	พฤติกรรมบวก		พฤติกรรมลบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้อง หรือขอความร่วมมือ (n = 383)	321	83.8	62	16.2
ป้ายที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม (n = 336)	282	83.9	54	16.1
ป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับ และระบุนโทษตามกฎหมาย (n = 305)	229	75.1	76	24.9

ข้อความในป้ายเดือนถือว่าเป็นสิ่งเร้าประเภทหนึ่งที่จะกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าป้ายดังกล่าวจะสามารถกระตุ้นหรือ ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวตอบสนองหรือไม่ การศึกษาครั้งนี้จึงจำเป็นต้องทำการ

ทดสอบว่าข้อความที่บรรจุลงในแผ่นป้ายมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการคัดเลือกข้อความที่เหมาะสมในการจัดทำป้ายเตือนของอุทยานแห่งชาติต่อไป

การทดสอบสมมุติฐานที่ 3_ ป้ายเตือนที่มีข้อความต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือนต่างกัน

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อความในป้ายเตือน กับพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยว เลือกพิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือน ทั้งนี้เนื่องจากถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับข้อมูลการเตือนจากอุทยานแห่งชาติ และสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่อ่านป้าย ถือว่าเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับข้อมูลการเตือนหรือสิ่งเร้าจากอุทยานแห่งชาติ ดังนั้นจากการศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวโดยใช้ Chi-square พบว่า ข้อความในป้ายเตือนที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่า Pearson Chi-square (χ^2) = 10.849; df = 2, Sig. 0.004 ปรากฏดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อความในป้ายเตือนกับพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือน

ป้ายเตือน	พฤติกรรมตอบสนอง		รวม
	ตอบสนองทางลบ	ตอบสนองทางบวก	
ป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้อง หรือขอความร่วมมือ	62 (16.2) (6.1)	321 (83.8) (31.3)	383 (100) (37.4)
ป้ายที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม	54 (16.1) (5.3)	282 (83.9) (27.5)	336 (100) (32.8)
ป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับ และระบุโทษตามกฎหมาย	76 (24.9) (7.4)	229 (75.1) (22.4)	305 (100) (29.8)
รวม	192 (18.8) (18.8)	832 (81.2) (81.2)	1,024 (100) (100.0)

Pearson Chi-square (χ^2) = 10.849; df = 2, Sig. 0.004

ป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ เป็นการบอกข้อมูลข่าวสารธรรมดา ที่อุทยานแห่งชาติต้องการจะสื่อสารไปยังนักท่องเที่ยวให้รับรู้ว่าเขาควรปฏิบัติตัวเช่นไร โดยใช้ข้อความ “อันตราย โปรดอย่ายื่นชัตริมน้ำผา” จะเห็นว่าเป็นการเตือนด้วยข้อความที่สุภาพ แต่ไม่ได้มีการอธิบายว่าหากนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตามแล้วผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร แต่จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายประเภทนี้มีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกถึงร้อยละ 83.8 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชอบที่จะให้อุทยานแห่งชาติสื่อสารกับนักท่องเที่ยวแบบขอร้องเชิงสุภาพจะทำตามมากกว่า ดังนั้น ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือจึงมีความเหมาะสมที่อุทยานแห่งชาติสามารถใช้เป็นทางเลือกเพื่อการจัดการป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติต่อไป

ป้ายเตือนที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม หมายถึงข้อความในป้ายอธิบายว่า “หน้าผาสูงชันและอันตราย เพื่อความปลอดภัยของท่าน โปรดอย่ายื่นชัตริมน้ำผา” ข้อความดังกล่าวเป็นการอธิบายให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้น กล่าวคือ หากนักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม ผลที่จะตามมาคือ ความปลอดภัยของตัวเองซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกมากที่สุดถึงร้อยละ 83.9 แสดงว่า นักท่องเที่ยวชอบที่จะให้อุทยานแห่งชาติแสดงเหตุผลของการเตือน และมีพฤติกรรมคล้อยตามมากที่สุด ดังนั้น ป้ายเตือนที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม จึงมีความเหมาะสมและสามารถเป็นทางเลือกสำหรับการจัดการป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ

ป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย ในที่นี้หมายถึง ข้อความในป้ายอธิบายว่า “ห้ามยื่นชัตริมน้ำผา ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ มีโทษปรับ 500 บาท” เป็นการอธิบายให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้น กล่าวคือ หากนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมในทางลบหรือยื่นชัตริมน้ำผา จะได้รับผลของการกระทำคือ การถูกปรับ 500 บาท ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่พึงปรารถนา และหากนักท่องเที่ยวกลัวการถูกจับหรือปรับก็ต้องไม่ยื่นชัตริมน้ำผา จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกร้อยละ 75.1 และส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกน้อยที่สุด ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าป้ายเตือนประเภทที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย มีความเหมาะสมน้อยที่สุดหากเปรียบเทียบกับข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ และป้ายอธิบายเหตุผลของการห้าม

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับ ใน Knudson *et al.* (1995) ซึ่งพบว่า เมื่อมีการติดโปสเตอร์สื่อความหมาย แผ่นปลิว รูปลอก ป้าย วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ที่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ขับเรือ ใน Detroit Lake ผู้ขับเรือยินยอมปฏิบัติตามเครื่องหมายเตือนในทะเลสาบ กล่าวคือ เรือเร็ว ขับเข้ามาบริเวณที่มีเครื่องหมายเตือนอันตรายลดลงร้อยละ 53 การฝ่าฝืนของนักสกีน้ำลดลงร้อยละ 70 โดยพบว่าแผ่นปิดประกาศ และสัญลักษณ์ตามข้างทาง เป็นสื่อที่ส่งผลมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า การเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบของแผ่นพับสื่อความหมายสามารถลดปริมาณการทำลายต้นไม้ และปริมาณขยะได้อย่างน้อยร้อยละ 50 ซึ่งการใช้ข้อมูลเชิงบังคับจะส่งผลกระทบต่อผู้อ่านเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้หากมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ปราศจากข้อความเชิงบังคับจะสามารถลดปริมาณการทำลายลงได้อย่างน้อยร้อยละ 80 ซึ่ง สุรเชษฐ์ (2539) แนะนำว่า ในการเลือกข้อมูลสำหรับการสื่อสารเพื่อให้นำไปสู่การเข้าใจถึงปัญหาและการแก้ไขเฉพาะเรื่องเฉพาะอย่างนั้น ควรอธิบายถึงปัญหาให้ชัดเจน ประเภทของพฤติกรรมที่สร้างปัญหา และจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไรจึงจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ถ้าหากแนวคิดและเหตุผลของการให้มีการเปลี่ยนแปลงชัดเจน ผู้มาเยือนก็สามารถจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ได้

นภวรรณ และคณะ (2541) ได้แนะนำการไว้ว่า ป้ายคำเตือน/ ข้อห้ามไม่ควรขึ้นต้นด้วย “อย่า” หรือ “ห้าม” เนื่องจากจะทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกต่อต้าน ควรใช้ข้อความที่สุภาพอ่อนน้อม สั้นกะทัดรัด ชัดเจน ในลักษณะของการแนะนำ ช่วยให้เกิดทัศนคติในทางสร้างสรรค์และขอความร่วมมือ และหากเป็นไปได้ควรแฝงไว้ด้วยเหตุผลของข้อห้ามดังกล่าว นอกจากนี้ ปนัดดา (2550) ได้ตั้งข้อสังเกตเทคนิคการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการตลาดของภาคเอกชนกับสื่อประชาสัมพันธ์ของภาครัฐที่ทำให้เห็นความแตกต่างและประสิทธิภาพหรือโอกาสที่จะประสบความสำเร็จของสื่อที่น่าสนใจ คือ ได้ชี้ให้เห็นว่าสื่อโฆษณาเพื่อส่งเสริมการตลาดจรรยาบรรณของภาคเอกชนต่างๆ มักใช้สโลแกนที่โดนใจและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กวัยรุ่น เน้นไลฟ์สไตล์ที่เป็นวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น มิโอ สุดขีดเทรนซ่า จุดหมายคือ ทุกที่ที่เราอยากไป แรงเกินพิกัด รอบจัดเกินตัว หรือ สายพันธ์เอ็กซ์ เร้าใจเกินพิกัด สื่อโฆษณาเหล่านี้แทรก สร้าง ชิมชับ หล่อหลอมวัฒนธรรมการขับซิ่ง และการใช้ชีวิตของวัยรุ่นอย่างสอดคล้องเหมาะสมและลงตัว ในขณะที่สื่อประชาสัมพันธ์ภาครัฐเพื่อรณรงค์การขับซิ่งปลอดภัยมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด เช่น “ปีใหม่ขับซิ่งปลอดภัย ตรวจสอบสภาพรถก่อนใช้ ศึกษาเส้นทางก่อนไป” จะเห็นว่าข้อความที่ใช้อัดแน่นไปด้วยกฎจราจร หรือ “มาแล้วขับเปรียบเสมือนคนปัญญาอ่อน” “ขอร้องอย่ามาตายแถวนี้” ซึ่งเป็นข้อความที่มีลักษณะเสียดสี และกระทบกระทั่ง

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน

การศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง โดยการใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง และเลือกพิจารณา เฉพาะนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือนเท่านั้น เนื่องจากถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลการเตือน จากอุทยานแห่งชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยอย่างยิ่งกับป้ายที่บอกเหตุผลของการห้ามมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 เห็นด้วยกับป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความในป้ายเตือน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่เห็นใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)			
● ป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้อง “อันตราย โปรดอย่ายื่นชดริมหน้าผา” (n=383)	176 (46.0)	122 (31.9)	74 (19.3)	9 (2.3)	2 (0.5)	4.20	0.87	เห็นด้วย
● ป้ายที่มีข้อความบอกเหตุผลของการห้าม “หน้าผาสงชันและอันตราย เพื่อความปลอดภัยของท่าน โปรดอย่ายื่นชดริมหน้าผา” (n=336)	219 (65.2)	73 (21.7)	41 (12.2)	2 (0.9)	0 (0.0)	4.51	0.74	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
● ป้ายที่มีข้อความในเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย “ห้ามยื่นชดริมหน้าผา ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่มีโทษปรับ 500 บาท” (n=305)	139 (45.6)	78 (25.6)	66 (21.6)	10 (3.3)	12 (3.9)	4.06	1.08	เห็นด้วย

นอกจากนี้ จากการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 460 คน พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับป้ายเตือนที่มีลักษณะข้อความที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกกลัวถึงผลที่จะตามมา เช่น “หน้าผาสองอันตราย ตกตายมาแล้วหลายศพ” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และ นักท่องเที่ยวไม่แน่ใจสำหรับกับข้อความที่มีลักษณะประชดประชัน เช่น “ยื่นชดริมน้ำผา ท่านอาจได้เป็นผู้พิชิตที่แท้จริง” โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เห็นว่าในเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีป้ายเตือนอันตรายจากการตกหน้าผา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และเชื่อว่าป้ายดังกล่าวจะช่วยในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวได้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รายละเอียดดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในประเด็นต่างๆ

(n = 460)

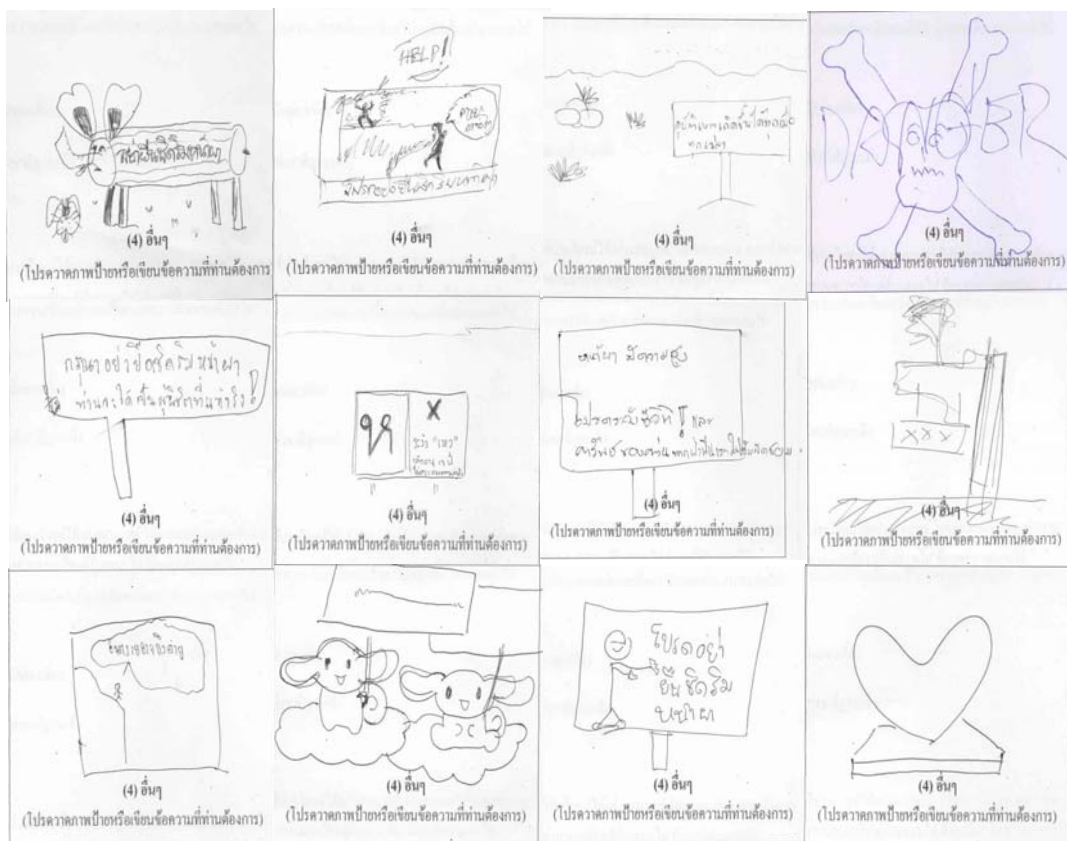
ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (ค่าคะแนน)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)			
- ป้ายเตือนควรเป็นข้อความที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกกลัวถึงผลที่จะตามมา	32.8 (151)	25.2 (116)	19.8 (91)	14.6 (21)	7.6 (35)	3.61	1.28	เห็นด้วย
- ป้ายเตือนควรเป็นข้อความที่มีลักษณะประชดประชัน	14.8 (68)	10.4 (48)	16.1 (74)	23.9 (110)	34.8 (160)	2.47	1.42	ไม่แน่ใจ
- ความสามารถของป้ายเตือนในภาพรวมต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	40.7 (165)	29.6 (118)	27.4 (111)	2.5 (10)	0.2 (1)	4.08	0.89	เห็นด้วย

นอกจากนี้จากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปลักษณะของป้ายเตือน ยังพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการปรับปรุงป้ายให้มีรูปลักษณะที่น่าสนใจขึ้น ร้อยละ 58.70 และเห็นว่าป้ายที่มีอยู่เดิม (ป้ายที่ออกแบบและติดตั้งสำหรับการศึกษาในครั้งนี้) มีความเหมาะสมดีแล้ว คิดเป็น ร้อยละ 41.30 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เห็นว่าควรมีการปรับปรุงรูปลักษณะของป้ายเตือนนั้น พบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 64.1 เห็นว่าควรปรับปรุงป้ายให้มีรูปแบบให้เป็นภาพการ์ตูนเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องอ่านข้อความ ร้อยละ 18.9 เห็นว่าควรปรับปรุงป้ายให้มีรูปแบบทรงสี่เหลี่ยมง่ายๆ แต่เน้นที่ความชัดเจนของข้อความ และนักท่องเที่ยวร้อยละ 8.9 เห็นว่ารูปลักษณะของป้ายควรมีลักษณะรูปทรงอิสระ (free form) และมีข้อความชัดเจน ควรเป็นรูปแบบอื่นๆ ร้อยละ 8.1 ตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำแนกตามรูปลักษณะของป้ายเตือน

		(n = 270)	
	รูปลักษณะของป้าย	จำนวน	ร้อยละ
- ภาพการ์ตูน		173	64.10
- ออกแบบง่ายๆ ทรงเรขาคณิต		51	18.90
- ป้ายรูปทรงอิสระ		24	8.90
- อื่นๆ		22	8.10

นักท่องเที่ยวที่เห็นว่ารูปลักษณะของป้ายควรเป็นรูปแบบอื่นๆ นั้น ได้แสดงความคิดเห็น โดยการเขียนข้อความ และวาดภาพเสนอแนะดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 รูปลักษณะของป้ายเตือนลักษณะต่างๆ จากการเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาตัวชี้วัดการรับรู้และความเข้าใจความแตกต่างของความหมายภาษาสัญลักษณ์ ในสัญลักษณ์การจราจรของ Dewar and Ells (1997) ซึ่งพบว่า การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์จะประสบความสำเร็จได้เมื่อผู้ถูกทดสอบรู้สึกชอบ นอกจากนี้ การศึกษาเกี่ยวกับระบบป้ายในอุทยานแห่งชาติของ National Park Service (1987) ยังพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการข้อความจำขึ้น โดยเฉพาะในรูปแบบของการ์ตูนเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเรียกร้องมากที่สุด นภวรรณและคณะ (2541) แนะนำไว้ว่า ควรมีการใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่เป็นสากล (ยกเว้นสัญลักษณ์เกี่ยวกับกฎระเบียบเฉพาะเรื่องในพื้นที่ๆ ไม่มีสัญลักษณ์สากล) และใช้สัญลักษณ์แทนตัวอักษรให้มากที่สุดเท่าที่สามารถกระทำได้เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว โดยแบบตัวหนังสือ ป้ายทุกลักษณะที่มีชื่อ หรือคำบรรยาย ควรมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ในแผ่นป้ายเดียวกัน การออกแบบป้ายควรเน้นความเรียบง่าย ใช้วัสดุที่หาง่ายในพื้นที่เพื่อความกลมกลืนกับ

สภาพธรรมชาติ และเพื่อให้ง่ายต่อการซ่อมแซมและบำรุงรักษา และสีที่ใช้ควรเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งพื้นที่ (และทุกพื้นที่ ถ้าเป็นไปได้) สีที่เหมาะสมสำหรับเป็นสีพื้น คือ สีน้ำตาลเข้มหรือสีโอ๊ก ส่วนสีตัวอักษรควรใช้สีขาว หรือสีเหลือง หรือสีที่เป็นส่วนผสมของสีขาวกับสีเหลือง เอ็นดู (2543) อธิบายว่า สีมีผลต่ออารมณ์และการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งมีความเคยชินกับการตีความหมายของสีอยู่แล้ว เช่น สีแดง มักใช้กับป้ายคำเตือน หรือป้ายฉุกเฉิน การใช้สีจึงมีประโยชน์มากต่อการสร้างป้ายสัญลักษณ์ ผลการศึกษาจึงชี้ให้เห็นความสำคัญของการออกแบบ อันจะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกชอบ เช่น การออกแบบเป็นรูปการ์ตูน เพื่อจะกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอ่านป้ายเตือน และมีพฤติกรรมในทางบวกเพิ่มขึ้น

การทดสอบสมมุติฐานที่ 4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อป้ายเตือนที่มีข้อความแตกต่างกัน

การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความในป้ายเตือนที่แตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติ F-test พบว่า ป้ายเตือนที่มีข้อความแตกต่างกันักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อป้ายเตือนดังกล่าวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการห้ามมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.512 รองลงมาคือ ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ค่าเฉลี่ย 4.204 และ ข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 4.056 และเมื่อนำค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความความในป้ายเตือนที่แตกต่างกัน มาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ กับข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม กับข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปรากฏดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
จำแนกตามข้อความในป้ายเตือน

ข้อความ ในป้ายเตือน	n	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่		
							ข้อความ เชิงขอร้อง หรือขอ ความ ร่วมมือ	ข้อความ อธิบาย เหตุผลของ การห้าม	ข้อความเชิง บังคับและ ระบุโทษ ตาม กฎหมาย
- ข้อความเชิง ขอร้องหรือขอ ความร่วมมือ	383	4.204	0.868	21.843	2	0.000	-	*	-
- ข้อความ อธิบายเหตุผล ของการห้าม	336	4.512	0.741				-	-	*
- ข้อความเชิง บังคับและระบุ โทษตาม กฎหมาย	305	4.056	1.076				-	-	-

ผลการศึกษาชี้ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของตัวกลางในการสื่อ
ความหมายการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม แก่นักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว จังหวัด
จันทบุรี ของบุษบง (2534) ซึ่งพบว่า ข้อความ บนแผ่นป้ายที่นักท่องเที่ยวชอบมากที่สุด คือ
“ท่องเที่ยวเพลินตา ถ้าทิ้งของถูกที่” และชอบน้อยที่สุด คือ “ห้ามจับปลา” ซึ่งหมายถึงนักท่องเที่ยว
ชอบป้ายที่มีข้อความบอกเหตุผลมากกว่าข้อความข้อความที่เป็นการสั่งหรือห้าม เนื่องจากความคิดเห็น
เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการยอมรับ
หรือต่อต้าน ชอบ ไม่ชอบ หรือเฉยๆ ที่มีอาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ และไม่จำเป็นต้อง
เหมือนกันเสมอไป ส่วนจะแสดงออกมาในระดับความรู้สึกที่ชอบมาก หรือชอบน้อย นั่นคือ
ระดับความพึงพอใจ โดยที่บุคคลเลือกที่จะรับหรือเลือกให้ความสนใจเฉพาะสิ่งที่เขาชอบหรือนำ
ความพอใจมาให้ และในขณะที่เดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะไม่ให้ความสนใจกับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์
ที่เขาไม่ชอบ ซึ่งจะสามารถเชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคลได้ (ประภาพัญญ์, 2520; วิภาพร,
2543; วิชาญ, 2544)

ดังนั้น ในการจัดการเกี่ยวกับป้ายเตือน อุทยานแห่งชาติจำเป็นต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เนื่องจากจะส่งผลถึงความพึงพอใจ และพฤติกรรมที่จะแสดงออกมาของนักท่องเที่ยวด้วย และจากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับข้อความอธิบายเหตุผลของการห้ามมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ และป้ายเตือนที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย ผลจากการศึกษานี้สามารถเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของอุทยานแห่งชาติในการเลือกใช้ประเภทของป้ายเตือนได้ นั่นคือ หากคำนึงถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวแล้ว ข้อความอธิบายเหตุผลของการห้ามเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด และข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมายมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ภูมิหลังกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อป้ายเตือน

การศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับภูมิหลังของนักท่องเที่ยว อันประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว กับระดับความคิดเห็นที่มีต่อข้อความในป้ายเตือน 3 ประเภท เลือกรับพิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวที่อ่านป้าย ผลปรากฏดังนี้

ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ

การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายประเภทนี้ จำนวน 383 คน พบว่า นักท่องเที่ยวชายเห็นด้วยกับข้อความนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ในขณะที่นักท่องเที่ยวหญิงเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความดังกล่าว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 นักท่องเที่ยวที่อายุระหว่าง 15 – 25 ปี เห็นด้วยกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ในขณะที่อายุระหว่าง 26 – 35 ปี และมากกว่า 35 ปี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และ 4.32 ตามลำดับ ระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยกับข้อความ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.22 สำหรับขนาดกลุ่ม พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นกลุ่มขนาดเล็ก (1-2 คน) และ ขนาดกลาง (3-5 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนี้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และ 4.22 ส่วนที่มาเป็นกลุ่มขนาดค่อนข้างใหญ่ (6-10 คน) และกลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน) เห็นด้วยกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ 4.05 ตามลำดับ ประสบการณ์การท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นครั้งแรก

และเดินทางมาเป็นครั้งที่ 2 เห็นด้วยกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 4.13 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยงที่เดินทางมา 3 ครั้งขึ้นไป เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนี้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักท่องเที่ยงที่นักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ลักษณะภูมิหลัง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)			
เพศ (n=383)								
- ชาย	1 (0.3)	9 (2.3)	41 (10.7)	57 (14.9)	81 (21.1)	4.10	0.937	เห็นด้วย
- หญิง	1 (0.3)	0 (0.0)	33 (8.6)	65 (17.0)	95 (24.8)	4.30	0.785	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
อายุ (n=383)								
- 15 – 25 ปี	2 (0.5)	5 (1.3)	46 (12.0)	77 (20.1)	102 (26.6)	4.17	0.880	เห็นด้วย
- 26 – 35 ปี	0 (0.0)	4 (1.0)	22 (5.7)	31 (8.1)	56 (14.6)	4.23	0.886	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
- มากกว่า 35 ปี	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (1.6)	14 (3.7)	18 (4.7)	4.32	0.739	„

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)			
ระดับการศึกษา(n=382)								
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	1 (0.3)	4 (1.0)	17 (4.5)	24 (6.3)	44 (11.5)	4.18	0.966	เห็นด้วย
- ปริญญาตรี	1 (0.3)	5 (1.3)	48 (12.6)	85 (22.3)	116 (30.4)	4.22	0.844	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
- สูงกว่าปริญญาตรี	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (2.1)	13 (3.4)	16 (4.2)	4.22	0.787	„
ขนาดกลุ่ม (n=383)								
- กลุ่มขนาดเล็ก (1- 2 คน)	0 (0.0)	2 (0.5)	13 (3.4)	22 (5.7)	37 (9.7)	4.24	0.850	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
- กลุ่มขนาดกลาง (3 - 5 คน)	2 (0.5)	2 (0.5)	20 (5.2)	43 (11.2)	52 (13.6)	4.22	0.876	„
- ค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	0 (0.0)	2 (0.5)	21 (5.5)	33 (8.6)	59 (15.4)	4.17	0.905	เห็นด้วย
- กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	0 (0.0)	3 (0.8)	20 (5.2)	24 (6.3)	28 (7.3)	4.05	0.884	เห็นด้วย

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)			
ประสบการณ์การท่องเที่ยว								
(n=383)								
- มาเป็นครั้งแรก	1 (0.3)	6 (1.6)	53 (13.8)	80 (20.9)	122 (31.9)	4.20	0.857	เห็นด้วย
- มาเป็นครั้งที่ 2	1 (0.3)	2 (0.5)	15 (3.9)	23 (6.0)	32 (8.4)	4.13	0.961	,,
- มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	0 (0.0)	1 (0.3)	6 (1.6)	19 (5.0)	22 (5.7)	4.21	0.906	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม

การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายประเภทนี้ จำนวน 336 คน พบว่านักท่องเที่ยวทุกกลุ่มเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนี้ กล่าวคือ นักท่องเที่ยวทั้งชายและหญิงเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และ 4.59 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอายุ ได้แก่ อายุระหว่าง 15 – 25 ปี ระหว่าง 26 – 35 ปี และมากกว่า 35 ปี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45, 4.57 และ 4.73 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาทั้งต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53, 4.50 และ 4.56 ตามลำดับ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นกลุ่มขนาดเล็ก (1-2 คน) กลุ่มขนาดกลาง (3-5 คน) ขนาดกลุ่มค่อนข้างใหญ่ (6-10 คน) และกลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน) เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61, 4.56, 4.55 และ 4.29 ตามลำดับ และ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นครั้งแรก ครั้งที่ 2 และมากกว่า 3 ครั้ง ก็มีความคิดเห็นเหมือนกัน คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50, 4.52 และ 4.56 ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อป้ายเตือนข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ลักษณะภูมิหลัง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)			
เพศ (n=336)								
- ชาย	0 (0.0)	3 (0.9)	24 (7.1)	37 (11.0)	100 (29.8)	4.43	0.807	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- หญิง	0 (0.0)	0 (0.0)	17 (5.1)	36 (10.7)	119 (35.4)	4.59	0.665	„
อายุ (n=336)								
- 15 – 25 ปี	0 (0.0)	1 (0.3)	28 (8.3)	52 (15.5)	120 (35.7)	4.45	0.747	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 26 – 35 ปี	0 (0.0)	2 (0.6)	11 (3.3)	17 (5.1)	75 (22.3)	4.57	0.758	„
- มากกว่า 35 ปี	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (0.6)	4 (1.2)	24 (7.1)	4.73	0.583	„

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)			
ระดับการศึกษา (n=336)								
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	0 (0.0)	1 (0.3)	10 (3.0)	12 (3.6)	52 (15.5)	4.53	0.777	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ปริญญาตรี	0 (0.0)	2 (0.6)	27 (8.1)	53 (15.8)	146 (43.6)	4.50	0.736	„
- สูงกว่าปริญญาตรี	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (0.9)	8 (2.4)	21 (6.3)	4.56	0.669	„
ขนาดกลุ่ม (n=336)								
- กลุ่มขนาดเล็ก (1- 2 คน)	0 (0.0)	1 (0.3)	5 (1.5)	12 (3.6)	46 (13.7)	4.61	0.704	„
- กลุ่มขนาดกลาง (3 - 5 คน)	0 (0.0)	1 (0.3)	15 (4.5)	16 (4.8)	78 (23.2)	4.56	0.761	„
- ก่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (2.7)	27 (8.0)	63 (18.8)	4.55	0.659	„
- กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	0 (0.0)	1 (0.3)	12 (3.6)	18 (5.4)	32 (9.5)	4.29	0.831	„

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)			
ประสบการณ์การท่องเที่ยว (n=336)								
- มาเป็นครั้งแรก	0 (0.0)	2 (0.6)	30 (8.9)	49 (14.6)	149 (44.3)	4.50	0.752	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- มาเป็นครั้งที่ 2	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (2.7)	12 (3.6)	42 (12.5)	4.52	0.737	„
- มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	0 (0.0)	1 (0.3)	2 (0.6)	12 (3.6)	28 (8.3)	4.56	0.700	„

ข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย

การศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย จากนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายประเภทนี้ จำนวน 305 คน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว กล่าวคือ นักท่องเที่ยวทั้งชายและหญิงเห็นด้วยกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และ 4.17 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอายุ ได้แก่ อายุระหว่าง 15–25 ปี ระหว่าง 26–35 ปี และมากกว่า 35 ปี เห็นด้วยกับข้อความนี้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94, 4.15 และ 3.80 ตามลำดับ สำหรับระดับการศึกษา พบว่า ท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาทั้งต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91, 4.06 และ 3.78 ตามลำดับ ส่วนขนาดกลุ่ม พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นกลุ่มขนาดเล็กเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ในขณะที่ กลุ่มขนาดกลาง (3-5 คน) ขนาดค่อนข้างใหญ่ (6-10 คน) และขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน) ก็เห็นด้วยกับข้อความ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92, 4.04

และ 3.81 ตามลำดับ สำหรับประสบการณ์การท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นครั้งแรก ครั้งที่ 2 และมากกว่า 3 ครั้ง ก็มีความคิดเห็นเหมือนกันคือเห็นด้วยกับข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01, 3.94 และ 3.98 ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย จำแนกตามลักษณะ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ลักษณะภูมิหลัง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)			
เพศ (n=305)								
- ชาย	10 (3.3)	5 (1.6)	31 (10.2)	35 (11.5)	60 (19.7)	3.92	1.196	เห็นด้วย
- หญิง	2 (0.7)	5 (1.6)	35 (11.5)	43 (14.1)	79 (25.9)	4.17	0.950	„
อายุ (n=305)								
- 15 – 25 ปี	6 (2.0)	7 (2.3)	44 (14.4)	53 (17.4)	75 (24.6)	3.94	1.061	„
- 26 – 35 ปี	3 (1.0)	2 (0.7)	15 (4.9)	21 (6.9)	49 (16.1)	4.15	0.988	„
- มากกว่า 35 ปี	3 (1.0)	1 (0.3)	7 (2.3)	4 (1.3)	15 (4.9)	3.80	1.472	„
ระดับการศึกษา (n=304)								
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	2 (0.7)	3 (1.0)	20 (6.6)	17 (5.6)	30 (9.9)	3.91	1.117	เห็นด้วย

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่แน่ใจ (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)			
- ปริญญาตรี	7 (2.3)	6 (2.0)	41 (13.5)	57 (18.8)	95 (31.3)	4.06	1.033	เห็นด้วย
- สูงกว่าปริญญาตรี	3 (1.0)	1 (0.3)	4 (1.3)	4 (1.3)	14 (4.6)	3.78	1.338	„
ขนาดกลุ่ม (n=305)								
- กลุ่มขนาดเล็ก (1- 2 คน)	0 (0.0)	2 (0.7)	14 (4.6)	14 (4.6)	30 (9.8)	4.23	0.921	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
- กลุ่มขนาดกลาง (3 - 5 คน)	4 (1.3)	3 (1.0)	22 (7.2)	29 (9.5)	40 (13.1)	3.92	1.134	เห็นด้วย
- ค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	6 (2.0)	2 (0.7)	14 (4.6)	26 (8.5)	43 (14.1)	4.04	1.039	„
- กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	2 (0.7)	3 (1.0)	16 (5.2)	9 (3.0)	26 (8.5)	3.81	1.189	„
ประสบการณ์การทำงาน (n=305)								
- มาเป็นครั้งแรก	7 (2.3)	4 (1.3)	46 (15.1)	57 (18.7)	95 (31.1)	4.01	1.076	เห็นด้วย
- มาเป็นครั้งที่ 2	3 (1.0)	5 (1.6)	13 (4.3)	14 (4.6)	25 (8.2)	3.94	1.076	„
- มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	2 (0.7)	1 (0.3)	7 (2.3)	7 (2.3)	19 (6.2)	3.98	1.165	„

ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความในป้ายเตือน 3 ประเภท ได้แก่ ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม และข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย ยังสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อข้อความในป้ายเตือนที่ต่างกัน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ภูมิภาค	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นนักท่องเที่ยว		
	ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ	ข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม	ข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย
เพศ			
- ชาย	4.10	4.43	3.92
- หญิง	4.30	4.59	4.17
อายุ ($\bar{X} = 25.3$)			
- 15 – 25 ปี	4.17	4.45	3.94
- 26 – 35 ปี	4.23	4.57	4.15
- มากกว่า 35 ปี	4.32	4.73	3.80
ระดับการศึกษา			
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.18	4.53	3.91
- ปริญญาตรี	4.22	4.50	4.06
- สูงกว่าปริญญาตรี	4.22	4.56	3.78
ขนาดกลุ่ม			
- กลุ่มขนาดเล็ก(1- 2 คน)	4.24	4.61	4.23
- กลุ่มขนาดกลาง (3 - 5 คน)	4.22	4.56	3.92
- ค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	4.17	4.55	4.04
- กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	4.05	4.29	3.81

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ภูมิภาค	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นนักท่องเที่ยว		
	ข้อความเชิง ขอร้องหรือขอ ความร่วมมือ	ข้อความอธิบาย เหตุผลของ การห้าม	ข้อความเชิง บังคับและระบุ โทษตาม กฎหมาย
ประสบการณ์การท่องเที่ยว			
- มาเป็นครั้งแรก	4.20	4.50	4.01
- มาเป็นครั้งที่ 2	4.13	4.52	3.94
- มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	4.21	4.56	3.98

การทดสอบสมมุติฐานที่ 5 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายข้อความเชิงขอร้องจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ก็มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความดังกล่าวไม่ต่างกัน รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ จำแนกตามเพศ

ภูมิภาค	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
เพศ						
- ชาย	189	4.101	0.937	-2.307	381	0.060
- หญิง	194	4.304	0.785			

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ F-test พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 25 สามารถสรุปได้ว่า ไม่ว่านักท่องเที่ยวจะมีอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างไร ก็มีระดับความคิดเห็นของต่อป้าย เตือนข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือไม่ต่างกัน

ตารางที่ 25 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิง ขอร้องหรือขอความร่วมมือ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยว

ภูมิหลัง	n	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
อายุ						
- 15 – 25 ปี	232	4.172	0.880	0.518	2	0.596
- 26 – 35 ปี	113	4.230	0.886			
- มากกว่า 35 ปี	38	4.316	0.739			
ระดับการศึกษา						
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	90	4.178	0.966	0.066	2	0.937
- ปริญญาตรี	255	4.216	0.844			
- สูงกว่าปริญญาตรี	37	4.216	0.786			
ขนาดกลุ่ม						
- กลุ่มขนาดเล็ก (1- 2 คน)	74	4.270	0.849	1.640	3	0.180
- กลุ่มขนาดกลาง (3 - 5 คน)	119	4.184	0.892			
- ค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	115	4.296	0.827			
- กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	75	4.027	0.900			
ประสบการณ์การท่องเที่ยว						
- มาเป็นครั้งแรก	262	4.206	0.869	0.461	2	0.631
- มาเป็นครั้งที่ 2	73	4.137	0.933			
- มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	48	4.292	0.771			

การทดสอบสมมุติฐานที่ 6 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม ต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่า นักท่องเที่ยวที่อ่าน ป้ายที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็น ต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการห้ามต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -2.056$, Sig. = 0.001) โดยที่นักท่องเที่ยวหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อข้อความดังกล่าวมากกว่านักท่องเที่ยว ชาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.593 และ 4.427 ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ความแตกต่างระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการ ห้าม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
ชาย	164	4.427	0.807	-2.056	316.016	0.001
หญิง	172	4.593	0.665			

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ F-test พบว่า นักท่องเที่ยวที่มี อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อข้อความ อธิบายเหตุผลของการห้ามต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดปรากฏดัง ตารางที่ 27 สามารถสรุปได้ว่า ไม่ว่านักท่องเที่ยวจะมีอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างไร ก็มีระดับความคิดเห็นต่อป้ายข้อความอธิบายเหตุผล ของการห้ามไม่ต่างกัน

ตารางที่ 27 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ภูมิหลัง	n	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
อายุ (X = 25.3)						
- 15 – 25 ปี	201	4.447	0.747	2.458	2	0.088
- 26 – 35 ปี	105	4.571	0.758			
- มากกว่า 35 ปี	30	4.733	0.583			
ระดับการศึกษา						
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	75	4.533	0.777	0.112	2	0.894
- ปริญญาตรี	228	4.504	0.736			
- สูงกว่าปริญญาตรี	32	4.562	0.669			
ขนาดกลุ่ม						
- กลุ่มขนาดเล็ก (1- 2 คน)	64	4.609	0.704	2.550	3	0.056
- กลุ่มขนาดกลาง (3 - 5 คน)	110	4.555	0.761			
- ค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	99	4.546	0.659			
- กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	63	4.286	0.831			
ประสบการณ์การท่องเที่ยว						
- มาเป็นครั้งแรก	230	4.500	0.752	0.121	2	0.886
- มาเป็นครั้งที่ 2	63	4.524	0.737			
- มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	43	4.558	0.700			

การทดสอบสมมุติฐานที่ 7 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมายต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($t = -1.989$, Sig. = 0.026) โดยที่นักท่องเที่ยวหญิงมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยมากกว่านักท่องเที่ยวชาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.171 และ 3.922 ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
ชาย	141	3.922	1.196	-1.989	265.991	0.026
หญิง	164	4.171	0.950			

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ F-test พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไม่ว่านักท่องเที่ยวจะมีอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ก็มีความคิดเห็นต่อข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมายไม่ต่างกัน รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อข้อความเชิง บังคับและระบุโทษตามกฎหมาย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และ ประสบการณ์การท่องเที่ยว

ภูมิหลัง	n	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
อายุ						
- 15 – 25 ปี	185	3.994	1.045	1.849	2	0.159
- 26 – 35 ปี	90	4.233	1.028			
- มากกว่า 35 ปี	30	3.900	1.348			
ระดับการศึกษา						
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	72	3.972	1.061	0.503	2	0.605
- ปริญญาตรี	206	4.102	1.038			
- สูงกว่าปริญญาตรี	26	3.962	1.399			
ขนาดกลุ่ม						
- กลุ่มขนาดเล็ก (1- 2 คน)	60	4.200	0.917	0.591	3	0.621
- กลุ่มขนาดกลาง (3 - 5 คน)	98	4.000	1.065			
- ค่อนข้างใหญ่ (6 – 10 คน)	91	4.077	1.147			
- กลุ่มขนาดใหญ่ (มากกว่า 10 คน)	56	3.964	1.144			
ประสบการณ์การท่องเที่ยว						
- มาเป็นครั้งแรก	209	4.096	1.024	0.961	2	0.383
- มาเป็นครั้งที่ 2	60	3.883	1.195			
- มาเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป	36	4.111	1.166			

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับภูมิหลังกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ซึ่งได้พิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวที่อ่านป้าย สรุปได้ว่า ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม และข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย พบว่าเพศหญิงกับเพศชาย มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และข้อความ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อข้อความในป้ายเตือนไม่ต่างกัน สรุปได้ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 สรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ
นักท่องเที่ยงที่มีต่อข้อความในป้ายเตือนประเภทต่างๆ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับ
การศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว

ภูมิภาค	ผลการทดสอบทางสถิติ					
	ข้อความเชิงขอร้อง หรือขอความร่วมมือ		ข้อความอธิบายเหตุผล ของการห้าม		ข้อความเชิงบังคับและ ระบุโทษตามกฎหมาย	
	ค่า t / F	Sig.	ค่า t / F	Sig.	ค่า t / F	Sig.
เพศ	-2.307	0.060	-2.056	0.001*	-1.989	0.026*
อายุ	0.518	0.596	2.452	0.088	1.849	0.159
ระดับการศึกษา	0.066	0.937	0.112	0.894	0.503	0.605
ขนาดกลุ่ม	1.640	0.180	2.550	0.056	0.591	0.621
ประสบการณ์การ ท่องเที่ยว	0.461	0.631	0.121	0.886	0.961	0.383

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวเพศชาย จะมีพฤติกรรมการอ่านป้าย พฤติกรรม
ตอบสนองต่อข้อความในป้าย และระดับความคิดเห็นต่อทั้ง 3 ประเภท น้อยกว่านักท่องเที่ยวเพศ
หญิง ซึ่ง ประภาเพ็ญ (2520) ได้อธิบายไว้ว่า ลักษณะของประชากรบางอย่างก็มีผลต่อทัศนคติ เช่น
เพศ พบว่า เพศหญิง มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องมาจากวัฒนธรรมที่เพศ
หญิงมักเป็นคนที่ชอบ “ประนีประนอม” มากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ สถิติ (2524) ยังชี้ให้เห็นว่า
ความแตกต่างระหว่างเพศทำให้ระดับความต้านทานต่อแรงชักจูงต่างกัน กล่าวคือ เพศชายมีความ
ต้านทานต่อแรงชักจูงสูงกว่า หรือชักจูงได้ยากกว่าเพศหญิง เนื่องจากในสังคมแทบทุกสังคม
รวมทั้งสังคมไทยเรา เพศชายถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่เป็นตัวของตัวเอง มีความกล้าหาญ เข้มแข็ง
รักการต่อสู้ผจญภัย เป็นเพศที่ต้องแสดงบทบาทเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม ตลอดจนเป็นผู้ที่ไม่ยอมใครง่ายๆ
การฝึกอบรมในลักษณะนี้ ก็เท่ากับเป็นการสร้างความต้านทานต่อแรงชักจูงให้กับเพศชายอย่างหนึ่ง
นั่นเอง ในทางกลับกันในการอบรมสั่งสอนเพศหญิงในแทบทุกสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมไทยหรือ
อเมริกัน เพศหญิงถูกสั่งสอนให้ว่านอนสอนง่าย มีความสุภาพอ่อนโยนไม่ถือดี และแสดง
บทบาทเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ การที่เพศหญิงถูกฝึกฝนอบรมมาในลักษณะนี้ความต่อต้านที่มีต่อ
แรงชักจูงจึงต่ำกว่าเพศชาย หรือถูกชักจูงง่ายกว่าเพศชายนั่นเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาพฤติกรรมการอ่านป้าย พฤติกรรมตอบสนอง และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อป้ายเตือนซึ่งมีข้อความแตกต่างกัน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ ในป้ายระบุว่า “อันตราย โปรดอย่ายื่นศีรษะหน้าผา” 2) ข้อความที่อธิบายเหตุผลของการห้าม ในป้ายระบุว่า “หน้าผาสูงชันและอันตราย เพื่อความปลอดภัยของท่าน โปรดอย่ายื่นศีรษะหน้าผา” และ 3) ข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย ในป้ายระบุว่า “ห้ามยื่นศีรษะหน้าผา ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ มีโทษปรับ 500 บาท” โดยทำการศึกษาในบริเวณเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยการสังเกตแบบธรรมชาติ และแบบสอบถาม จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 460 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเชิงพรรณนา และทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้สถิติ t-test, F-test และ Chi-square โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวและประกอบกิจกรรมนันทนาการในบริเวณเส้นทางชมหน้าผา อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ยประมาณ 25 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี นักท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งเดินทางมาประกอบกิจกรรมนันทนาการเป็นครั้งแรก โดยมักเดินทางมากันเป็นกลุ่มเพื่อน ขนาดกลุ่มประมาณ 3-5 คน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางส่วนมาจากภาคกลางและภาคตะวันออก

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอ่านป้ายทั้ง 3 ประเภท โดยอ่านป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือมากที่สุด รองลงมาคือป้ายที่อธิบายเหตุผลของการห้าม และป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย และพบว่าพฤติกรรมการอ่านป้ายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตอบสนองต่อป้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือน จะมีพฤติกรรมการตอบสนองในทางบวก เป็นค่าร้อยละที่มากกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่ได้อ่านป้าย สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือน พบว่า นักท่องเที่ยว

ที่มี อายุ ระดับการศึกษา และขนาดกลุ่ม ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนแตกต่างกัน ส่วนเพศ และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการอ่านป้ายเตือนไม่แตกต่างกัน

การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายต่อข้อความในป้าย พบว่า นักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายเตือนที่มีข้อความต่างกัน มีพฤติกรรมตอบสนองที่แตกต่างกัน ซึ่งป้ายที่นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมตอบสนองมากที่สุด คือ ป้ายที่มีข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม (83.9%) รองลงมาคือ ป้ายที่มีข้อความเชิงขอร้อง (83.8%) และป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย (75.1%)

การศึกษาคำคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าเส้นทางชมหน้าผาในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีป้ายเตือนอันตราย และนักท่องเที่ยวเชื่อว่าป้ายเตือนดังกล่าวจะช่วยในเรื่องความปลอดภัยได้ในระดับมาก ส่วนระดับความคิดเห็นต่อสัญลักษณ์ของป้ายเตือน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการปรับปรุงป้ายให้มีสัญลักษณ์ที่น่าสนใจมากขึ้น และในจำนวนนี้นักท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นว่าควรปรับปรุงป้ายให้มีรูปแบบให้เป็นภาพการ์ตูนเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอ่านข้อความมากที่สุด รองลงมาคือ เห็นว่าควรปรับปรุงป้ายให้มีรูปแบบทรงสี่เหลี่ยมง่าย ๆ แต่เน้นที่ความชัดเจนของข้อความ และ รูปลักษณะของป้ายควรมีลักษณะรูปทรงอิสระ (non-shape) และมีข้อความชัดเจน

สำหรับความคิดเห็นต่อข้อความในป้าย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติต่อป้ายที่มีข้อความต่างกัน ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม รองลงมาคือ เห็นด้วยกับข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ และเห็นด้วยกับข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมายน้อยที่สุด

การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดกลุ่ม และประสบการณ์การท่องเที่ยว กับระดับความคิดเห็นต่อข้อความในป้ายเตือน พบว่า ภูมิหลังที่ต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือไม่ต่างกัน ส่วนข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม และป้ายที่มีข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย พบว่า นักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อข้อความดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ควรมีการติดตั้งป้ายเตือนทุกๆ หน้าผาที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูลการเตือน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาพบว่าหากนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้อ่านป้ายก็จะมีพฤติกรรมในทางบวกมากกว่าพฤติกรรมในทางลบ ดังนั้นอุทยานแห่งชาติจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการติดตั้งป้ายเตือนตามจุดอันตรายต่างๆ ซึ่งจากการสำรวจในพื้นที่ พบว่า อุทยานแห่งชาติภูกระดึงจะติดตั้งป้ายเตือนเฉพาะหน้าผาที่มีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมจำนวนมากเท่านั้น

2. เนื่องจากการศึกษาพบว่าหากนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้อ่านป้ายก็จะมีพฤติกรรมในทางบวก คิดเป็นค่าเฉลี่ยที่มากกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่ได้อ่านป้าย ประเด็นสำคัญในการจัดการคือจะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวอ่านป้ายมากที่สุด ดังนั้น จึงควรติดตั้งในจุดที่เหมาะสมหรือบริเวณที่สภาพแวดล้อมเอื้อให้นักท่องเที่ยวสามารถอ่านป้ายได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้อ่านป้ายเตือนที่ติดตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายสูง หรือบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวมาประกอบกิจกรรมอย่างหนาแน่น ควรมีสีสันให้เด่นชัด สะดุดตาทั้งตัวอักษรและป้าย เช่น ข้อความสีแดง หรืออาจเป็นสีสะท้อนแสงให้เห็นตอนกลางคืน หรือติดไฟส่อง ขนาดของป้ายอาจจะต้องมีขนาดใหญ่ขึ้น แม้ว่าบางครั้งหรือบางจุดอาจจะบดบังทัศนียภาพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นต้น

3. ข้อความที่มีความเหมาะสมจะนำมาใช้สำหรับการจัดการป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติคือ ข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม และข้อความเชิงขอร้องหรือขอความร่วมมือ หรืออาจใช้ข้อความทั้งสองประเภทควบคู่กันไปก็ได้ เนื่องจากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวก และระดับความคิดเห็นต่อข้อความอธิบายเหตุผลของการห้ามมากที่สุด และมีสัดส่วนใกล้เคียงกับข้อความเชิงขอร้องมากที่สุด และอุทยานแห่งชาติควรหลีกเลี่ยงการใช้ข้อความเชิงบังคับและระบุโทษตามกฎหมาย เนื่องจากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกและมีระดับความคิดเห็นต่อข้อความดังกล่าวน้อยที่สุด

4. ควรพัฒนาและออกแบบป้ายให้ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ออกแบบโดยใช้ภาพภาพการ์ตูนเป็นสื่อ ซึ่งจะเป็นการสื่อสาร โดยที่บางครั้งไม่จำเป็นต้องมีข้อความประกอบ และสามารถเข้าใจได้ทุกเพศ ทุกวัย และทุกชนชาติ ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาอ่านป้าย รู้สึกชอบป้ายนั้น และมีพฤติกรรมในทางบวกมากขึ้น

การออกแบบป้ายเตือน จำเป็นต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ส่วนแนวคิดของการออกแบบสำหรับพื้นที่ธรรมชาติหรือในอุทยานแห่งชาติ เช่น ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม การบดบังทัศนียภาพ หรือการสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งต้องพิจารณาเป็นลำดับรองลงมา กล่าวคือ ป้ายเตือนอาจต้องใช้สีแดงหรือสีที่โดดเด่นเป็นหลัก แทนที่จะใช้พื้นสีน้ำตาลและตัวอักษรสีเหลืองเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดความกลมกลืนกับธรรมชาติ หรือเพื่อให้สอดคล้องกับป้ายอื่น ๆ ในอุทยานแห่งชาติ ป้ายเตือนควรมีขนาดใหญ่ แทนที่จะมีขนาดเล็กเนื่องจากเกรงว่าจะบดบังทัศนียภาพ แต่อย่างไรก็ตามหากสามารถผสมผสานแนวคิดการออกแบบทั้งการออกแบบเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และการออกแบบสำหรับป้ายในพื้นที่ธรรมชาติได้อย่างลงตัวก็จะเป็นการออกแบบที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษานี้เป็นวิจัยแบบกึ่งทดลองในพื้นที่ธรรมชาติ การติดตั้งป้ายแต่ละประเภทแม้จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันหรือมีลักษณะของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นเหมือนกัน แต่โอกาสในการเกิดอุบัติเหตุก็ยังคงแตกต่างกันตามแต่ลักษณะของหน้าผาแต่ละจุด ดังนั้น จึงควรศึกษาป้ายทั้ง 3 ประเภท ที่ติดตั้งในหน้าผาเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปรียบเทียบด้วยว่าทั้งป้าย 3 ประเภท แต่ไปติดตั้งในสภาพแวดล้อมเดียวกันแล้วจะส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่างกันหรือไม่

2. เนื่องจากการศึกษานี้ศึกษาเพียงลักษณะของข้อความที่แตกต่างกัน โดยป้ายทั้ง 3 ประเภทนั้นมีรูปลักษณะเหมือนกัน แต่รูปลักษณะของป้ายก็มีส่วนในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาอ่าน และมีพฤติกรรมตอบสนอง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการทดสอบรูปลักษณะของป้ายด้วยการออกแบบรูปลักษณะของป้ายที่มีลักษณะแตกต่างกัน เพื่อทดสอบว่าป้ายเตือนที่มีรูปลักษณะอย่างไรจึงจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกมากที่สุด

3. ควรมีการศึกษาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอื่น ๆ หรือสภาพพื้นที่ที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายประเภทอื่น ๆ ด้วย เช่น อันตรายจากการตกน้ำ หรืออันตรายจากการประกอบกิจกรรมอื่น ๆ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กันยา สุวรรณแสง. 2532. **จิตวิทยาทั่วไป**. สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น, กรุงเทพฯ.

คมเชษฐา จรุงพันธ์. 2545. **พฤติกรรมการณ์ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, เกษตรศาสตร์.

ชลดา สิริพิฑูรย์. 2543. **การพัฒนาการสื่อความหมายธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชуда จิตพิทักษ์. 2525. **พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, กรุงเทพฯ.

ดรรรชนี เอมพันธุ์. 2547. **เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักนันทนาการและการท่องเที่ยว**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____, สุกส์น์ วรรณเลิศ และ เรณูภา รัชโน. 2547. **คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ**. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

_____. 2549. **เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

คารากร เจียมวิจักษ์. 2532. **ประสิทธิภาพของการสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถวิล ชาราโกชน์. 2545. **จิตวิทยาทั่วไป**. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีพิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, กรุงเทพฯ.

- นภวรรณ ฐานะกาญจน์, สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ, ดร.ชนันท์ เอ็มพันธุ์, ณัฏฐ์ พิษกรรม, เล็ก เต็มตระกูล และ สมเกียรติ สิงหรวุฒิ. 2541. **คู่มือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นิภาพร ไพศาล. 2550. **การใช้ป่าในอุทยานแห่งชาติ**. (เอกสารประกอบสัมมนาวิชาการ). ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นุชรีย์ แสงสว่าง. 2549. **การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุษบง กฤษณโยธิน. 2534. **ประสิทธิภาพของตัวกลางในการสื่อความหมายการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว บริเวณอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปนัดดา ชำนาญสุข. 2550. **รถจักรยานยนต์กับนโยบายสาธารณสุขส่งเสริมการเดินทางที่ปลอดภัย, ใน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, ผู้รวบรวม. การตลาดเพื่อสังคมและส่งเสริมความปลอดภัย**. โรงพิมพ์เดือนตุลา, กรุงเทพฯ.
- ประณต แก้วนิม. 2549. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520. **ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย**. บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, กรุงเทพฯ.
- ปราณี รามสูต. 2542. **จิตวิทยาทั่วไป**. สถาบันราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ปิยวรรณ ศักดิ์ศรี. 2548. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ปรีชา รตนารณ. 2546. **ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมาย
ธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิภพ โลกคำลือ. 2549. **การศึกษาการรับรู้ทัศนคติที่มีต่อการจัดการความปลอดภัยและ
พฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานในกลุ่มพู่จิวประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิมพ์ลภัส ชันหลวง. 2542. **พฤติกรรมทำลายและการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยว
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ.** (เอกสารสัมมนาวิชาการ). ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา
คณะวนศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ยุพินพรรณ ศิริวัชชานุกุล. 2541. **พฤติกรรมและแนวคิดทางสังคม.** มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,
สงขลา.
- รวีวรรณ ชินะคาระกุล. 2538. **วิธีวิจัยการศึกษา.** ครั้งที่ 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2535. **พรพราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เล่มที่ 109 ตอนที่ 25.**
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** นานมีบุคส์
พับลิเคชั่น, กรุงเทพฯ.
- รัชยา รัตนธาวรร. 2546. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่
รถจักรยานยนต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วันวิสา สุขประเสริฐ. 2548. **ปัญหาและความต้องการใช้ป้ายสัญลักษณ์และป้ายสื่อความหมายของ
นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิภากร มาพบสุข. 2543. **มนุษย์สัมพันธ์**. บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ.

ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2538. **โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ: กรณีภาคใต้**. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2541. **รายงานฉบับสุดท้าย การศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล**. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

สถิตย์ นิยมญาติ. 2524. **จิตวิทยาสังคม**. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. 2534. **พฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลง**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.

ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย. 2550. **สถิติการบาดเจ็บและเสียชีวิตในอุทยานแห่งชาติ**. สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

ส่วนศึกษาและวิจัยในอุทยานแห่งชาติ. 2549. **สถิตินักท่องเที่ยวย้อนหลัง 10 ปี**. สถิตินักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ. แหล่งที่มา:

http://www.dnp.go.th/NPRD/develop/start_Tourist.php, ตุลาคม 2549.

สาธิต อุณหกะ. 2544. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ศึกษาเฉพาะกรณี: ปายและสัญลักษณ์สื่อความหมายในอุทยานแห่งชาติทางทะเล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี, สถาบันราชภัฏพระนคร.

สารัฐ รัตนะ. 2547. **เทคนิคการสื่อความหมายสิ่งแวดล้อม**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สิทธิโชค วรรณสันติกุล. 2546. **จิตวิทยา: ทฤษฎีและการประยุกต์**. บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ.

สุชา จันทร์เอม. 2529. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, กรุงเทพฯ.

สุพล จิตรวิจักขณีย์. 2546. **การวิเคราะห์พฤติกรรม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของ
นักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมดูนก: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส. 2527. **การอธิบายความหมายธรรมชาติ, ใน การสัมมนาหัวหน้าอุทยาน
แห่งชาติ ครั้งที่ 1 วันที่ 23 - 30 กรกฎาคม 2527. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.**

_____ และ สิริลักษณ์ ปิ่นเกษร. 2535. **นันทนาการกับการป่าไม้ชุมชน, ใน คณะกรรมการกลุ่ม
ผลิตชุดวิชาการป่าไม้ชุมชน, ผู้รวบรวม. เอกสารการสอนชุดวิชาการป่าไม้ชุมชน หน่วยที่
8-15. สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
กรุงเทพฯ.**

_____. 2536. **อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์, ใน คณะวนศาสตร์, ผู้รวบรวม. เอกสาร
ประกอบการฝึกอบรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากร สำหรับเยาวชน ครั้งที่ 6.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.**

สำนักอุทยานแห่งชาติ. 2546. **คู่มือการจัดทำป่าในอุทยานแห่งชาติ. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.**

_____. 2547. **พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงาน
อุทยานแห่งชาติ. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.**

_____. 2549. **อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช,
กรุงเทพฯ.**

อุทยานแห่งชาติภูกระดึง. 2549. รายงานการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549. สำนัก
บริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8 (ขอนแก่น), เลย.

เอื้อเอ็นดู คิสกุล ณ อรุณา. 2543. ระบบป้ายสัญลักษณ์. บริษัท พลัสเพลส จำกัด, กรุงเทพฯ.

Dewer R.E and J.G.Ells. 1997. **The Semantic Differentials a Index of Traffic sign Perceptic
and Comprehension.** Human Factor.

IUCN. 1984. **Catergories, Objectives and Criteria for Protected Area.** *Cited J.A.*
Macneecy. **National Parks, Conservation, and Development.** Smithsonian Institution
Press, Washington D.C.

Knudson M Douglas., Ted T., Cable and Larry Breck. 1995. **Interpretation of Cultural and
Natural Resources.** Venture Publishing, P.A.

National Park Service. 1987. **National Sign System Study.** U.S. Government Printing Office,
Washington D.C.

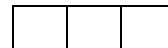
Sharp G.W. 1967. **Interpretating the Environment.** John Wiley and Sons Inc., New York.

Trapp,S., M. Gross and R. Zimmerman. 1994. **Sign, Trail; and Wayside Exhibits: Conecting
People and Places.** UW-SP Foundation Inc.,Wisconsin.

Yamane,T. 1967. **Statistics: Introductory Analysis.** 2 ed. Harper & Row, New York.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แบบสอบถาม

พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย

โดย

นางสาวนิภาพร ไพศาล

นิสิตปริญญาโท สาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำชี้แจง

การสำรวจครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลัง ความคิดเห็น และพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ทุกคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการและปรับปรุงประสิทธิภาพงานบริการความปลอดภัยและสื่อความหมายที่เหมาะสมต่อไป โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

ตอนที่ 3 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์ โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความจริงด้วยตัวท่านเอง โดยไม่จำเป็นว่าคำตอบของท่านจะเหมือนผู้อื่นเสมอไป ข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถามครั้งนี้จะใช้เพื่อการศึกษาวิจัย และประกอบการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

10. ท่านคิดเห็นอย่างไรกับประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (ค่าคะแนน)				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็น ด้วย(2)	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง (1)
1. ท่านยินดีให้ความร่วมมือกับ ฝ่ายที่บอกเหตุผลของการห้ามไว้ ด้วย					
2. หากฝ่ายที่ระบุข้อกฎหมายไว้ ด้วยท่านจะปฏิบัติตามอย่าง เคร่งครัดเป็นพิเศษ					
3. ขอความร่วมมือกันดีๆ โดยใช้ ข้อความที่สุภาพท่านก็ยินดีให้ ความร่วมมือแล้ว					
4. “หน้าผาอันตราย ตกตาย มาแล้วหลายศพ” เป็นข้อความที่ กระตุ้นให้ท่านระมัดระวังมากขึ้น					
5. “ยื่นชดริมน้ำผา ท่านอาจได้ เป็นผู้พิชิตที่แท้จริง” เป็น ข้อความที่เรียกความสนใจและทำ ให้เกิดความระมัดระวังมากขึ้น					
6. ทุกคนก็รู้อยู่แล้วว่าหน้าผา อันตราย จึงไม่จำเป็นต้องมีป้าย เตือนก็ได้ บดบังทัศนียภาพเปล่าๆ					
7. แม้จะเห็นป้ายเตือนอันตราย แต่โอกาสที่จะได้ถ่ายรูปริมหน้า ผาเป็นครั้งหนึ่งในชีวิต ก็เลยกล้า เสี่ยง เราคงไม่ช่วยขนาดนั้น					
8. กลัวตกหน้าผาเหมือนกัน แต่ นักท่องเที่ยวคนอื่นๆ ก็ไม่น่าจะ เป็นอะไร					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (ค่าคะแนน)				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็น ด้วย(2)	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง (1)
9. ไม่เคยได้ยินข่าวว่ามีใครตก หน้าผาบนภูกระดึง ก็แสดงว่า ปลอดภัย					
10. อื่นๆ					

11. ท่านเห็นว่า อุทยานแห่งชาติภูกระดึงควรปรับปรุงป้ายเตือนอย่างไรบ้าง หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

12. ท่านอยากให้รู้ปลั๊กซ์ของป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึงเป็นอย่างไร

ที่มีอยู่ก็อยู่แล้ว

เห็นควรปรับปรุง โปรดเลือกโดย ✕ ทับหมายเลขรูปแบบป้ายที่ท่านต้องการดังต่อไปนี้

 <p>(1)</p>	 <p>(2)</p>
 <p>(3)</p>	<p>(4) อื่นๆ (โปรดวาดภาพป้าย หรือเขียนข้อความที่ท่านต้องการ)</p>

ตอนที่ 3 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่าน

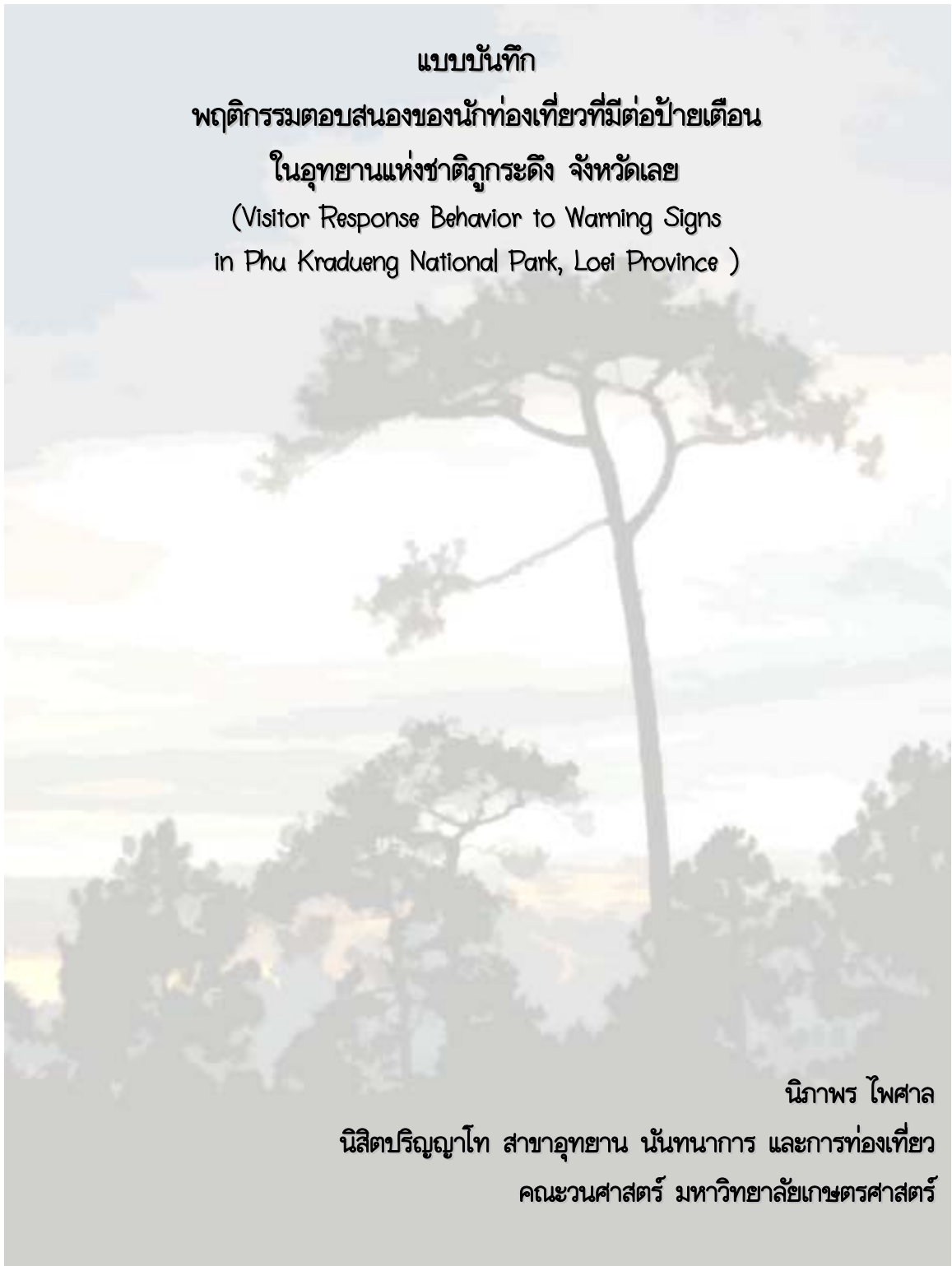
1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ท้องที่จังหวัด.....
3. โปรดระบุระดับการศึกษาสูงสุด/ กำลังศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	☐ อนุปริญญา/เทียบเท่า
☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก	
4. อาชีพ.....

ขอขอบคุณอย่างยิ่งที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
แบบบันทึกพฤติกรรม

แบบบันทึก
พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน
ในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย
(Visitor Response Behavior to Warning Signs
in Phu Kradueng National Park, Loei Province)

นิภาพร ไพศาล
นิสิตปริญญาโท สาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว
คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

ค่าความน่าเชื่อถือของตัวแปรความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ตารางผนวกที่ 1 การทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ
ป้ายเตือน

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือน	Corrected Item	Alpha if Item
	Total Correlation	Deleted
1. ท่านยินดีให้ความร่วมมือกับป้ายที่มีข้อความ “ห้ามยื่นชดริหน้าผา ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ มีโทษปรับ 500 บาท” ในระดับใด	.651	.580
2. ท่านยินดีให้ความร่วมมือกับป้ายที่มีข้อความ “โปรดอย่ายื่นชดริหน้าผา” ในระดับใด	.611	.565
3. ท่านยินดีให้ความร่วมมือกับป้ายที่มีข้อความ “หน้าผาส่งชันและอันตราย เพื่อความปลอดภัยของ ท่าน โปรดอย่ายื่นชดริหน้าผา” ในระดับใด	.220	.687
4. ท่านยินดีให้ความร่วมมือกับป้ายที่บอกเหตุผลของ การห้ามไว้ด้วย	.508	.682
5. หากป้ายที่ระบุข้อกำหนดไว้ด้วยท่านจะปฏิบัติตาม อย่างเคร่งครัดเป็นพิเศษ	.271	.680
6. ขอความร่วมมือกันดีๆ โดยใช้ข้อความที่สุภาพท่าน ก็ยินดีให้ความร่วมมือแล้ว	.370	.734

หมายเหตุ N of case = 30 ; Alpha = 0.70

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวนิภาพร ไพบูล
วัน เดือน ปี ที่เกิด	29 กรกฎาคม 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดกาฬสินธุ์
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วนศาสตร์)
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการป่าไม้ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ผลงานดีเด่นและรางวัลทางวิชาการ	-
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	ทุนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามโครงการกองทุนพัฒนาข้าราชการและพนักงานเพื่อ ศึกษาต่อระดับปริญญาโทและเอกด้านการจัดการอุทยาน- แห่งชาติแบบบูรณาการ โดยใช้เงินรายได้เพื่อบำรุงรักษา อุทยานแห่งชาติ